

NAJBOLJ DELAVSKA USTAVA

Beograd, 21. februarja: Na današnji slovesni seji zbora narodov zvezne skupščine so razglasili novo ustavo Socialistične federativne republike Jugoslavije. Ob 11.12. uri je predsednik zbora narodov Mika Špiljak začel brati odlok o razglasitvi nove ustave. Od tega trenutka dalje je nova ustava SFRJ postala temeljni zakon našega razvoja in prihodnosti. »Pred organiziranimi socialističnimi silami naše družbe na čelu z Zvezo komunistov Ju-

goslavije je obdobje vztrajnega dela, da ustavne norme spremene v življenje, v stvarne družbene, gospodarske in politične odnose. Trdno sem prepričan, da bomo tudi to fazo uresničevanja uspešno ustvarili,« je dejal Mika Špiljak.

Ljubljana, 21. februarja: Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije je prejel več brzajavnih in drugih sporočil, v katerih delavci v temeljnih organizacijah

združenega dela in njihove osnovne organizacije sporočajo svoje zadovoljstvo ob razglasitvi nove ustave. V svojih izrazih zadovoljstva ob tem zgodovinskem dogodku, ko je bila sprejeta temeljna listino revolucionarnosti delavskega razreda, delavci tudi sporočajo, da bodo storili vse, kar bo v njihovi moči, za čimprejšnjo uresničitvev ustavnega duha o dejanski oblasti delavskega razreda nad pogoji, sredstvi in sadovi njihovega dela.

DE DELAVSKA ENOTNOST

23. FEBRUARJA 1974 - ŠT. 7 - L. XXX

OBČNI ZBOR NOVOGORIŠKIH SINDIKATOV

OB ORGANIZIRANOSTI SE KLOBČIČ TEŽAV ODVIJA HITREJE

Delo novogoriških sindikatov v zadnji štiriletni mandatni dobi so delegati osnovnih sindikalnih organizacij ocenjevali prejšnji petek na XI. občnem zboru občinskega sveta ZSS. Temeljna značilnost tako ocene kot pristopa k njej se izraža v veliki samokritičnosti, nakazani že v uvodnem poročilu dosedanjega predsednika Jožeta Šušmelja, ki je med drugim dejal:

»Ob vsem, kar smo storili dobrega ali kar smo vsaj poskušali dobrega storiti na najrazličnejših področjih sindikalnega delovanja, vseeno lahko ugotovimo, da kot funkcionarji in kot delegati članstva še nismo v celoti dojeli revolucionarnih sprememb v družbi, da se kot organizacija delavcev še nismo v celoti vključili v ta tok, ki od nas zahteva na vseh področjih brezkompromisen boj z vsemi nosilci nesocialističnih odnosov in pojavov.«

STRAN 6

OBČNI ZBOR OBČINSKE ORGANIZACIJE ZS TRBOVLJE

OSNOVNO: KREPITEV SAMOUPRAVNIH ODNOSOV

Brez poglobljene dejavnosti sindikatov temeljne organizacije združenega dela ne bodo uveljavljale svoje vloge. Povezovanje vseh samoupravnih in interesnih skupnosti z združenim delom je druga temeljna naloga sindikatov. Vso to dejavnost pa je treba povezati z večjo aktivnostjo vseh osnovnih organizacij sindikata pri doslednejšem izvajanju ne le gospodarske, temveč predvsem družbene reforme. To so temeljna stališča, ki so jih sprejeli minuli teden na občnem zboru trboveljskega občinskega sindikalnega sveta.

STRAN 6

V tovarni KORS v Rogški Slatini

Foto: A. A.

RAZPIS

Center za družbeno izobraževanje pri republiškem svetu ZSS in republiški konferenci ZMS ter sektor za kadrovske politiko republiškega sveta ZSS razpisujeta

2. dvomesečni tečaj za usposabljanje vodilnih članov sindikalnih, mladinskih in samoupravnih organov

temeljnih organizacij združenega dela in drugih delovnih skupnosti oziroma tistih, ki so predvideni za zasedbo vodilnih funkcij v samoupravnih organih družbenopolitičnih organizacij TOZD.

Tečaj bo potekal v strnjeni obliki, z delom prične 25. marca letos v motelu Jasnica pri Kočevju.

Pogoji za sprejem v tečaj so:

- kandidat mora biti aktiven družbenopolitičen delavec (v sindikatu, zvezi mladine ali zvezi komunistov oziroma aktiven član katerega samoupravnega organa), ki kaže interes za trajnejše družbenopolitično delovanje;
- kandidat naj ne bo starejši kot 35 let;
- primerno je, da ima izobrazbo poklicne šole ali kvalifikacijo;
- po svojem delovnem mestu naj izhaja iz neposredne proizvodnje oziroma iz neposredne dejavnosti določene družbene službe;
- med kandidati naj bodo enakopravno zastopane ženske in mladina

Prijave za tečaj zbirajo občinski sveti zveze sindikatov, ki razpolagajo tako z dispozicijo programa tečaja kot z obrazci za prijavo pa tudi z navodili glede kritja stroškov tečaja.

DRAGO PINTARIČ:

Menim, da bi morala naša prizadevanja za ustreznejšo organizacijo telesnokulturnega življenja temeljiti predvsem na konkretnih podatkih. Sam sem si prizadeval, da bi take podatke dobil v Tovarni avtomobilov Maribor. Nekaj jih že imam, druge bom še zbral. Mislim, da bodo za vse nas sila zgovorni ...!

Naložbe z bogatimi obrestmi

Skrb delovnih organizacij oziroma samoupravnih organov za zaposlene je različna. Ponekod mislijo na vse – od prehrane, prevoza na delo, zdravstvenega varstva pa tja do rekreacije in obveznega letnega oddiha. Po drugi strani pa najdemo v naši samoupravni praksi številne primere, ko odgovorni v delovnih organizacijah skrbijo le za delovne norme, medtem ko na pravice in počutje zaposlenih v celoti pozabljajo.

Skratka, naša praksa je zelo različna, zato tudi rezultati dela niso povsod enaki. Dognano in že dlje povsem nesporno je, da so najuspešnejši pri svojem delu tisti ljudje, ki se dobro počutijo, ki so razpoloženi in seveda kar najbolj zdravi.

O teh vprašanih smo se pogovarjali z Dragom Pintaričem, podpredsednikom mariborske temeljne telesnokulturne skupnosti, ki je bil nedavno vodja oddelka za socialno zavarovanje v Tovarni avtomobilov Maribor.

„Ko smo ustanavljali v Mariboru svojo temeljno telesnokulturno skupnost, smo si med drugim močno prizadevali, da bi kar najbolj utemeljili potrebo po ustreznejši organizaciji telesnokulturnega življenja občanov in da bi obenem dokazali, kako bogato se obrestujejo sredstva, ki jih vlagamo v šport in rekreacijo ...“ nam je pripovedoval Drago Pintarič. „V svojih prizadevanjih smo torej težili k temu, da bi bili čim bolj prepričljivi. Jasno mi je bilo, da so pri tem najbolj prepričljive številke – to je konkretni podatki – po možnosti iz domače prakse ...“

Ker je bil Drago Pintarič vodja oddelka za socialno zavarovanje v osemčlenski kolektivi Tovarne avtomobilov Maribor, je imel na voljo precej zgovornih podatkov. Tako se je lastno pobudo lotil zelo zanimive analize in prišel do še kako konkretnih argumentov.

„Naj ne zveni kot opravičilo, če povem, da s svojim delom še nisem končal. Nekateri stvari sem sicer že izračunal, marsikaj pa me še čaka. Rad bi bil nameč pri svojem delu kar najbolj natančen, da bi bili potlej rezultati dela tudi čim bolj nesporni ...“

„Nekaj bistvenih ugotovitev pa nam verjetno že lahko posreduje, mar ne ...?“

„Že dlje me je imelo, da bi v tovarni primerjal, koliko časa so na bolniškem dopustu delavci, ki se ukvarjajo z aktivnim oddihom – torej tisti, za katere pravimo, da so športniki, in koliko časa so v bolniškem staležu tisti, ki se s športno rekreacijo ne ukvarjajo. Pregledal sem podatke, kdo vse je v letu dni izkoristil bolniški dopust in pri tem izločil 800 'športnikov' in 800 'nešportnikov'. Razumljivo sem pri tem pazil, da so si bili drugi podatki o omenjenih delavcih kar najbolj podobni. Pozoren sem bil tudi na diagnozo bolezni, tako da so bile tudi razlike med obema skupinama minimalne ...“

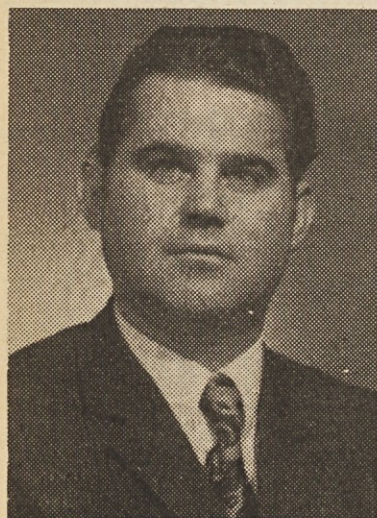
„In kaj ste pri teh primerjavah odkrili kot najbolj očitno?“

„Naravnost v oči bode, da so 'športniki' potrebovali v primerjavi z drugimi delovnimi tovarišji veliko manj časa, da so ozdraveli in se znova vrnili na delo. Potlej sem seveda računal, kaj to pomeni za kolektiv in prišel do zanimivih ugotovitev. V breme podjetja smo izplačali na račun bolezni za 'nešportnike' kar 250.000 dinarjev več kot za 'športnike'! Ali, drugače povedano: 'športniki' so prihranili v letu dni tovarni kar četr milijona dinarjev, ker so bili v primerjavi z drugimi pač minimalno na bolniškem dopustu. K temu moram dodati, da je podatek enostranski, saj govori le o 'prihranku' pri bolezninah na račun podjetja. K temu bi namreč morali dodati še marsikaj drugega, denimo stroške za zdravnika, izdatke zdravstvenega sklada, izgubo zavoljo zmanjšane proizvodnje itd. ...“

Očitno je torej, da so ljudje, ki se med drugim ukvarjajo tudi z aktivnim oddihom, "cenejši delavci" v primerjavi z drugimi, hkrati pa so pri svojem delu tudi uspešnejši. Tudi to potrjujejo številne analize, žal, v glavnem opravljene v zamejstvu.

„Sodim, da bom s svojim delom v Tovarni avtomobilov Maribor kmalu končal. Takrat vam bom lahko posredoval še druge zanimive podatke oziroma dokaze, da se denar, ki ga vlagamo v športno rekreacijo, bogato obrestuje ...“ je naš kratek razgovor sklenil Drago Pintarič.

A. ULAGA

TOMAŽ TUŠAR:

Komunisti postojnske občine bodo morali v gospodarskih organizacijah aktivno sodelovati tudi v široko razvejani akciji za stabilizacijo. Prizadevanja moramo usmeriti v boljše gospodarjenje, v večjo produktivnost in racionalizacijo poslovanja, v varčevanje in v izkoriščanje notranjih rezerv, ne nazadnje pa tudi zagotoviti učinkovitejšo naložbo.

MARJAN HODŽAR:

Poleg vprašanj, ki jih že zajema sindikalna lista, bomo v naš dogovor vključili še druga, tako da bi dogovor o delitvi dohodka in osebne dohodka predstavljajal temeljni akt, ki bo zajel celotne dohodkovne odnose.

„Res je sicer,“ pravi Tomaž Tušar, „da smo v naši občini formalno že opravili tisti del nalog, ki so povezane z novo organiziranostjo sindikatov. Fomirane so sindikalne konference in aktivni mladi delavci v osnovnih organizacijah sindikata, vendar moramo zdaj začeti še z vsebinsko bogatitvijo reorganizacije. Tako, da bo sleherni delavec lahko resnično uveljavljal svoje interese v svoji sindikalni organizaciji.“

„Kje je po vašem mnenju pri tem mesto Zveze komunistov?“

„Najprej moramo komunisti utrditi lastne vrste. Tega se v Postojni še kako zavedamo. Od besed k dejanjem bomo verjetno prišli kaj kmalu, saj smo že sprejeli akcijski program za vključevanje večjega števila neposrednih proizvajalcev v članstvo ZK. Podobne akcije se bomo lotili tudi na področju šolstva in zdravstva, saj odkrivamo zadnja leta prav v teh dejavnostih veliko pomanjkljivosti, ki so odraz doseganega, preveč šibkega delovanja komunistov v osnovnih sindikalnih organizacijah. To naj bi bile sicer naše dolgoročne naloge, zavedamo pa se, da bomo morali do kongresa slovenskih komunistov zastaviti vse sile, da v teh prizadevanjih dosežemo nekaj vidnih rezultatov.“

„V Postojni ste nedavno tega končali s prvo fazo konstituiranja temeljnih in drugih organizacij združenega dela. Potem kakšno že lahko spregovorite o prvih izkušnjah. Kakšne so?“

„Zadnji dve leti smo v postojnski občini tako v ZK kot v sindikatih, SZDL, mladini in v drugih družbenopolitičnih organizacijah pospešili delovanje komunistov, sindikalnih delavcev in drugih pri poglobljanju samoupravnih odnosov. Rezultati teh prizadevanj se danes že kažejo skoraj povsod. Dokaz? V zakonskem roku, bolj v skromnem zatišju kot bučno, so se v duhu ustavnih dopolnil konstituirale vse delovne organizacije v naši občini. Ob tem nas

Besede postajajo dejanja

„V Postojni smo si zastavili precej obsežne naloge, kar zadeva delovanje komunistov v temeljnih organizacijah združenega dela in v sindikalnih vrstah. Zato smo na zadnji seji občinske konference ZKS prve dni februarja še posebej poudarili, da morajo delavci-komunisti dosledno uveljaviti v osnovnih sindikalnih organizacijah stališča in sklepe lanske konference slovenskih sindikatov. Gre za to, da dejansko uresničimo reorganizacijo sindikatov po novih ustavnih načelih.“ To je bilo le nekaj misli, izrečenih kot uvod v naš pogovor o delu komunistov v sindikatih, ki smo ga imeli s Tomažem Tušarjem, sekretarjem komiteja občinske konference ZKS.

navdaja posebno zadovoljstvo, da so se delavci tako rekoč v vseh podjetjih zavestno odločili za združevanje sredstev. S tem pa za usklajevanja osebnih interesov z družbenimi na osnovah bodočega načrtnega gospodarjenja. Morda zveni malce neskromno, vendar je res, da so k temu veliko pripomogli prav komunisti v sindikalnih vrstah.

„S katerimi nalogami pa se bodo morali komunisti v gospodarstvu in v drugih dejavnostih spoprijeti zdaj, ko prehajamo v drugo fazo uresničevanja ustavnih sprememb?“

„Že v razpravah o dokumentih za bližnji kongres ZKS se bo treba lotiti zlasti tistih nalog, s katerimi bi dejansko dosegli cilje, ki nam jih nalagajo ustavne spremembe. Kaj hočem s tem reči – to, da bomo morali rešiti vsa vprašanja o nadaljnjih akcijah v zvezi s samoupravnim sporazumevanjem o delitvi dohodka in osebnih dohodkov. Postojnski komunisti se namreč zavedamo, da bomo morali čimprej uresničiti tisti del naloge v samoupravnem sporazumevanju o delitvi dohodka in osebnih dohodkov, ki zadeva regionalno dogovarjanje. Za notranjsko-kraško regijo predlagamo, da bi ta sporazum zasnovali za območje občin Cerknica, Ilirska Bistrica, Postojna in Idrija. Ob tem pa seveda ne bomo opustili prizadevanj za širše povezovanje in združevanje v postojnskem gospodarstvu, na kar smo že opozorili na januarski volilni konferenci komunistov naše občine. Prav tako pa težimo tudi za tem, da bi v notranjsko-kraški regiji pospešili procese medsebojnega povezovanja in dogovarjanja. Na področju integracijskih procesov smo precej storili doslej v turizmu in gostinstvu, zdaj pa se dogovarjajo lesarji, gozdarji in kmetijci. Predkongresne razprave bi morale te procese še pospešiti.“

-iv

Gre za celovite odnose

Predsedstvo zveze sindikatov obalnih občin je pred kratkim obravnavalo predlog sindikalne liste, s katero naj bi, kot je znano, dosegli čim bolj skladno ureditev mnogih vprašanj, ki so bistvena za socialno varnost delavcev. Ta vprašanja so v dosedanjih samoupravnih sporazumih zelo različno urejena, posledica tega pa je prehajanje delavcev iz ene delovne organizacije v drugo – tja, kjer je socialna varnost pač bolje zagotovljena. Sedanji samoupravni sporazumi tudi premaloma upoštevajo splošne razmere, se pravi družbeni standard, gibanje življenjskih stroškov in druge razmere v občini ali na širšem območju. Sindikalna lista naj bi hkrati s teritorialnimi sporazumi pomagala bolj enotno urejati to problematiko.

O tem, kaj sodijo o sindikalni listi na slovenski obali, smo se pogovarjali z Marjanom Hodžarjem, sodelavcem obalnega sindikalnega sveta v Kopru.

„Najprej naj povem, da smo v sindikatih delovanje samoupravnih sporazumov na našem področju redno spremljali. Rezultate smo sproti obravnavali na skupnih sejah komisij in organov obalne konference ZKS in obalnega sindikalnega sveta. Na račun sporazumov smo izrekli več pripomb in predlagali nekatere dopolnitve. Med drugim smo menili, da so kalkulatorni osebni dohodki, ki so vezani predvsem na formalno izobrazbo, enostranski in neustrezni, pripombe pa smo imeli tudi na račun prejemkov iz civilno pravnih razmerij.“

„Kako je potekala razprava o možnostih, ki jih daje novi zakon glede teritorialnega sporazumevanja?“

„Po sprejetju zakona smo razpravljali o omenjenih možnostih na nekaj razgovorih predstavnikov obalnih družbenopolitičnih organizacij, na katerih so sodelovali tudi predstavniki iz Sežane. Skupaj smo se odločili za družbeni dogovor, ki naj bi veljal kot enoten akt na sežanskem in obalnem območju.“

„Potek priprav za dogovor ...?“

„Za organiziran potek dogovarjanja in za pravo osnutka dogovora je obalni sindikalni svet že novembra lani imenoval sedemčlanski iniciativni odbor iz zastopnikov družbenopolitičnih organizacij in delovnih organizacij. Ta odbor bomo sedaj razširili še z zastopniki vseh štirih občin.“

„Kaj je odbor doslej ugotovil oziroma koliko dela v pripravi je že opravil?“

„Delo odbora doslej seveda še ni moglo dati pravih rezultatov, saj precej vprašanj niti na splošno še ni bilo opredeljenih. Odbor pa je že proučil, denimo, namen določanja najnižjega osebnega dohodka z območnimi sporazumi oziroma dogovori. Kot eden izmed pomembnih instrumentov, ki naj bi zagotovili socialno varnost delavcev na določenem območju, bo najnižji osebni dohodek dosegel svoj namen, če bo poleg meje najnižjega dogovorjenega prejemka predstavljajal tudi osnovo za ovrednotenje celotne skale tipičnih poklicev oziroma skupine poklicev v posameznih branžnih sporazumih. S tem bodo odpadla priporočila, ki smo jih na posameznih območjih doslej dajali o tem, kolikšen naj bo vsakokratni najnižji dohodek, pa tudi dvomi in različne razlage, kako naj se taka priporočila uresničijo.“

„Ali ste imeli pri obravnavanju sindikalne liste na seji predsedstva obalnih sindikatov kakšne bistvene pripombe?“

„Pravzaprav ne. Dve pripombi smo poslali republiški svet ZSS, vendar smo dodali, naj veljata kot dopolnilna predloga le, če bodo podobni predlogi prišli tudi od drugih. Gre za uskladitev dnevnic za potovanja v tujino; nekatera podjetja so jih določila na ravni, ki jo imajo zvezni državni organi, druga pa na ravni republiških državnih organov. Druga naša pripomba zadeva vrednotenje delovne dobe. Predlagamo, da delovne dobe ne bi ovrednotili že z enim, temveč s tremi leti, dodatek pa naj bi znašal za delovno dobo nad 30 let vsaj 20 odstotkov osebnega dohodka.“

Razen vprašanj, ki jih zajema sindikalna lista, bomo v dogovor na obalnem področju vključili še številna druga vprašanja, tako da bo predstavljajal temeljni akt oblikovanja in delitve celotne akumulacije temeljnih organizacij združenega dela, da bo torej urejal celotne dohodkovne odnose.

R. B.

Uresničimo, kar je dogovorjeno!

Intervju z Vladimirom Stjepovićem, predsednikom zveznega odbora sindikata gradbenih delavcev Jugoslavije

Vemo za podatek, da naj bi v času od 1971. do 1975. leta v državi zgradili 770 tisoč stanovanj ali poprečno 154 tisoč na leto. Toda v treh letih je bilo zgrajenih le 400 tisoč stanovanj ali poprečno 130 tisoč na leto. Da bi uresničili srednjeročni načrt, bo treba v prihodnjih dveh letih zgraditi poprečno po 185 tisoč stanovanj na leto. Zveza komunistov in sindikati vodijo akcijo gradnje stanovanj za delavce, ki je že obrodila prve sadove. Kaj bo vaš sindikat ukrenil, da bi bila ta akcija kar najbolj uspešna?

Najprej bi rekel, da se srednjeročni načrt stanovanjske gradnje ne uresničuje po predvideni dinamiki. Stanovanje je ena temeljnih prvin življenjske ravnosti delavcev, pri nas pa je še veliko nerešenih stanovanjskih vprašanj, tako da je to postalo pomembno razredno-socialno vprašanje. Temu naj dodam še pomen stanovanjske gradnje za splošni gospodarski razvoj, kajti stanovanjska gradnja kot propulzivna dejavnost neposredno vpliva na razvoj več kot 30 gospodarskih panog in povečuje zaposlenost.

Družbena akcija za gradnjo stanovanj za delavce, ki sta jo začela zveza komunistov in sindikat in so jo vsi delovni ljudje z veseljem sprejeli, nas zavezuje, da se kar najbolje organiziramo za njeno uresničitev. Da bi dogovorjeno politiko stanovanjske gradnje uspešno uveljavili, je nujno, da čimprej na vseh ravneh poleg srednjeročnih načrtov stanovanjsko-komunalne gradnje opredelimo tudi politiko delitve stanovanj. V enem stavku, v podrobnostih moramo zasnovati načrte stanovanjske politike nasploh. Prav tako pa moramo pripraviti tudi materialno podlago za uveljavljanje te politike, tako da bomo poleg prispevkov od osebnih dohodkov za stanovanjsko gradnjo, izločenih sredstev iz skladov skupne porabe in zasebnih sredstev angažirali tudi bančna sredstva.

Pogosto smo priče mnenju, da je vseh težav pri graditvi stanovanj krivo le gradbeništvo. Pri tem pa mnogi ne vidijo veliko število drugih udeležencev v stanovanjski gradnji, katerih mesta, vloge in odgovornosti ne smemo zapostavljati. Zato smo si in si še prizadevamo, da bi sklenili družbeni dogovor o stanovanjski politiki in usmerjanju gradnje stanovanj v mestih in naseljih.

Osnutek takega dogovora sta že predložila svet za gradbeništvo in stalna konferenca mest Jugoslavije. V pripravi je tudi družbeni dogovor o merilih in postopku za oblikovanje prodajne cene stanovanj v usmerjeni stanovanjski gradnji. Oba družbena dogovora bosta zavezovala vse udeležence, da s svojim delom in ravnanjem pospešujejo stanovanjsko gradnjo, zagotove stabilizacijo cen stanovanj, saj z načrtno in usklajeno akcijo udeleženci lahko dosežejo nižje cene za kvadratni meter stanovanjske površine. Naj poudarim še to, da je v javni razpravi pomembno gradivo „Začasni stanovanjski standard usmerjene stanovanjske gradnje“, ki ga je pripravil gradbeni center Slovenije iz Ljubljane. Struktura, velikost, organizacija in opremljenost stanovanj, kot to opredeljuje ta študija, bo pospešila racionalnejšo gradnjo.

Vsa omenjena vprašanja bo zvezni odbor Sindikata gradbenih delavcev Jugoslavije obravnaval v teh dneh. Razen tega bomo konkretnije razpravljali tudi o svojih dolžnostih, saj je stanovanjska gradnja udeležena s približno 30 % v vseh gradbenih delih. Svojo aktivnost bomo usmerili v izboljšanje organizacije dela, tehnologijo gradnje, v uporabo tipiziranih gradbenih materialov; poostri bo boj za kvaliteto stanovanj, za skrajšanje rokov gradnje ob stabilni realni ceni stanovanja.

V ospredje svojih nalog v družbeni akciji za gradnjo stanovanj je naš sindikat postavil tudi gradnjo stanovanj za delavce, zaposlene v gradbeništву in industriji gradbenega materiala. Nerešena stanovanjska vprašanja delavcev, ki so zaposleni v gradbeništву, se zastavljajo v vsej ostri. Nizka akumulativnost pa tudi naša neaktivnost sta veliko krivi za to, da že več let zaostajamo pri reševanju stanovanjskih problemov naših delavcev. Pred kratkim smo opravili anketo v 49 delovnih organizacijah gradbeništva, ki zaposlujejo več kot 90 tisoč delavcev. Iz podatkov sledi, da kakih 12 % zaposlenih sploh nima stanovanja, 8 % pa jih živi v neprimernih stanovanjih. To pomeni, da približno 20 % zaposlenih v gradbeništву nima rešenega stanovanjskega vprašanja. Temu naj dodam še to, da smo ta vprašanja doslej reševali sila počasi; podatki iz anketiranih organizacij pričajo, da bi sedanje stanovanjske probleme,

če bi jih reševali tako počasi kot doslej, rešili šele v štirinajstih letih, ne da bi pri tem upoštevali na novo zaposlene.

Kaj pa življenjski standard gradbenih delavcev nasploh? Kaj bo sindikat storil, da bi se življenjske razmere teh delavcev izboljšale?

Da, tudi boj za izboljšanje življenjskega standarda gradbenih delavcev je v središču naših prizadevanj. Prizadevamo si, da bi gradbeni delavci bili primerno nagraceni v skladu s težavnostjo dela, življenjskimi in delovnimi razmerami ter doseženimi rezultati dela. Pri tem izhajamo iz dejstva, da je dvig življenjskega standarda osrednje vprašanje stabilizacije, pomembna sestavina družbenih odnosov, dejavnik proizvodnje in delovne storilnosti. Zaradi visoke rasti cen in življenjskih stroškov so se lani realni osebni dohodki zmanjšali, to pa je seveda hudo prizadelo že tako nizki standard gradbenih delavcev. Če pogledamo višino osebnih dohodkov kot poglavitni element standarda delavcev, vidimo, da so poprečni osebni dohodki v gradbeništву, ki zaposluje kakih 300 tisoč delavcev, znašali v obdobju od januarja do oktobra lani 1.759 dinarjev, v gospodarstvu kot celoti pa 1.845 dinarjev. In medtem ko so gradbeni delavci v drugih državah med najbolje plačanimi delavci, je pri nas gradbeništvo po višini osebnih dohodkov na pogojno nekvificiranega delavca na 45. mestu med 53 mesti v zaporedju dejavnosti.

Resolucija o osnovah družbenoekonomskega razvoja za leto 1974 zagotavlja gradbenim delavcem večjo varnost. Napoveduje dinamičen porast proizvodnje, prometa in storitev, intenzifikacijo proizvodnje v celoti v stabilnih razmerah, pospešeno medrepubliško dogovarjanje ter uveljavljanje zahtevne politike v gospodarstvu itd.; do polne veljave bo prišla tudi akcija za gradnjo stanovanj za delavce, investicijska politika na področju industrije gradbenega materiala bo usmerjena tako v modernizacijo kot rekonstrukcijo pa tudi v proizvodnjo sodobnih materialov, nujno potrebnih za sodobno gradnjo. Na kratko, bitka za uresničitev temeljnih ciljev, zapisanih v resoluciji o ekonomski politiki za letos, je hkrati tudi bitka za boljši standard gradbenih delavcev, za porast realnih osebnih dohodkov v skladu s porastom proizvodnje in delovne storilnosti ter dohodka, saj z nizkimi osebnimi dohodki ne moremo povečevati niti proizvodnje niti storilnosti. In še tole: letos bomo v našem sindikatu zlasti poostri nadzor nad uveljavljanjem samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov o minimalnih standardih stanovanja, prehrane in zdravstvene varstva gradbenih delavcev.

B. K.

NA NAKOVALU SVETOVNE KRIZE

Koprška tovarna Iplas je pravkar zgradila nov obrat, mora pa že v nove investicije

V koprskem Iplasu je kolektiv nedavno tega potegnil črto pod več kot enoletna prizadevanja, da bi uresničili zastavljeni sanacijski program. Ugotovil je, da je kljub težavam uspel predvsem z notranjimi ukrepi odpraviti izgubo, ki jo je njegov obrat mehčal izkazal v zaključnem računu za leto 1972 in ki bi brez trdega dela kolektiva v minulem letu brzkone še narasla. Ugotovil pa je tudi, da so vsi ukrepi le kratkotrajnega pomena; edini „učinkovit stabilizator“ pred neurji na domačem in tujem trgu so le — domače surovine. Kolektiv Iplasa, ki še ni v celoti odplačal lani zgrajenega obrata polisinteze, mora ponovno v velike investicije, da si zagotovi domače surovine.

Obrat, ki bo Iplas rešil skrbi zaradi surovin, bo podjetje začelo graditi še letos, prve tone izdelkov pa naj bi nova tovarna dala že proti koncu prihodnjega leta. Investicija bo za Iplas zelo velika — kar 120 milijonov dinarjev bodo potrebovali za uresničitev zamisli o lastnih surovinah.

„Čeprav bo novo breme glede na letos ustvarjeni celotni dohodek — kakih 87 milijonov dinarjev ga bo po zaključnem računu, amortizacije 4,5 milijona in ostanka dohodka nekaj več kot 4 milijone dinarjev — za kolektiv zelo hudo, ga moramo sprejeti,“ je dejal Alojz Rožman, direktor podjetja. „Naftna kriza, ki je zajela svet, je po nas, ki smo potrošniki naftnih derivatov, udarila naravnost in z vso močjo. Naložba pa je še toliko bolj smotrna, ker imamo surovine za bodočo tovarno pred nosom, obenem pa domači trg zagotovljen.“

Da bi razumeli, zakaj se v Iplasu tako ženejo za novo tovarno, moramo poseči malo nazaj. Obrat mehčal, ki je v letu 1972 ustvaril nekaj milijonov izgube, ustvarja blizu 40 % celotnega dohodka podjetja. Predlani so sicer ostali štirje obrati uspešni pokriti izgubo petega obrata, vendar so v podjetju vedeli, da zaradi naraščanja cen surovin na svetovnem trgu tega v naslednjem letu ne bodo več zmogli. Iplas namreč uvaža kar 70 odstotkov vseh potrebnih surovin.

„Zato smo programirali več notranjih ukrepov, s katerimi smo želeli preprečiti, da bi lani obrat mehčal spet posloval z izgubo“, je dodal direktor Iplasa. „Obenem pa smo začeli temeljito analizirati in načrtovati razvoj podjetja v nekolikaj daljši perspektivi. Analiza je pokazala, da se nam bo naložba v proizvodnjo surovin za obrat mehčal večkratno izplačala.“

Iplas se je začel bojevati za povišanje cen njegovih izdelkov in v tem pred kratkim deloma uspel. Svoje izdelke je začel prodajati v čim večji možni meri neposredno potrošnikom. Slabim plačnikom so zaračunavali zamudne obresti. Osebnih dohodkov, ki so bili lani krivi, da je podjetje v zaključnem računu izkazalo izgubo, so potisnili v meje samoupravnega sporazuma — izgubo obrata mehčal so sicer ostali obrati pokrili in poslovni uspeh je bil tako pozitiven, čeprav minimalen; v izgubo je podjetje zašlo, ker

je moralo plačati davek zaradi previsokih osebnih dohodkov!

Najpomembnejši ukrep pa je vsekakor precejšnje povečanje izvoza in drugače organizirana proizvodnja v obratu mehčal. Iplas se je lotil predelave za tuj račun, za kar ni potreboval obratnih sredstev in tudi ni ustvarjal izgube. Za tujega partnerja Iplas predeluje v obratu mehčal tudi letos, lastno proizvodnjo pa je zato zmanjšal na polovico.

Tako bo, dokler Iplas ne bo dosegel nove cene, ki bo omogočala rentabilno proizvodnjo oziroma v najslabšem primeru vse do začetka proizvodnje lastnih surovin za obrat mehčal.

Vsi ti ukrepi pa seveda ne morejo v celoti rešiti vedno hujšega nesorazmerja med cenami surovin na svetovnem trgu in cenami izdelkov doma, zlasti še zato ne, ker Iplas uvaža skoraj tri četrtine potrebnih surovin. Analize so pokazale, da bi Iplas krepko splaval iz težav, če bi lahko uporabljal za obrat mehčal domače surovine. Tovrstne proizvodnje, proizvodnje ftalanhidrida, ki je surovina za proizvodnjo mehčal, v Jugoslaviji namreč ni, čeprav imamo zanj dovolj surovine. Reška rafinerija izdeluje namreč kot stranski produkt ortoksilen in ga mora tudi izvažati.

Iplas namerava prav tu poiskati rešitev: zgradil bo tovarno za izdelavo ftalanhidrida in je že sklenil z reško rafinerijo dolgoročni dogovor o preskrbi nove tovarne z ortoksilenom.

Iplas po rafineriji odkupil ves ortoksilen. Njegova proizvodnja ftalanhidrida pa bo zaostovala za vse jugoslovanske potrebe, precej pa ga bo lahko tudi izvozil.

Iplas bo lahko precej znižal stroške proizvodnje ne le zaradi doma proizvedene surovine, pač pa tudi zaradi tega, ker bo lahko povečal proizvodnjo mehčal, ne da bi povečal proizvodne zmogljivosti v tem obratu. Povečal bo sorazmerno neodvisen od dogajanj na svetovnem trgu. Kaže pa, da se za naglico, s katero kolektiv Iplasa uresničuje zamisel o lastni proizvodnji ftalanhidrida, skrivajo tudi lepe možnosti za osvojitve domačega trga: čeprav tudi konkurenca pripravljata enako proizvodnjo, bo Iplas vendarle prvi proizvajalec te surovine in bo imel torej najlažje delo pri osvajanju trga.

Uresničevanje teh načrtov bo krepko povečalo akumulativnost podjetja in s tem tudi njegovo gospodarsko stabilnost. Kljub temu so se v podjetju lotili še enega „stabilizacijskega ukrepa“. Še z desetimi drugimi sorodnimi podjetji, s katerimi imajo tesne poslovne stike, se resno dogovarjajo o združitvi. Cilj tega projekta, ki bo, kot vse kaže, kmalu uresničen, je skupen nastop pred domačimi in tujimi proizvajalci surovin, pred kupci izdelkov in pred bankami. Z dogovarjanji bodo usklajali proizvodne programe in vanje tudi skupaj vlagali. Sicer pa je prvi tak dogovor že v teku: tovarne Helios, Donit in Color naj bi Iplasu pomagale pri Uinvestiranju v tovarno za proizvodnjo ftalanhidrida. R. B.

MED VČASIH IN DANES

Po obratih v sestavu Gozdnega gospodarstva Postojna že nekaj let nazaj obstajajo samostojne osnovne sindikalne organizacije, delovne skupnosti pa so že pred novim letom imele skorajda tak status, kot ga imajo zdaj, ko so postale temeljne organizacije združenega dela. To pomeni, da je uveljavljanje novih ustavnih določil v tem podjetju v bistvu pomenilo samo še izpopolnjevanje že pred časom zasnovane organizacijske, samoupravne in družbenopolitične zgradbe kolektiva.

Kako se to dogajevanje izraža na področju sindikalnega delovanja? Za odgovore smo zprosili tovariša Vladimira Širca, gozdarskega tehnika v revirju Mašun, sicer pa predsednika osnovne sindikalne organizacije TOZD Knežak v sestavu GG Postojna.

— Sindikat poprej in zdaj, v čem je razlika?

— Zaradi značaja dela v gozdarstvu, ki je tako, da se zelo pogosto dneve in dneve niti ne srečamo, kaj šele, da bi se o čem pogovorili, je

pri nas v navadi, da vse važnejše zadeve obravnavamo v kar najširšem krogu — bodisi na sindikalnem sestanku bodisi na zboru delovne skupnosti. Tistega, kar takrat sklenemo, se potem tudi držimo. Po novem, če tako rečem, ne bo nič drugače. Razlike v metodi sindikalnega dela in pri oblikovanju sindikalnih organov pa vendarle obstajajo. Tako pri volitvah novega izvršnega odbora sindikalne organizacije v naši TOZD ne težimo le k izboru najboljših možnih kandidatov, temveč tudi k temu, da bi izvoljeni člani predstavljali ne le vse strukture zaposlenih, temveč tudi vse tipične poklice. Mislim, da smo pri tem ustvarili delegatsko razmerje med člani sindikata z ene in njihovimi predstavniki v odboru sindikata z druge strani. Ker so bili na podoben način izvoljeni tudi samoupravni organi, v TOZD in na ravni podjetja, je s tem ustvarjena še nova vez, po kateri se bodisi pretakajo informacije v obe strani ali pa se preverjajo rešitve, ki naj bi jih kolektiv potrdil na sindikalnem sestanku oziroma na zboru delovne skupnosti.

Povedal pa bi tudi to, da smo tudi v naši temeljni organizaciji tako kot pri vseh drugih sedmih TOZD ustanovili aktiv mladih delavcev. Čeprav mladi do 27 leta starosti trenutno predstavljajo le desetino kolektiva TOZD Knežak, to ne pomeni, da bi ustanovitev aktiva mladih delavcev pomenila formalnost. Hočem reči, da imajo mladi zdaj tudi vse organizacijske možnosti, da bi se bolj vključili v družbenopolitično življenje kolektiva.

— Izkušnje kažejo, da ni lahko dobiti de-

lavcev, ki bi bili pripravljeni delati v gozdarstvu. Kako si sindikat prizadeva za izboljševanje delovnih in življenjskih razmer zaposlenih?

— Predvsem na dva načina! Prvič, s predlogi samoupravnim organom, kaj storiti, da bi tisti delavci, ki jih že imamo, tudi ostali pri nas; drugič pa tako, da bi bile delovne razmere na sploh take, da bi z njimi privabili tudi nove sodelavce. Če oboje strnem, se trudimo, da bi bili osebni dohodki v mejah možnosti kar najboljši, delovne razmere pa resnično urejene, da bi imeli kar največ sodobnih pripomočkov, ki olajšujejo delo, da bi bili dobro urejeni prevozi na delo za tiste, ki sicer živijo po vaseh v neposredni soseščini naših delovišč, da bi bila urejenost delavskih naselij na območju delovišč kar najboljša.

Naj povem, da je v našem kolektivu, mislim na TOZD Knežak in podjetje kot celoto, zaposlenih precej delavcev iz drugih republik, zlasti iz Bosne in Hercegovine. Da bi zaslužili in tudi prihranili čimveč, mnogi tudi po dva ali celo po tri mesece ne grejo med ljudi, kaj šele k domačim. To njihovo težnjo sicer razumemo, vendar vseeno poskušamo pomagati, kolikor je v naši moči. Tako, denimo, vsakih šest tednov poskrbimo za brezplačen avtobusni prevoz do njihovih domov. Po drugi strani pa se trudimo, da bi se res dobro počutili, kadar so po delu prosti. S tem ne mislim samo na res dobro menzo, ki jo imamo pri nas na Mašunu, na sobe s centralnim ogrevanjem in s sanitarjami, temveč tudi na take „stvari“, kot so klubska soba s televizorjem, mize za namizni tenis in baliniše.

Ob učinkoviti organiziranosti se klobčič težav odvija hitreje

Uveljavljanje novih ustavnih dopolnil, utrjevanje organiziranosti sindikatov in skrb za družbeni standard zaposlenih so le tri izmed najvažnejših nalog sindikatov v občini Nova Gorica

Še vedno smo v podzavesti obremenjeni z miselnostjo, ki ima objektivne korenine v odnosih, ki so bili v družbi pred pismom predsednika Tita; v odnosih, v katerih je v nekaterih delovnih organizacijah poštena kritika imela za posledico šikane, celo premešitve in oviranje pri napredovanju. Taki odnosi so pogosto apatičnost v delavskem razredu, premajhno zanimanje za sodelovanje v samoupravljanju, neučinkovitost političnih organizacij in usmerjenost delovanja osnovnih organizacij sindikata v manj bistvene probleme delavskega razreda. Odgovornost za vodenje delovnih organizacij se je skrila in se še danes skriva za samoupravljanjem, kar ustvarja sistem neodgovornosti. Premalo začrtana ločnica med samoupravljanjem in vodenjem pa tudi zmanjšuje zaupanje v samoupravljanje. Takih razmer v družbi se ne da odpraviti prek noči. Potrebno bo dolgo trajno in vztrajno delovanje sindikatov in ZK v delovnih organizacijah, usmerjeno v osveščanje delovnih ljudi in v tako delovanje sindikatov, da se bosta lahko uveljavljala moč in vpliv delavcev.

Tako je na občnem zboru novogoriških sindikatov ocenil sedanjí politični trenutek Jože Sušmelj, predsednik občinskega sindikalnega sveta prejšnje mandatne dobe.

inles ribnica
PRODAJA POLKNA VRATA OKNA NA KREDIT

NE GRE ZA NAZIV, TEMVEČ ZA VSEBINO ODNOSOV

Tudi za novogoriško občino velja ugotovitev, da sta najprej odlašanje, potem pa naglica v dneh pred novim letom glavna vzroka ugotovitve, da je za zdaj uresničena le formalna stran uveljavljanja novih ustavnih določil. Temeljita analiza, ki jo bo treba v sindikatih šele opraviti, bo najbrž pokazala na veliko organizacij, v katerih so spremenili le naziv, notranji odnosi pa so ostali taki, kot so bili pred sprejetjem ustavnih dopolnil. Zato ostaja revolucionarno spreminjanje notranjih samoupravnih odnosov in uveljavljanje odločilne vloge delavcev temeljna naloga vseh in tudi novogoriških sindikatov. To med drugim pomeni, da bodo statute in samoupravne sporazume ocenjevali predvsem s stališča, v kolikšni meri v resnici odražajo bistvo ustavnih sprememb.

Čeprav je bilo v občini Nova Gorica hkrati z nastajanjem TOZD ustanovljenih že 27 novih osnovnih sindikalnih organizacij in 10 konferenc sindikata na ravni delovnih organizacij, še vedno ni v celoti uresničeno načelo, za katero se sindikati zavzemajo in po katerem mora v vsaki temeljni organizaciji združenega dela delovati vsaj ena osnovna organizacija sindikata. TOZD brez političnih organizacij prav gotovo ne bodo zaživele v celoti. Obstaja nevarnost, da se brez aktivnega delovanja teh organizacij v TOZD dosežani odnosi v delovnih organizacijah ne bodo prav nič spremenili ali pa se bodo zelo malo. Celo nasprotno: pojavljale se bodo težnje, da bi temeljnimi organizacijami zaradi "racionalnosti" poskušali odvzeti njihove neodtujljive pravice in jih prenašati na skupne samoupravne organe. Če vse to vemo, je več kot jasno, da tudi

nova organiziranost sindikatov pomeni njihov pozitiven prispevek k boju za tak položaj delavcev v vseh organizacijah združenega dela, ki bo omogočal resničen vpliv delavcev na vzpostavljanje z ustvarjenim dohodkom.

Za novega profesionalnega predsednika občinskega sveta Zveze sindikatov Nova Gorica je bil izvoljen Viljem Pahor, doslej pomočnik direktorja novogoriške poslovne enote Zavarovalnice Sava. Je diplomant Višje upravne šole v Ljubljani, član ZK in aktiven družbeno-politični delavec.

CILJI NAJ BODO DOSEGLJIVI

Eden izmed bistvenih vzrokov, da še ni bila izpolnjena prenekatere naloga, ki so si jo goriški sindikati zapisali v svojih prejšnjih delovnih programih in akcijskih načrtih, je po ugotovitvah, ki smo jih slišali na občnem zboru, prav gotovo v tem, da so bili programi in akcijski načrti

maršikdaj preveč deklarativni. V bodoče kljub uveljavljanju ustavnih dopolnil ne bo dosti bolje, če bi se vnaprej puščali v nemar objektivne pogoje in možnosti. Kot konkreten primer je bila v razpravi omenjena "sindikalna lista". Takšna, kot je zdaj, po oceni delegatov predstavlja bolj seznam želja kot pa, upoštevaje veljavne pogoje gospodarjenja, cilj, ki bi ga lahko dosegla večina delovnih skupnosti. Ker so mnoge postavke te liste zapisane v velikih razponih, to praktično pomeni, da bo lista samo še poglobila obstoječe razlike na tistih področjih, kjer jih zdaj želimo odpraviti!

Izkušnje pa tudi opozarjajo, da se v delovnih skupnostih pri razreševanju najrazličnejših problemov "spotikajo" tudi tedaj, ko sicer obstajajo materialne in druge možnosti, niso pa kolektivi notranje organizirani na način, ki bi te možnosti lahko tudi izkoristili na vseh področjih in ne le na nekaterih. Značilna je ugotovitev, da so v tej občini z načrtno kadrovsko politiko dosegli, da "vsak čas", to je v prihodnjih nekaj letih ne bo več primanjkovalo visokostrokovnih kadrov, da pa je zelo slabo poskrbljeno za izobraževanje ob delu za kvalificirane polkice, ki jih bo v bodoče primanjkovalo še bolj, kot jih zdaj. V šempetrski Iskri se, denimo, želi ob delu izobraževati 150 delavcev, vendar to ne bo možno vse dotlej, dokler se ta 800-članska delovna skupnost ne bo organizirala tako, da zainteresentom v času šolanja ne bi bilo treba delati v izmenah.

Namesto sklepne ugotovitve z občnega zbora goriških sindikatov to-le: praksa kaže, da se je kljub težavam možno dobro organizirati in s tem vplivati na pospešeno razreševanje nakopičenih problemov. Tudi goriški sindikati se, denimo, že dolgo zavzemajo za enakopraven položaj ženske v družbi. Vselej doslej so ugotavljali, da to ni lahko, ker je treba najprej urediti vsaj najbolj osnovna vprašanja s področja družbenega standarda, da bi se žene lahko v večjem številu vključevale v družbenopolitično življenje, se izobraževale ob delu itd. Na tem občnem zboru pa so ugotovili, da je vendarle storjen velik korak naprej tudi v tem primeru. Tudi ob aktivnem sodelovanju sindikatov je namreč bil z uspehom izveden referendum o samopriskrbi za gradnjo šol in vzgojno varstvenih objektov, kasneje pa sklenjen družbeni dogovor o gradnji otroških vrtcev v občini. Značilnost novogoriške občine pa je veliko število mladih družin z otroki, za katere ni prostora v varstvenih ustanovah. Zdjaj se bodo razmere le začele izboljševati. To pa pomeni, da se začanja odvijati klobčič nerешenih problemov s področja družbenega standarda - tistega področja, ki mu bodo goriški sindikati zaradi njegove pomembnosti in vpliva na realno življenjsko raven zaposlenih in uveljavljanje enakopravnega položaja žensk v družbi v prihodnje posvečali vso svojo skrb in pozornost. -mG

Osnovno: krepitev samoupravnih odnosov

Spremembe, ki jih v družbeno življenje vnaša nova ustavna ureditev, nalagajo sindikatom odgovorne naloge

Temeljne organizacije združenega dela še niso dobile polne vsebine. Vse preveč se še ukvarjajo z organizacijskimi in statutarnimi vprašanji, to pa velja tudi za njihove osnovne organizacije sindikata. Vendar se vsemu temu doslej ni bilo mogoče izogniti. Proces reorganizacije sindikatov, v središču revirjev so ustanovili 16 strokovnih sindikatov, povezani pa so v enajstih občinskih konferencah, je terjal precej časa in dela. Sindikalni delavci so morali predsedeti številne popoldneve in večere, da so uveljavili stališča 4. konference Zveze sindikatov Slovenije.

UTRJEVANJE DELEGATSKIH ODNOSOV

Krepitev samoupravnih odnosov v združenem delu bo terjala od sindikatov stalna prizadevanja. Delegatski sistem, so poudarili na občnem zboru, ne bo zaživel, če se sindikati ne bodo zavzeli zanj. Prav posebej pa se bodo morali sindikati zavzeti za usposabljanje vseh članov samoupravnih organov in delegatov ter članov delegacij. Trboveljski sindikati predlagajo takojšen dogovor o sistemu tega izobraževanja, ker so in še bodo izvolili za delegate številne neposredne proizvajalce, ženske in mlade, ki se prvič vključujejo v odločanje in soodločanje na občinski ravni, bodisi v zborih združenega dela, v krajevnih skupnostih pa tudi v družbeno-

problematico delovanja interesnih in samoupravnih skupnosti.

VEČJA SKRIB SOCIALNI VARNOSTI DELAVCEV

Občni zbor je zadovoljen s sindikalne organizacije, naj v prihodnjem obdobju posvetijo več skrbi socialni varnosti delavcev, njihovu zdravstvenemu varstvu, rekreaciji, letovanju. Delovni ljudje so zaskrbljeni zaradi stalnega zviševanja življenjskih stroškov. Njihov realen standard še vedno pada, to pa je v nasprotju z vsemi našimi deklaracijami in posebej stališči Zveze sindikatov Slovenije. Neposredni proizvajalci ne morejo v nedogled prenašati najtežjih bremen gospodarske stabilizacije. Socialni nemir zmanjšuje prostor za krepitev samoupravnih odnosov. Delavci so zainteresirani za večjo storilnost, saj v tem vidijo pot do večjih osebnih dohodkov; ugotavljajo pa, da se akumulativnost delovnih organizacij zmanjšuje, to pa pomeni vpliva na možnosti za hitrejši uvajanje sodobnejše tehnologije.

V razpravi na občnem zboru trboveljskih sindikatov so opozorili tudi na uspehe na gospodarskem in drugih področjih. Ugotovili so, da so precej storili za izboljšanje družbenega standarda. Zgradili so novo šolo telovadnico, otroške vrtnice, razširili bolnišnico, začeli so graditi nov zdravstveni dom. Vendar pa se bojijo, da ne bi v prihodnje prepočasni napredovali, če gospodarstvo v občini ne bo dosegalo svojih letnih programov in če ne bo povečalo zmogljivosti. Sindikati so se zato dolžni upreti nadaljnji inflaciji, ki ogroža stabilizacijska prizadevanja. Samoupravno sporazumevanje o politiki cen se ne sme izjaloviti, ker bi bil to hud udarec razvoju samoupravljanja.

Skratka, občni zbor občinske organizacije sindikatov v Trbovljah je pozval vse osnovne organizacije sindikata, naj bodo vsa ta in še nekatera druga vprašanja v središču njihove nadaljnjee pozornosti.

Vsebinsko dela določajo ustavne spremembe

V soboto, 16. februarja, so se v Slovenjem Gradcu sestali delegati strokovnih odborov sindikatov in osnovnih organizacij sindikata iz Mislinjske doline na občnem zboru občinske zveze sindikata. Delegati so z vabilom na občni zbor in ob poročilu o dosedanjem delu prejeli tudi anketo o dejavnosti samoupravnih organov, ki so jo pripravili v delovnih organizacijah slovenjgraške občine. Osrednje vprašanje, na katero je želela odgovoriti anketa, je bilo, kakšen je vpliv samoupravnih organov na odločanje in v delovnih organizacijah. Ugotovitve iz ankete bodo, kot so med drugim poudarili na občnem zboru, nadvse koristne pri uveljavljanju druge faze delavskih ustavnih dopolnil, to je pri uveljavljanju vsebine ustavnih sprememb v samoupravnem življenju delovnih skupnosti.

Dosedanji predsednik slovenjgraškega občinskega sindikalnega sveta, Peter Bernard, je v svojem uvodnem poročilu še posebej poudaril, da so se sindikati v Mislinjski dolini aktivno vključili v uveljavljanje ustavnih sprememb ter pomagali pri ustanavljanju in oblikovanju temeljnih organizacij združenega dela. Ob tem pa je sodil, da se prepočasni uveljavljajo nova določila o samoupravnem sporazumevanju o delitvi dohodka in osebnih dohodkov. Tudi določila sindikalne liste bi morali čimprej uveljavljati v samoupravnih sporazumih za posamezna območja oziroma panoge.

Ena od glavnih prihodnjih nalog slovenjgraških sindikatov bo uveljavljanje delegatskega sistema v združenem delu. Zagotoviti bo treba demokratičen kandidacijski postopek, politično usmerjati predvolilne priprave, konstituiranje stališč de-

legatov in delegacij o vprašanjih, ki so življenjskega pomena za delovne ljudi. Eden od pogojev za uspešno vključevanje sindikatov v boj za uresničevanje delegatskega sistema v skupščinskem življenju pa bo seveda uveljavljanje delegatskih odnosov tudi pri konstituiranju sindikalnih organov in vodstev, to bo eden od pomembnih pogojev za spremembo celotne družbene vloge sindikatov, za nadaljnji razvoj notranje sindikalne demokracije.

Sredstvo za ohranitev svežine in vitalnosti **medex** **poljuven** Ljubljana

Na občnem zboru občinskega sindikalnega sveta Slovenj Gradec so za novega predsednika izvolili inž. Franca Gornjaka iz gradbenega pod-

jetja Slovenj Gradec. Občnega zbora se je udeležil tudi generalni sekretar RS ZSS Jože Globačnik, ki je še posebej opozoril na naloge sindikatov pri uveljavljanju vsebine ustavnih sprememb ter pri oblikovanju novih odnosov v temeljnih organizacijah združenega dela, spregovoril pa je še o potrebi stalni skrbi osnovnih organizacij sindikata za izboljšanje življenjske ravní delovnih ljudi. (An)

Pravna posvetovalnica DE

VPRAŠANJE:

Med zaposlívijo mi je delovna organizacija omogočila strokovno izpopolnjevanje, tako da je prevzela nase stroške šolanja. Pri tem pa sem podpisal pogodbo, ki me zavezuje povrniti vse stroške šolanja takoj, ko bi prenehal z delom po lastni želji pred iztekom treh let po končanem šolanju. Po končanem šolanju sem delal še približno eno leto, nato pa sem zaradi slabih osebnih dohodkov in drugih razlogov prenehal z delom. Ob razrešitvi sem tudi podpisal izjavo, s katero sem se zavezal, da bom stroške šolanja vrnil v tridesetih dnevih. Ker gre za precejšen znesek denarja, ki ga nimam, obveznosti nisem izpolnil in sem pred kratkim prejel tožbo, s katero me nekdanja delovna organizacija toži za povračilo stroškov šolanja. Ali imam kakšne možnosti, da bi v sporu uspel v celoti ali pa vsaj v toliko, da bi svoj dolg odplačeval v obrokih?

S. T., Maribor

ODGovor:

Ko ste izstopili iz delovne skupnosti, ste imeli možnost predlagati obročno odplačevanje svojega dolga in bi morda delovna skupnost vašemu predlogu ugodila. Seveda pa ni nujno, da bi vam ustregla, saj ste na začetku šolanja podpisali pogodbo, ki vas je zavezovala k takojšnjemu povračilu celotnega zneska v primeru prenehanja dela, kar ste ves čas dobro vedeli. Iz vprašanja ne-

dvomno sledi, da boste morali prej ali slej to štipendijo oziroma stroške šolanja vrniti in se tej obveznosti ne boste mogli izogniti. Možnosti za uspeh v pravi ni, razen morda obročnega odplačevanja, o čemer se še vedno lahko dogovorite s podjetjem in sklenete o tem na sodišču ustrezno poravnavo. Če se podjetje s takšnim načinom vrnitve ne bi strinjalo, boste obsojeni na povračilo zneska v 15 dnevih, kar pomeni, da vas podjetje po pravnomočnosti sodbe lahko rubi. Tudi pri tej prisilni izterjavi je prepuščeno podjetju, da bodisi predlaga izvršbo z rubežem vaših osebnih dohodkov, kar praktično pomeni obročno odplačevanje, bodisi da predlaga rubež in prodajo vaših premičnin ter se iz izkupička takoj in v celoti poplača. Kot vidite, pride obročno odplačevanje v poštev le, če se bo s tem vaša nekdanja delovna organizacija strinjala! Slehera drugačna možnost "uspeha" v sporu je praktično brezizgledna.

M. LIPUŽIČ

KUPON DE - Pravna posvetovalnica

Povezovanje je nuja

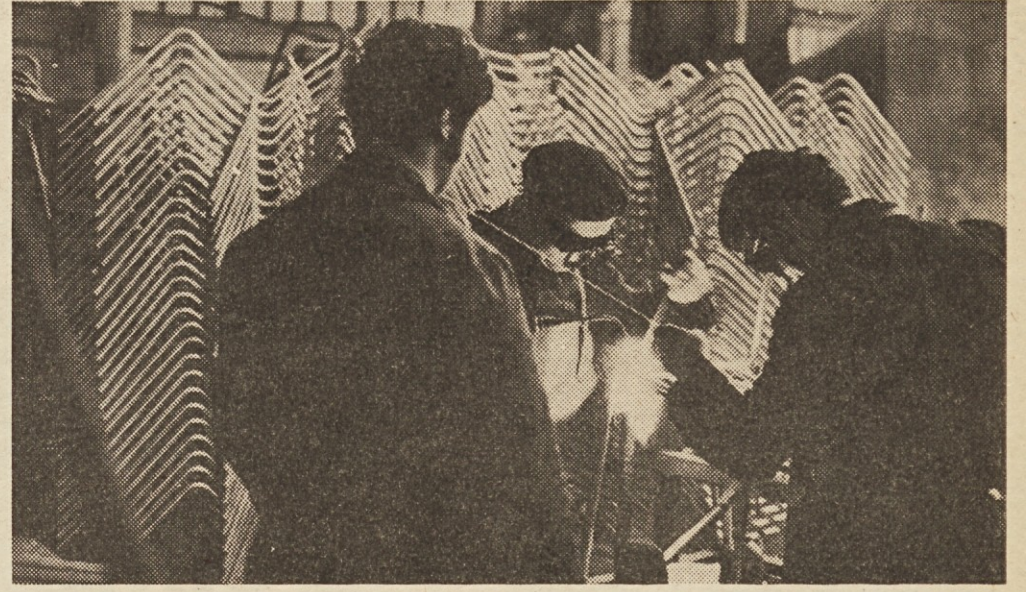
● Medobčinska konferenca sindikata gradbenih delavcev za Koroško o organiziranosti sindikata in o povezovanju gradbene operative

Na zadnjem razširjenem zasiedanju Medobčinske konfe-

rence sindikata gradbenih delavcev za Koroško so spregovorili o prihodnji organiziranosti tega sindikata. Dogovorili so se, da bo ta sindikat deloval v prihodnje na enakih načelih kot doslej, seveda pa bodo organe sestavljali delegati iz osnovnih organizacij sindikata. Doslej so medobčinski odbor sestavljali le predsedniki osnovnih organizacij sindikata, v prihodnje pa bosta vsako osnovno organizacijo sindikata predstavljala po dva delegata.

O sodelovanju in povezovanju koroške gradbene operative že dlje teče razprava. Kljub očitnim prednostim se vse doslej sodelovanje ni razvilo. Prvi predlogi se zavzemajo le za to, da bi organizirali nekatere skupne službe za koroško gradbeno ope-

rativo, kot denimo službo nadzora in varstva pri delu. To pa je gotovo premalo. Zato je medobčinska konferenca sklenila, da morajo do 20. marca zaposleni v vseh organizacijah združenega dela razpravljati o položaju organizacije združenega dela in o povezovanju koroške gradbene operative ter izvoliti po enega delegata v skupno komisijo za pripravo analize o prednostih povezovanja gradbenih podjetij na Koroškem in za pripravo predloga samoupravnega sporazuma o oblikah sodelovanja in povezovanja gradbenih organizacij. Nosilec akcije za sodelovanje in povezovanje gradbene operative pa naj bi bil še vnaprej medobčinski odbor sindikata gradbenih delavcev za Koroško. (EK)

Kovinske cevi, iz katerih potem izdelujejo v Alposu stole, mize, police za trgovine in druge izdelke, naredijo kar sami.

V SLOVENSkih KONJICAH BODO USTANOVLILI PET OBČINSKIH KONFERENC SINDIKATA

Reorganizacija je stekla

Po reorganizaciji sindikatov bo na območju občinskega sindikalnega sveta Slovenske Konjice v bodoče delovalo pet samostojnih konferenc strokovnih sindikatov posameznih dejavnosti. Po številu članstva bo vsekakor najmočnejša konferenca, ki bo združevala člane sindikata v kovinsko-predelovalni industriji, saj bo združevala kovaško industrijo Zreče, „KOSTROJ“ v Slovenskih Konjicah in tovarno kovinskih izdelkov in livarno v Vitanju. Po velikosti ji bo sledila konferenca sindikata delavcev v usnjarski in tekstilni industriji, ki so zaposleni v temeljnih organizacijah združenega dela industrijskega kombinata „KONUS“. V občinsko konferenco sindikata delavcev lesne industrije in gozdarstva se bodo vključile osnovne sindikalne organizacije konjiškega lesno-industrijskega podjetja „LIP“ in dveh gozdnih obratov celjskega gozdnega gospodarstva v Vitanju in v Konjicah. Svojo občinsko sindikalno konferenco bodo ustanovile tudi osnovne sindikalne organizacije v obrti, občinsko konferenco sindikata pa so že ustanovili delavci na področju vzgoje in izobraževanja.

Medtem ko so prosvetni delavci svojo konferenco že ustanovili, bo še ta mesec ustanovljena konferenca sindikata delavcev lesne industrije in gozdarstva. Predvidoma bo imela 19 delegatov, ki so jih izvršni odbori osnovnih sindikalnih organizacij že izvolili. Kmalu zatem bo ustanovljena še občinska konferenca delavcev sindikata v kovinski predelovalni industriji, nekoliko v zaostanku pa je ustanavljanje občinske konference sindikata delavcev v obrtni dejavnosti. Zelo blizu ustanovitve je tudi občinska konferenca sindikata delavcev usnjarske industrije.

Hkrati z ustanavljanjem

občinskih konferenc pa tečejo tudi priprave na občni zbor občinskega sindikalnega sveta, ki bo predvidoma v mesecu marcu. V Slovenskih Konjicah predlagajo, da bi za oblikovanje delegacij v občinskem sindikalnem svetu uporabili paritetno in proporcionalno načelo. S tem bi zagotovili, da bi tisti sindikati, ki imajo večje število članstva, dobili v občinski zvezi

sindikato primerno zastopstvo v njenem najvišjem organu. Razlike v moči posameznih sindikatov so namreč občutne. Tako je v sindikatu delavcev industrije in rudarstva skoraj tri četrtine članov sindikata na območju občine Slovenske Konjice, sindikat delavcev v kmetijstvu, tobačni in živilski industriji pa šteje le blizu 100 članov. V. L.

V MARIBORU USTANOVLILI 6 OBČINSKIH KONFERENC SINDIKATA DELAVCEV INDUSTRIJE IN RUDARSTVA

Neposrednejši vpliv članstva

Te dni je bilo v Mariboru šest ustanovnih zborov občinskih sindikalnih konferenc delavcev v industriji in rudarstvu. Svoje občinske sindikalne konference so ustanovili delavci v grafični industriji, v lesni industriji in gozdarstvu, energetiki in rudarstvu, tekstilni in usnjarski industriji, kemični industriji in v kovinski industriji.

„V Mariboru smo imeli vse pogoje za formiranje omenjenih šestih konferenc na področju industrije,“ je pojasnil Ivan Ažman, sekretar občinskega odbora sindikata delavcev industrije in rudarstva. „Odbor namreč vključuje kar 139 sindikalnih organizacij oziroma več kot 35 tisoč delavcev. Največ jih je zaposlenih v kovinski industriji – nekaj več kot 19 tisoč, potem v tekstilni in usnjarski industriji – blizu 7 tisoč, slede kemična industrija, grafična industrija itd.“

Za omenjenih šest sindikalnih konferenc delavcev v industriji in rudarstvu so izvolili v Mariboru 330 delegatov. Med

izvoljenimi delegati je 204 delavcev iz neposredne proizvodnje, 93 žensk in 79 delegatov, mlajših od 27 let. Med delegati prevladujejo predvsem kvalificirani, slede pa jim visokokvalificirani delavci.

„S strukturo naših delegatov smo zadovoljni,“ je zatrdil sekretar Ažman. „Visok odstotek mladih med delegati nam zagotavlja, da bomo lahko pri vseh konferencah ustanovili aktivne mladih delavcev. Nekatero od konferenc pa bodo bržčas prerasle v medobčinske konference.“

Doslej je štel občinski odbor sindikata delavcev industrije in rudarstva 65 ljudi, konference pa štejejo kar 330 delegatov. Sindikalno delo bo zato poslej vsekakor bolj neposredno in s tem tudi bolj intenzivno. Forumskega dela bo manj, delo bo zastavljeno širše, povezava tako navzdol kot navzgor bolj neposredna, članstvo pa bo imelo bistveno večji vpliv na oblikovanje mnenj in stališč svoje organizacije. A. Ul.

V TRŽIČU DELUJEJO TRI OBČINSKE KONFERENCE SINDIKATA

Konference ustanovljene

Minulo sredo so se sestale v Trziču novo ustanovljene občinske sindikalne konference sindikata delavcev kovinsko-predelovalne industrije, sindikata delavcev tekstilne in usnjarske industrije ter občinska konferenca sindikata delavcev vzgojno izobraževalnih zavodov. Konferenca sindikata kovinsko-predelovalne industrije združuje člane osnovnih sindikalnih organizacij Tovarne kos in spov, podjetja TIKO, obrata združenega podjetja, Unis-Rog in TOZD Tovarna pil Tržič ljubljanske Metalke. Številčno najmočnejša, saj bo preko svojih delegatov zastopala inte-

rese več kot 2600 delavcev, bo v novem občinskem sindikalnem svetu konferenca sindikata tekstilne in usnjarske industrije, v katero se povezujejo sindikalne organizacije Bombažne predilnice in tkalnice Tržič, Tovarne obutve Peko, podjetja Oblačila-novost in organizacije združenega dela TRIO. V konferenco sindikata delavcev vzgojno izobraževalnih zavodov pa so povezani člani obeh tržiških osnovnih šol, šole iz Križev ter vseh vrtec z območja občine. V vseh 12 osnovnih organizacijah sindikata, kolikor jih je povezanih v občinski konference, so tudi že usta-

novili aktivne mladih delavcev, medtem ko so v 18 sindikalnih organizacijah, ki niso povezane v občinske konference, doslej ustanovili te aktivne samo v Združenji lesni industriji, Tovarnej lenenke, splošnem gradbenem podjetju, v gradbenem obratu OZD Projekt Kranj, v TOZD Mercator Tržič in v Obrtnem podjetju.

Občinska zveza tržiških sindikatov, ki jo sestavlja 35 delegatov osnovnih sindikalnih organizacij, se bo konstituirala na občnem zboru občinskega sindikalnega sveta sredi prihodnjega meseca. - iv

ALPOS ŠIRI KRILA

Šentjurski Alpos ni star niti dve desetletji – ustanovljen je bil leta 1957, vendar se je lepo uveljavil kot proizvajalec jeklenih profilnih cevi, trgovske opreme in kovinskega pohištva. V podjetju radi poudarimo – s ponosom pa tudi z malce grenkobe – da doslej pri svojem razvoju niso imeli nikakršnih ugodnosti in so tovarno gradili in širili samo z delom svojih rok. Sodobna industrijska proizvodnja ima še poseben pomen za kraj in občino, ki velja za nerazvito.

Alpos stoji na robu Kozjanskega, tako da pri novih razvojnih načrtih lahko računa na kredite iz sklada za pomoč v razvoju manj razvitih. Ker je tudi podružnica Ljubljanske banke v Celju zainteresirana za razvoj Alposa, lahko podjetje računa na polovico bančnih sredstev pri skupni investiciji 110 milijonov din za novo cevarno.

NOVA CEVARNA

Zakaj so se v Alposu sploh odločili za to investicijo? Najprej je treba povedati, da so pred leti začeli izdelovati cevi samo zase, kasneje pa so postopoma širili proizvodnjo, dokupovali stroje za proizvodnjo cevi in jih razporejali v stare prostore, kolikor je bilo to zaradi njihove nefunkcionalnosti sploh možno napraviti. Kaj kmalu se je pokazalo, da postaja cevarna – kljub delu v treh izmenah – zaradi neustreznih prostorov in zastarelih strojev ozko grlo. Odločitev se je pravzaprav vsilila sama od sebe: generalni remont, če si hočemo ustvariti realne razvojne možnosti. Remonta pa kajpak ni treba razumeti dobesedno, ker bo nova cevarna resnično nova od prostorov do strojev in ne morda samo modernizirana.

Cevarno – up in ponos delovnega kolektiva šentjurskih kovinarjev – grade ob dosedanjih tovarniških prostorih in naj bi dala nova delovna mesta. Računajo, da bo Alpos potreboval kakih 100 novih delavcev – že letos.

VZTRAJNOST

V Alposu je sedaj zaposlenih 400 delavcev, od tega petina žensk. Kolektiv je lani sicer povečal proizvodnjo za desetino, vendar poslovni rezultati ne gredo s

tem vzporedno, pač zaradi rastočih cen surovin. V Alposu smo na „temo cen“ slišali naslednji komentar: „Zapiranje škarij prav gotovo ne vpliva ugodno na razpoloženje delavcev, vendar delamo naprej z vso prizadevnostjo, ki je možna v takih razmerah, ker navsezadnje ne bi radi izgubili že tradicionalnih kupcev. Tudi če bi opustili proizvodnjo deficitarnih artiklov, bi to vplivalo na preostalo proizvodnjo. Bomo pač počakali na boljše čase!“

Seveda v Alposu ne čakajo samo na izboljšave od zunaj, temveč si skušajo pomagati tudi tako, da namesto predragega lesa vgrajujejo cenejšo plastiko, čeprav tudi ta „varijanta“ ni brez nevarnosti, ker je treba plastiko uvažati iz Francije. Uvoz pa ...

OSEBNI DOHODKI

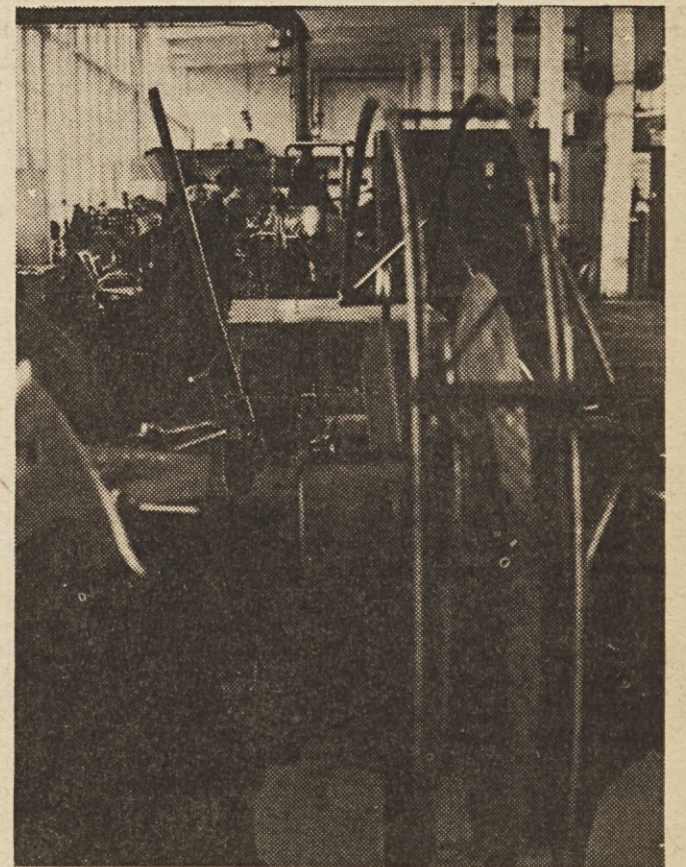
Poprečni osebni dohodek v šentjurskem Alposu je bil lani 2.035 dinarjev. Podatek moramo osvetliti z več zornih kotov, da bi nam povedal tudi tisto, kar se ponavadi skriva v poprečju. Prvo je, da je poprečni osebni dohodek sorazmerno nizek, ker je kvalifikacijska struktura zaposlenih dokaj neugodna, saj ima Alpos kar

70 % nekvificiranih in polkvificiranih delavcev. Najnižji osebni dohodek je bil lani 1.320 din. In koliko je lahko zaslužil nosilec proizvodnje, kvalificirani delavec za normalno delo? Njegov zaslužek se je gibal med 1.800 do 2.000 dinarji. In prav to, namreč premajhna razlika med najnižjim osebnim dohodkom in zaslužkom kvalificiranega delavca, je bil pogosto kamen spotike, ko je bilo govora o boljši stimulaciji za poslenih živi izključno od denarja, ki ga dobi v tovarni.

STANOVANJA

Je v Šentjuru in okolici manj stiske za stanovanja kot v večjih krajih? Sploh ne, so nam zatrdili v Alposu, tako da je docela na mestu poudarjena skrb za gradnjo novih stanovanj. Čeprav je največ zanimanja za najemanje kreditov za individualne gradnje in adaptacije – približno 50 % sredstev gre v ta namen – gradi Alpos ta čas 24-stanovanjski blok, s katerim bodo lahko „črtali s seznama“ lepo število kritičnih primerov.

E. P.

Varjenje posameznih delov pri montaži vrtnih stolov je dokaj zahtevna in natančna operacija.

Kje so vzroki krize v razvoju

● Kritika sedanjih oblik pomoči nerazvitim in »zahodni« pogledi nanje

Kot menijo nekateri napredni zahodni ekonomisti, so sedanjo razvojno krizo, ki jo označujejo velike razlike med razvitim zahodnim in nerazvitim tretjim svetom, povzročili predvsem trije razlogi. Kar zadeva Zahod, povzroča razvojno krizo dejstvo, da se je gospodarska rast tam že bolj ali manj izenačila z doseženim gospodarskim razvojem, ki je postal – relativno pojmovano – omejitveni dejavnik za nadaljnje visoke stopnje gospodarske rasti.

Drugi vzrok sedanje svetovne razvojne krize je, da razvoja tretjega sveta očitno ni možno pojmovati samo enostransko, kot izključno gospodarski proces, temveč ga je treba presojati kot širši družbeni in družbenoekonomski proces, katerega učinkovitost bo omejena, če se pomoč nerazvitim ne bo razširila tudi na zdravstveno pomoč in prosvetljevanje, na pomoč pri prehranjevanju lačnih ali podhranjenih množic tretjega sveta, na šolsko prosvetljevanje ter na vse druge razvojne aspekte, ki bodo pripomogli k odpravljanju sedanjih razvojnih razlik po svetu.

Tretji vzrok je, da zahodni svet, ko nudi, žal, nezadostno pomoč nerazvitemu delu sveta, le-to pojmuje samo kot gospodarski, ne pa tudi kot dolgoročni kulturni proces, ki zahteva mnogo večje finančne izdatke kot pa samo pomoč v investicijskih in potrošnih dobrinah.

Kot navaja dr. Hauser z univerze v Zuerichu, industrijsko razviti Zahod greši, ko skuša z razvojno pomočjo nerazviti svet preoblikovati po lastnem vzorcu, z modelom, ki po sedanjih zahodnih predstavah ne more biti učinkovit, če narodno gospodarstvo katerekoli države v razvoju ne doseže rasti bruto narodnega dohodka najmanj za 5 % letno, kot to v normalnih gospodarskih razmerah ustreza strukturi razvitih zahodnih gospodarstev.

To merilo, ta stopnja rasti gospodarstva, naj bi zagotavljala avtomatičen potek procesa, avtomatično spreminjanje proizvodne strukture, omogočila naj bi smiselno in funkcionalno razdelitev proizvodnih sredstev ter osebnih dohodkov, kar je gotovo največja utvara, s katerimi se je doslej trafil zahodni svet.

Kot sodi dr. Hauser, je dobesedno prenašanje modelov zahodnega trgovanja in tudi mišljenja razvijajočemu se svetu doslej bolj škodovalo kot koristilo, ker mu ni prineslo tako potrebnih socialnih koristi in sprememb. Na sedanji stopnji razvoja je gospodarska rast za številne države z nizko proizvodno in življenjsko ravni sicer nujen, ne pa tudi zadosten pogoj za družbenogospodarski napredek. Mnogo nujnejša je zanje presnova odnosov, zlasti kar zadeva mednarodno delitev dela in svetovno trgovino.

Žal zbuja premalo pozornosti nadaljnji vzrok razvojne krize, ki je v nezdružljivosti »zahodnega« sistema vrednosti in drugačnih pogledov na svet tistih »nezahodnih« starih kultur, ki se pravkar prebujajo in si pogosto tudi ne želijo oblikovati svoje družbenogospodarske ureditve po zahodnih modelih. Če naj bi problemi krize identitete držav v razvoju minili, bi se morali spremeniti tudi pogledi Zahoda nanje, izginiti bi moral antropocentrizem, ublažiti bi se moral etnocentrizem, zavoljo katerega je »beli človek« merilo vseh stvari, tako rekoč univerzalni razum, ki obvlada celotno prizorišče. Takšnega univerzalnega uma ni, kot tudi ni enotnega »ekonomskega človeka«, razen v zblojenih možganih ljudi, ki so nagnjeni k posploševanju.

Sedanji socialnoekonomski položaj tretjega sveta vsekakor zahteva opredelitev srednjeročnih in dolgoročnih razvojnih ciljev. Prvenstveno naj bi vsaka posamezna država našla in izoblikovala sebi najbolj ustrezne kulturne cilje in njim prilagodila tudi svoje razvojne cilje. Pri tej emancipaciji mišljenja in ravnanja lahko razviti nerazvitim komaj kaj pomagajo. Nerazviti potrebujejo predvsem pomoč zahodnih strokovnjakov in znanstvenikov in sodobnih znanstvenih metod, kar je seve povezano z ustreznimi materialnimi izdatki, a v splošnem precej manjšimi, kot jih zahteva, na priliko nujna pomoč v hrani kot nujen srednjeročni cilj pomoči nerazvitim.

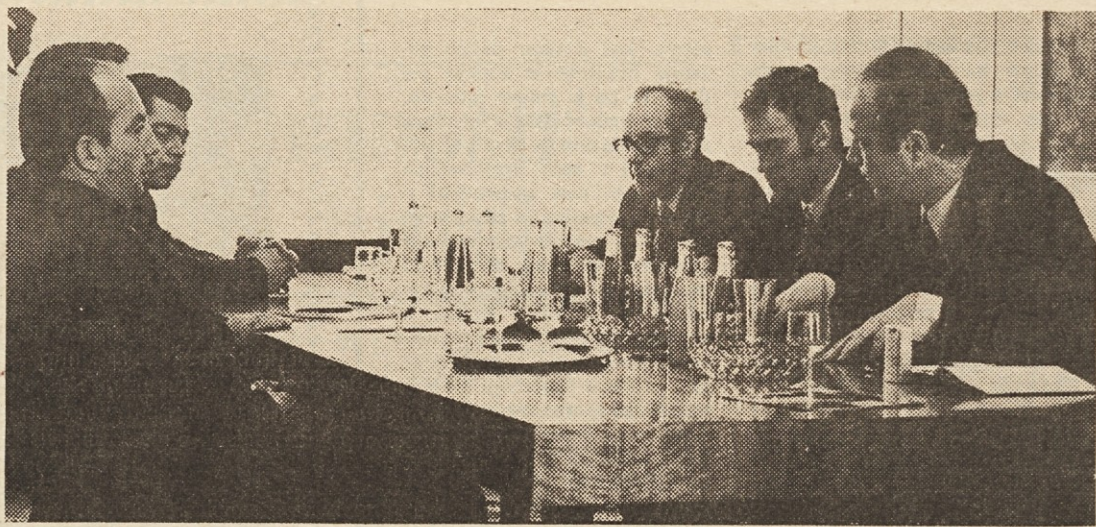
Zdravniška in zdravstvena pomoč je brez koristi, če jo nudimo lačnemu in podhranjenemu človeku. Pomoč v prosvetljevanju je nična, če jo nudimo ljudem, ki jih je neustrezna delitev proizvodnih in materialnih dobrin pahnila v revščino. Vsakršna pomoč, tudi v hrani, ni koristna, če jo nudimo človeku brez stalne zaposlitve. Zato je poleg redne prehrane in ustrezne delitve materialnih dobrin in osebnih dohodkov izrednega pomena redna in zadovoljiva zaposlenost kot glavna osnova življenjske ravni prebivalstva.

V zvezi s tem je nedvomno dokaj relativno tudi na Zahodu uveljavljeno merilo, s katerim se presoja dosežena moč gospodarstva in življenjska raven, po doseženem bruto narodnem proizvodu na prebivalca. Brazilija je po teh merilih »razvita«, toda le malokje na svetu boste našli toliko bede ob nakopičenem bogastvu, kot prav v tej latinskoameriški državi.

Ne gre torej samo za gospodarsko rast, merjeno z »zahodnimi« merili, marveč tudi in predvsem za ustrezno razdelitev ustvarjenih dobrin, za zmanjševanje gospodarske neenakosti, ki so jo države tretjega sveta s socialistično ureditvijo ob številnih žrtvah in pogosto za ceno nizke življenjske ravni že bolj ali manj odpravile, druge, ki v presnavljanju svoje družbenoekonomske podobe niso bile tako rigorozne, pa jo bodo morale z odločnim spreminjanjem odnosov še premostiti.

Aktualna vrenja v prebujajočem se tretjem svetu kažejo, da se ta ne zadovoljuje več s prepričlo razvojno pomočjo razvitega Zahoda, marveč da si tudi že sam z zviševanjem cen surovin in nacionalizacijo mednarodnih družb jemlje dohodek za hitrejši lastni razvoj, ki si ga je doslej v obliki visokih profitov na račun cenenih surovin prilaščal razviti zahodni svet.

NANDE ŽUŽEK

Sirijci v gosteh

FOTO VEST

Minuli teden se je v Sloveniji mudila na dvodnevem obisku delegacija Generalne federacije sindikatov Sirije. Sirijski gosti, ki jih je vodil podpredsednik federacije Misel Rise, so obiskali RS ZSS in Maribor, kjer so si ogledali tovarno »Elektrovina«, ki nekatere svojih proizvodov izvažajo v to državo.

V razgovoru na RS ZSS so sirijski sindikalni delavci orisali tudi vlogo in položaj sirijskih sindikatov in podrobno pojasnili njihova stališča do krize na Bližnjem vzhodu. Poudarili so,

da je dejavnost sirijskih sindikatov usmerjena predvsem v povečevanje družbenega sektorja gospodarstva in v boj za višjo materialno in izobrazbeno raven delavstva. Sirijski sindikati štejejo več kot 300.000 članov (kakih 60 % vsega delavstva) in imajo pravico soodločanja tako v zakonodajnih kot v oblastnih organih. Ministrstvo za delo, denimo, lahko sprejema odločitve samo ob soglasju sindikatov. Sirijska generalna sindikalna federacija sindikatov je član svetovne sindikalne federacije.

Naša podjetja na tujem

Na zadnji seji komiteja izvršnega sveta za ekonomske odnose s tujino so obravnavali tudi problematiko zunanjetrgovinske mreže Slovenije v tujini. Podatki zveznega sekretariata za zunanjo trgovino o podjetjih, ki so jih v tujini ustanovile organizacije združenega dela iz Slove-

nije, kažejo, da je obseg zunanjetrgovinske menjave naše republike večji kot v poprečju v državi tako po številu podjetij kot glede na vloženi kapital. Zunanjetrgovinska mreža pa je sestavljena v glavnem iz ekonomsko šibkejših podjetij, ustanovljenih za potrebe ene same

organizacije združenega dela. Tudi regionalna razporeditev naših podjetij v tujini ni najboljše. Večina jih je skoncentriranih v treh zahodnih državah – v ZR Nemčiji, Italiji, Avstriji – medtem ko ima v državah v razvoju svoja predstavništva le sedem slovenskih podjetij.

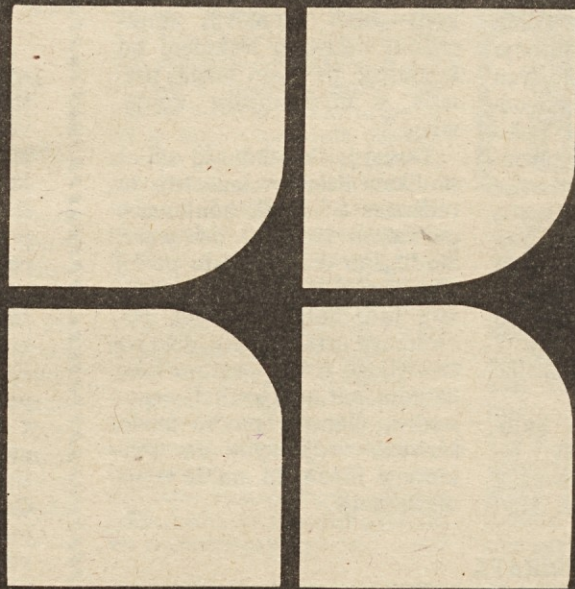
ZVEZNA REPUBLIKA
NEMČIJA

Nov korak v soodločanje delavcev?

V ZR Nemčiji sta v razpravi predloga dveh zakonov, ki pomenita korak naprej v razvoju soodločanja. Gre za zakon, tako imenovanem ustvarjanju premoženja oziroma o deležu pri dohodku ter za zakon o večji enakopravnosti pri upravljanju podjetij. Nova zakona bosta verjetno pričela veljati s 1. 1975. leta. Tedaj bo v vsaki kot 700 največjih industrijskih in trgovskih podjetjih v ZR Nemčiji omogočena tudi delavcem in uslužbencem kontrola med poslovanjem podjetij, kar v največjih podjetjih – tistih, imajo vsaj 2000 zaposlenih, ustanovljen poseben kontrolni svet, ki bo sestavljen iz 10 predstavnikov delavcev oziroma zaposlenih in 10 predstavnikov delničarjev. Od desetih predstavnikov zaposlenih bodo tudi sindikalni funkcionarji.

Kar zadeva zakon o ustvarjanju premoženja, gre za sistem, ko bo del profita razdeljen med vse delavce oziroma vse zaposlene, kar bi po prvih izračunih v naslednjih 2 ali 3 letih znašalo približno 5000 milijonov DM. Ta vsota ne bo razdeljena neposredno delavcem in uslužbencem, temveč se bodo sredstva stekala na poseben račun v banki, delavci pa bodo prejeli poročilo, da imajo vloženo določeno vsoto denarja. Gotovino bodo lahko dvignili šele po sedmih letih po ustanovitvi tega fonda. Novi zakon bo zajel vsaj tista industrijska in trgovska podjetja, kateri letni dohodek znaša več kot 400 tisoč mark. Sredstva bodo izločali, preden bo dohodek obdavčen. Po prvih izračunih bo vsak delavec dobil približno 200 mark letno.

za lepšo in bolj čvrsto postavo
melbrosia
Ljubljana

beogradska banka

podružnica Ljubljana, Titova 40
delovni čas od 7. do 18. ure

● KOROŠKA

Šibka gospodarska moč

V Tinjah v Podjuni so se pred nedavnim zbrali koroški Slovenci na posvetovanje o svojih gospodarskih razmerah in o gospodarski osamosvojitvi. Osnova za pogovor je bila izčrpana študija inž. Blaža Singerja, v kateri ugotavlja, da sodi med temeljne prvine razvoja naroda poleg njegovih političnih sil, kulturnega izročila in ustvarjalnosti tudi njegova gospodarska zakonitost. Gospodarska moč Slovencev še ni zadostna. K temu je pripomoglo načrtno gospodarsko zapiranje s strani večinskega naroda ter zmotna miselnost, da so Slovenci na Koroškem samo narod kmetov. Pred slovensko skupnostjo na Koroškem je zdaj pomembna naloga – pripraviti gospodarski načrt, ki mora temeljiti na stvarnih razmerah, kajti samo tisti – so poudarili na pogovoru – ki je gospodarsko močan, ni tako podvržen raznarodovalnim pritiskom.

Zunanja podoba tovarne KORS v Ratanski vasi

Iz likalnice gredo hlače pred stroge oči kontrole

● **OBISK PRI MLADEM KOLEKTIVU ROGAŠKIH KONFEKCIJARJEV**

ZAKAJ JE KORS TAKO »TRMAST« PRI KVALITETI?

● **Med potrošniki že leta ni več skrivnost, da so izdelki tovarne KORS sicer vedno v duhu časa, torej v štric z modo, vendar se kljub vsemu držijo umirjenih linij in vzorcev ● Poleg kvalitete je prav umirjena modnost glavni magnet**

Konfekcijsko podjetje iz Rogoške Slatine — KORS — si je zadnja leta „v naskoku“ pridobilo dobro ime med potrošniki. Če ljudje sem in tja še sprašujejo, za kakšno podjetje gre, kaj proizvajajo, od kod je doma in kaj pravzaprav pomeni KORS, se to dogaja zaradi relativno skopih podatkov in zato, ker je ime staro komaj nekaj let. Podjetje je lani sicer slavilo 25. obletnico obstoja, vendar je treba ob tem dodati, da je večina tega časa šlo predvsem za obrtno dejavnost in je do resnične prelomnice v razvoju prišlo 1968. leta, ko je stekla prava industrijska proizvodnja in se je hkrati tudi podjetje preimenovalo v KORS. Vendar — pot ni bila niti malo lahka in „skopa“ z dogajanjem, kakor bi utegnili soditi po nekaj skromnih podatkih iz našega uvoda.

Skromni začetki

Rogaška „Oblačila“, kakor se je KORS prej imenoval, so začela kot skromna krojaška delavnica, ki se je počasi širila in preusmerjala tudi v konfekcijsko proizvodnjo. Kmalu se je bilo treba odločiti, ali preskočiti iz obrtnišтва v industrijo ali ne. Videti je, da je na odločitev „za“ še najbolj vplivalo dejstvo, da je bilo predvsem za ženske v Rogoški pre malo delovnih mest.

Omenili smo, da je do prelomnice prišlo 1968. leta, vendar so načrti za sedanjo podobo podjetja KORS nastali že dobrih sedem let prej, ko so v mejah tedanjih možnosti začeli s preobrazbo podjetja. Osnovna izhodišča v razvoju so bila, da je treba postopoma opustiti izdelovanje oblačil po meri, postopoma opustiti tudi konfekcioniranje zaščitnih oblačil in perila, obenem pa preiti na organizirano proizvodnjo teže modne konfekcije, poskrbeti za kadre in tehnično opremljenost obrata ter zagotoviti sredstva za nemoteno proizvodnjo.

Vztrajnost

Prehod nikakor ni bil lahek, vendar kolektiv ni odstopil od zastavljenega koncepta. Morda je bilo najteže, ko so v primerjavi z osebnimi dohodki bistveno pospešili rast poslovnega sklada. To je bil edini način, da si je podjetje pridobilo moderno tehnologijo in se gospodarsko konsolidiralo.

Po nekaj letih mučne preobrazbe se je 1968. leta naposled rodil „metulj“ — KORS. V bližnji Ratanski vasi je zrasel večji industrijski objekt z modernimi stroji. Delavci so se naposled iz številnih zastarelih in neustreznih prostorov zbrali pod široko skupno industrijsko streho. KORS si je tako tudi zagotovil možnost, da je „prečistil“ asortiment svojih proizvodov in si odprl pota tudi na inozemska tržišča.

Ze po dveh letih je KORS prerasel svoje zmogljivosti in pričel z izdelavo ekonomskega elaborata ter projektov za povečanje proizvodnih kapacitet. Izračuni so pokazali, da so odločitve ekonomsko utemeljene, kar je bil prvi pogoj za gradnjo novih proizvodnih in poslovnih prostorov, ki so jih svečano odprli lani za 25. obletnico obstoja.

Še naprej

Ob prvih industrijskih začetkih v Ratanski vasi je imel KORS v dveh izmenah zaposlenih 270 delavcev. Kot smo že rekli, se je kaj kmalu pokazalo, da hiter razvoj presega tudi najbolj optimistične napovedi. Ob tem ni nič presenetljivega, če je število zaposlenih neustavljivo naraščalo in se bo prihodnje leto povzpelo že na 550. Naj kot zanimivost dodamo, da kljub pospešenim razvojnim napotom KORS od 1965. leta naprej ni nikoli zabredel v nelikvidnost!

Ze kratek sprehod po tovarni lahko napravi na obiskovalca izreden vtis. Nikakor ne zaradi velikosti prostorov, temveč zaradi funkcionalne urejenosti, za tovarniške proizvodne prostore nena- vadne čistosti in prijetnega videza ... Lahko bi rekli, da je v

KORS delo prijetno, ker so moderni stroji komaj slišni, tako da v tovarni ni za tekstilce „obveznega“ ropota in tudi ne pretirane vročine pri nekaterih delih.

Dobro, zunanji videz je lahko varljiv, vendar bi si upali trditi, da ima prav prijetnost delovnega okolja nedvomne velike zasluge pri osredotočanju delovnih sposobnosti na doseganje maksimalne kvalitete izdelkov. Učinek se torej pokaže prav na najbolj „občutljivem“ mestu, to je pri kvaliteti, na kateri gradi KORS svojo poslovno politiko. „Trmasto“ vztrajanje pri kvaliteti se je doslej že večkrat lepo obrestovalo. Kolektiv se pač dobro zaveda, kako težko si je pridobiti dobro ime, vendar ga utegneš kaj hitro izgubiti, če nisi dovolj pozoren.

Kvaliteta predvsem

Nič presenetljivega torej ni, če mora vsak izdelek skozi dve temeljiti kontrolni zapori, tako da praktično lahko odidejo iz tovarne samo prvovrstno izdelane hlače, plašč ali otroška obleka. Nekajkrat smo v tovarni slišali ponosno izjavo, da praktično ne vedo, kaj je to reklamacija in da doslej še niso dobili vrnjene izdelka, vrnjene zaradi pomanjkljivosti v izdelavi.

Uspehi pri kvaliteti so pravzaprav presenetljivi, če upoštevamo, kakšni delavci se zaposlujejo v KORS. Od desetih kar devet novincev nima na začetku nobene kvalifikacije in si šele v tovarni pridobi potrebno znanje in delovne sposobnosti. V KORS pač najraje zaposle mlade ljudi, ker se ti pač najlaže prilagode zahtevnim delovnim nalogam. Usposabljanje se kar v tovarni, kjer se specializirajo za 4 ali 5 delovnih operacij — še ožja specializacija ni priporočljiva, ker bi slabo vplivala na prilagodljivost proizvodnje posameznim zahtevam časa in trga — ali pa jih pošljejo na šolanje v Sevnico, kjer ima KORS svoj oddelek v šoli za konfekcijsko usposabljanje.

Ženski kolektiv

Če že ves čas govorimo o „delavcih“, moramo resnici na ljubo priznati, da ima rogaški konfekcijski kolektiv tipično ženski značaj, saj moških ni niti za četrtno. In če smo doslej govorili predvsem o tem, kaj kolektiv KORS ustvarja, smo dolžni tudi pogledati, kako živi.

Začnimo z osebnimi dohodki. Najnižji osebni dohodek je bil lani 1300 din, povprečni pa 1800 din. Več od omenjenih dveh števil pove podatek, koliko zasluži „tipična“ članica delovnega kolektiva, to je delavka za šivalnim strojem. Njena startna osnova je od 1450 do 1830 din, za izračun osebnih dohodkov pa moramo upoštevati, da delovne norme v poprečju presega za 10 %.

Kako je s stanovanji v KORS? So sploh v ospredju zanimanja? Prav gotovo da, saj nenehna rast števila zaposlenih ni dala prav „dihati“ reševanju stanovanjskih vprašanj.

Skoraj po pravilu za manjše kraje je tudi v Rogoški Slatini največ zanimanja za individualne gradnje. KORS je do lani dal za „individualce“ 1,5 milijona dinarjev kreditov in tako pomagal pri gradnji šestdeseterici svojih delavcev. Podjetje ima poleg tega letos v gradnji 26 stanovanj v skupni vrednosti 5 milijonov dinarjev. Računajo, da bodo v ta stanovanja lahko vselili družine, ki veljajo za najbolj kritične primere.

V KORS seveda mislijo na gradnjo stanovanj tudi v prihodnjih letih. Tako naj bi v prihodnjih dveh letih zgradili še 50 do 60 stanovanj, tako da bi stanovanjski problem v glavnem dali z dnevnega reda in bi bili novi prisilci bolj izjeme kot pravilo.

Še kaj

V KORS seveda nimajo „posluha“ samo za osebne dohodke in stanovanja. Očitna je skrb za primerne rekreacijske prostore ob

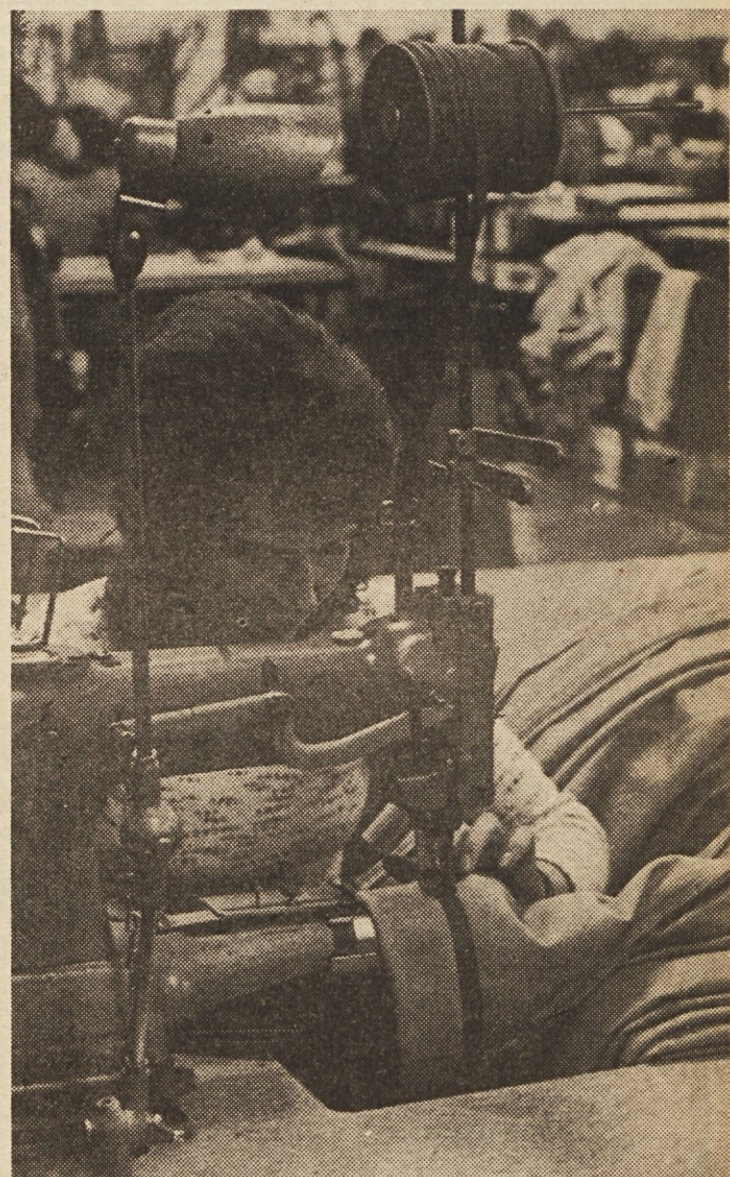
tovarni, posebno pa so v kolektivu ponosni na organizacijo svoje družbene prehrane. Topla malica je zelo kvalitetna in je treba zanjo odšteti 3 dinarje, kar predstavlja tretjino realne cene.

Realno vzeto je v kolektivu še največ glavobola zaradi otroškega vrtca, pravzaprav zato, ker ga ni. Naj še enkrat spomnimo, da je več kot tri četrtine zaposlenih ženskega spola, tako da je lepo število tistih, ki za svoj naraščaj nimajo primerne varstva. Rogoški vrtec zapre svoja vrata že ob pol treh, kar pomeni, da ga za delavke v popoldanski izmeni ni. Si bo moral KORS sam postaviti svoj vrtec?

Namesto zaključka

Za zaključek našega sestavka se spet povrnimo h gospodarjenju v podjetju. Posebej nas je zanimalo razmerje med izvozom in prodajo konfekcijskih izdelkov doma. Po sedanji realizaciji gre v izvoz petina vse proizvodnje, čeprav bi po zanimanju kupcev lahko prodali v inozemstvu najmanj polovico proizvodnje. Logično bi bilo vprašanje, zakaj rogaški konfekcionarji tega ne napravijo. Odgovor se skriva v zgornji meji proizvodnje, ki jo je moč doseči ob sedanjih zmogljivostih. Za „pokritje“ najnujnejših naročil velikih trgovskih hiš v Zagrebu, Beogradu, Osijeku, Banjaluki, Mostarju in seveda Ljubljani, Celju, Mariboru, Kranju in Murski Soboti si KORS ne more privoščiti več kot razmerje 60:40 v korist domačega trga. Večje pošiljke v inozemstvo bodo prišle v poštev šele v novem kvalitetnem skoku proizvodnje, ki ga načrtujejo za čas od 1975. do 1980. leta. Podrobnejši razvojni program je prav zdaj v izdelavi, vendar seveda še sodi med poslovne skrivnosti.

Res je, da smo že omenili glavno privlačnost izdelkov KORS, to je kvaliteta in še enkrat kvaliteta; kljub vsemu nas je zanimalo, če je to „vse“. Po temeljitejšem pogovoru smo prišli do zaključka, da nekaj skrivnosti sodi tudi na področje mode. V KORS se namreč zavestno odločajo za modne novosti, vendar s poudarkom na umirjenosti. Morda jim prav ta poteza omogoča takšno priljubljenost pri kupcih, ki so sicer radi oblečeni v duhu časa, vendar z obleko ne bi radi „bodli v oči“.

Sozvočje stroja in rok — pogoj za kvaliteto

... v jugoslovanskih sindikatih

SVET ZSJ

PRVA RAZPRAVA

V začetku tedna se je sestala komisija Sveta ZSJ za družbeno-ekonomskе odnose, ki so se je udeležili tudi predstavniki nekaterih delovnih organizacij ter znanstveni delavci. Tema razprave so bili predlogi štirih novih zakonov s področja združenega dela. V uvodni besedi je strokovna sodelavka komisije poudarila, da ti zakoni ustvarjajo možnosti za delovanje celotnega pravnega sistema v združenem delu in v družbeni reprodukciji, za uveljavljanje načel ustave o pravici delavca do dela in upravljanja z družbenimi sredstvi, do samoorganiziranja v TOZD in v drugih oblikah združevanja dela in sredstev, do samoupravnega odločanja o pogojih in rezultatih dela ter o drugih pravicah in dolžnostih, ki izvirajo iz novih družbeno-ekonomskih odnosov. S tem so v sindikatih prvič začeli obravnavati predloge zakona o družbeni lastnini, zakona o organizacijah združenega dela, zakona o obligacijah in pogodbah ter zakona o sodiščih združenega dela in o postopku pred temi sodišči. Predlogi vseh štirih zakonskih tekstov so zbudili na komisiji živahno razpravo, izrečenih pa je bilo tudi precej pripomb. To zlasti velja za predlog zakona o organizacijah združenega dela in za predlog zakona o sodiščih združenega dela. Komisija za družbenoekonomske odnose pri Svetu ZSJ se je tudi zavzela, naj bi o osnutkih novih zakonov organizirali kar najširšo razpravo v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela, v strokovnih institucijah in seveda tudi v sindikatih.

B. K.

Železarji na razpotju

OD NAŠEGA
DOPISNIKA

Železarna „Boris Kidrič“ v Nikšiću je največji kolektiv v Črni gori, saj šteje blizu 4.500 delavcev. Med njimi je 1.000 visoko kvalificiranih in 2.000 kvalificiranih delavcev. Železarna je sredi rekonstrukcije, od katere si zelo veliko obeta. Do leta 1977 naj bi zamenjali dve tretjini sedanje opreme in zgradili nove kapacitete, ki bodo omogočale tudi za evropske razmere rekordno proizvodnjo 300.000 ton plemenitih jekel. Po sedanjih cenah naj bi takrat znašal bruto produkt železarne približno 2 milijardi dinarjev ali trikrat več kot zdaj. Za uresničitev tega načrta bodo morali investirati približno milijardo 400 milijonov dinarjev.

Železarne v Nikšiću tudi industrijo aluminija in rudnike boksita ter črnogorske elektrane. Med temi delovnimi organizacijami se je že razvilo poslovno tehnično sodelovanje, v zadnjem obdobju pa si prizadevajo združiti tudi nekatere skupne službe in skupaj načrtovati bodoči razvoj. Tudi ti integracijski procesi obetajo železarjem v Nikšiću boljše čase. Čeprav torej lahko zre kolektiv železarne Nikšić z večjim optimizmom v prihodnost, pa se trenutno še bori s številnimi težavami. Skupni imenovalec teh težav je nagla rast cen surovin in reprodukcijskega materiala. Tako bo morala Železarna „Boris Kidrič“ v letošnjem letu odšteti za nakup surovin in reprodukcijskega materiala za 200 milijonov dinarjev več kot lani.

JAGOŠ STOJANOVIĆ

TELEGRAMI

● BEOGRAD

BEOGRAD – V pripravah na jugoslovanski posvet na temo „Proizvajalec – potrošnik – kvaliteta – cene“ je bilo minuli torek v Beogradu posvetovanje o zaščiti potrošnikov, ki so ga organizirali Svet ZSJ, Zvezni tržni inšpektorat ter zvezna konferenca Krajevna skupnost in družina. Namen posvetovanja je bil spodbuditi vse dejavnike v družbenopolitični skupnosti, predvsem pa v občinah, da bi organizirali podobne posvete in na njih analizirali sedanjo zaščito potrošnikov, opredelili vlogo in naloge sindikalnih organizacij, krajevni skupnosti, potrošniških svetov, organov tržne inšpekcije in drugih pri zaščiti potrošnika. Udeleženci posveta so poudarili, da je vloga sindikatov pri zaščiti potrošnika iz dneva v dan večja, da stalno sodelovanje sindikatov in drugih dejavnikov pri oblikovanju razmer na tržnišču že daje dobre rezultate. Udeleženci posveta pa so opozorili tudi na pomen delavske kontrole pri zaščiti potrošnikov.

B. K.

Kako zajeziti naraščanje cen?

Vse več podatkov kaže, da delitev dohodka in osebnih dohodkov ni dovolj vzročno povezana in usklajena z gibanjem proizvodnosti dela. Tako je znano, da naraščajo dohodki, ki jim pravimo „drugi prejemki“, dva ali trikrat hitreje kot zasluzki na delovnih mestih. Zaradi takšnega gibanja tvorijo zasluzki že manj kot 40% skupnih prejemkov prebivalstva, v primerjavi s 50% do 55%, kolikor je znašal njihov delež prej. Primerjava dohodkov z investicijami pa kaže drugačno podobo. Delež zasluzkov v skupni akumulaciji raste, investicij pa upada. Od treh dinarjev odpadeta dva na zasluzke, samo eden pa na investicije. Že samo to dejstvo govori, da je v akumulaciji malo „prostora“ za stvarno povečanje osebnih dohodkov ne glede na naše želje in obljube. O realnih zasluzkih je torej treba govoriti realno, brez prikrivanja dejstva, da naglo upadajo, toda tudi brez iluzij, da je njihovo upadanje mogoče zaustaviti čez noč ali celo brez povečanja proizvodnosti dela kot edine poti do zvišanja naše življenjske ravni.

Proizvodnost dela je v resnici mnogim delovnim organizacijam še vedno deveta skrb. Namesto, da bi si prizadevali doseči večje delovne uspehe z boljšo organiziranostjo in večjo intenzivnostjo dela, si povečujejo dohodek z večjimi cenami, kar razveljavlja dinar in osebne dohodke, s tem pa tudi osnovno spodbudo za uspešnejše gospodarjenje. Krog se tako zapira in onemogoča uspešno delovanje celotnega sistema samoupravnega gospodarjenja.

Resolucije o stabilizaciji, standardu, odstranjevanju nelikvidnosti in nesorazmerju v strukturi gospodarstva ne bodo rodile sadov, če jih ne bodo zavestno in organizirano uresničevale organizacije združenega dela predvsem z nenehnim povečevanjem proizvodnosti dela. Kot je znano, smo lani in predlanskim sprejeli več resolucij o stabilizaciji, o odstranitvi nelikvidnosti, povečanju standarda, pa smo se na začetku letošnjega leta spet znašli pred istimi problemi, predvsem pa smo priča naglega naraščanja cen. Lanska ekspanzija cen, izražena v porastu življenjskih stroškov s približno 20%, ne kaže znakov popuščanja. Zelo resno zvenijo tudi napovedi o novih skokih cen na različnih področjih svetovnega gospodarstva, kar bo vplivalo tudi na cene pri nas. Odločilno vlogo v obrambi pred divjanjem cen ima strukturalna usklajenost jugoslovanskega gospodarstva ter stopnja njegove produktivnosti in racionalnosti. Kako uskladiti in pospešiti naš gospodarski razvoj, je znano, vendar te naloge ni mogoče opraviti preko noči. Pri tem bodo morali sodelovati tako državni organi z ukrepi ekonomske politike, predvsem pa samo gospodarstvo, ki naj bi se s samoupravnimi dogovori o cenah in drugih poslovnih odnosih zavarovalo pred inflacijo. Politika cen pa bo morala biti strogo diferencirana, ker so dosežanja gibanja cen povzročila resne disproporce in postavila nekatere dele združenega dela v neenakopraven položaj, kar zadeva pridobivanje dohodka.

V. B.

● HRVAŠKA

DELO JE IN NI!

Na Hrvaškem išče delo 22.000 mladih delavcev, ki so končali srednjo, višjo ali visoko šolo. Zagreb in nekatera druga središča sicer lahko poslijo kakih 90% tistih, ki iščejo delo, vendar

jim ne morejo zagotoviti stanovanj, tako da ostaja zanimanje za nove delavce samo na papirju. Ena od rešitev je zato odpiranje novih delovnih mest na področjih, iz katerih prihajajo nezaposleni,

čeprav to ne bi bilo vedno ekonomsko upravičeno. Gradnja stanovanj sodi torej med glavne naloge hrvaškega gospodarstva, saj v tej republiki primanjkuje kar 85.000 stanovanj.

SRBIJA

Le minimalni osebni dohodki

V Srbiji ima kakih 200 delovnih organizacij s 53.000 zaposlenimi še blokirane žiro račune, tako da se pri njih izplačilo osebnih dohodkov še vedno zatika. V Beogradu se je, denimo, število takšnih organizacij povečalo od 113 na 150, medtem ko se je v drugih delih Srbije

zmanjšalo od 72 na 68.

S 1. januarjem letos je začel veljati ukrep, po katerem se sredstva za osebne dohodke obravnavajo enako kot druge zadolžitve delovnih organizacij, tako da blokirane organizacije

ne morejo več izplačevati 90% poprečja osebnih dohodkov iz minulega leta. Tem kolektivom sedaj ostane edino, da izplačujejo minimalne osebne dohodke v breme občinskih in republiških proračunov.

BOSNA IN HERCEGOVINA

DESET NOVIH ELEKTRARN

Izvršni svet skupščine Bosne in Hercegovine je ugodno ocenil elektroenergetsko bilanco ter program gradnje virov in prenosne in distributivne mreže v republiki v obdobju 1974–1980. Program gradnje elektroenergetskih proizvodnih prenosnih zmogljivosti v naslednjih šestih letih predvideva, da bodo leta 1980 zagotovili 13.452 milijona kWh skupne proizvodnje električne energije,

kar je dvakrat več, kot je bo proizvedeno v letu 1974. To proizvodnjo bo omogočilo obratovanje 10 novih termo oziroma hidroelektrarn s skupno močjo 1190 MW. Vsemu temu je treba dodati še obsežen plan gradnje 110 in 35 kV prenosnega omrežja. Za financiranje te gradnje pa bo še potrebno zagotoviti skupno 14.720 milijonov din.

KOSOVO

MANJ IZGUB

Na Kosovem ocenjujejo, da je bila lani poraba še večja od proizvodnje. Število delovnih organizacij, ki so poslovale z izgubo, se je do konca leta 1973 zmanjšalo na 17. Izgube v lanskem letu so za polovico manjše kot leta 1972. Po oceni izvršnega sveta Kosova je to največje zmanjšanje izgub v gospodar-

stvu Jugoslavije. Hkrati pa pokrajinska vlada opozarja, da bo v primeru, če se v nekaterih delovnih organizacijah s področja industrije in rudarstva sedanja stopnja rasti proizvodnje ne bo nadaljevala tudi v prihodnje, nastala nevarnost, da se bodo doseženi rezultati razvedenili.

TE DNI
SO REKLI

SERGEJ KRAIGHER, predsednik republiške skupščine na 38. seji CK ZK Slovenije

Jasno je treba povedati, da smo reformo začeli izvajati pred devetimi leti kot gospodarsko reformo. Ta reforma je zelo kmalu zahtevala, da se v celoti in v vsej širini družbeni odnosi preobrazijo v družbeno reformo. Ta proces se je začel s 4. plebiscitom na Brionih, ko smo politično obračunali s silami unitarizma, se nadaljeval s spremembami ustave glede vloge federacije v razširjeni reprodukciji in vsemi drugimi ustavnimi dopolnili ter se sedaj nadaljuje z nadaljnimi spremembami ustave, ki jih bodo v tem mesecu sprejele zvezna skupščina in republiške skupščine. Jasno je, da je v novih družbenih odnosih moral spremeniti tudi ekonomski sistem. Napačno se je državljanom postavljati pred oči, ki smo jih postavili s spremembami ekonomskega sistema pred devetimi leti, ko smo edino možnih in še naprej veljavnih ter implicitno vsako spremembo teh ukrepov napadli kot odstopanje od reformne usmeritve. Jasno moramo opredeliti razvoj ekonomske reforme. Družbene spremembe, ki jih izvajamo v družbenoekonomskih odnosih v celotni naši državi, vključno s spremembami ustave, htejajo tudi ustrezne spremembe v ekonomskem sistemu. Graditev našega ekonomskega sistema je ena izmed temeljnih nalog v Sloveniji kot tudi vseh drugih subjektivnih in za to sposobnih strokovnopolitičnih sil v Jugoslaviji pa tudi organov federacije, ki so za to zadolženi.

MILKA PLANINC, predsednica CK ZK Hrvaške, v uvodnem govoru na šestdeset srečanju samoupravljalcev „Rdeči prapor“ v Kragujevcu:

Razglasili smo geslo, naj vsi probleme rešuje samo samoupravljanje. Toda od gesla do uresničitve je dolga in težava pot. Ko je delavec stimuliran, posebnem, začasnim interesu (in celo lažnem interesu), stimuliran, da si čimveč neopredeljeno srednjo vzame za osebni dohodek. To pa ga še daleč ne moti napraviti za nosilca napredka.

A tudi nikogar drugega ni, ki bi lahko opravil to delo. Bančni sredstva so usmerjena v investicije, sredstva podjetij pa nimajo možnosti, da se kosajo bodisi bančnimi zahtevami ali z zahtevami po osebnih dohodkih.

V takšnem krogu ni rešitev. Stopnjevanje osebnih dohodkov torej ne more rešiti problema. In nemogoče ga je rešiti samo znotraj te sfere. Rešitev je namreč nemogoča, dokler velja odčitavanje presežne vrednosti. Kako hitro to obvelja, nastane antagonizem, nizem nosilcev in se ustvarjajo samosvoje poti gibanja delovne vrednosti.

DUŠAN PETROVIĆ-ŠANIĆ, predsednik Sveta ZSJ, na skupni seji predsedstva ZK in ZSJ:

Vedno moramo imeti pred očmi glavno smer naših gibanj to je – naj bo sam delavski red na čelu z ZK ustvarjalec novih družbenih odnosov. Ni dovolj, če pripravimo in podpišemo dober samoupravni sporazum, nato pa ustvarjamo vtis, da smo ustavni koncept uresničili. Potrebna je vsakodnevna in organizirana bitka združenih delavcev za uveljavljanje novega opuščanje starega. Boji bodo konkretni.

Pomanjkljivosti, o katerih govorimo, niso izraz stagnacije samoupravljanja in tudi ne izraz nepripravljenosti, da bi ustavne rešitve uveljavili v praksi, temveč je to pojav, ki pač spremlja pojavljanje novih družbenih odnosov ob katerih se pojavljajo novi problemi. To, da si odkriti priznava pomanjkljivosti in se jim njimi spopadamo, je izraz naše moči. Glavno je, da zagotovimo široko pobudo delavskega razreda ter našo akcijo hkrati usmerimo nad glavne točke odpora in pomanjkljivosti, tako da bomo zmeraj sposobni koncentrirati njeno učinkovitost.

OD BESED

Prvi črv po snegu rije. To velja seveda za tiste, ki so prvič stopili na smuči. Ni bilo veliko takih na Iskrinem tečaju, pa še od teh je bilo nekaj ponavljajcev.

Iskraši na Krvavcu

Prijetno toplo sonce in „rep“ smučarjev sta me sprejela pred dnevi pri spodnji postaji krvavske žičnice. No, lepa reč, sedaj bom pa še čakal! Vremenska napoved je slaba, še sneg bo, če ne bom hitro prišel tja gor. Tako sem razmišljal in iskal parkirnī prostor v morju pločevine.

Ne vozi! Pred desetimi minutami so jo ustavili. Menda nekaj popraviljo, mi hiti pojasnjevati fant v pisarnem oklepu in z dvema še bolj pisanimi „dillacma“.

„Kakšni dve uri bo trajalo,“ je povedal delavec žičnice. „Veste, ta teden bodo Francozi dokončno predali žičnico. Sedaj pa menda še nekaj preizkušajo.“

„Ti, jaz grem kar domov,“ sem nehotе ujel razgovor dveh pred menoj v vrsti, ki je sicer potrpežljivo čakala, da Francozi končajo. „Saj je škoda sedmih jurjev za dnevno karto, ko se bom smučal le nekaj ur. Pa še Janez mi je prejele povedal, da je zgoraj megla, da bi se prijel zano.“

Ostala sta in jaz tudi, saj so mi pravili, da se na Krvavcu megla in sonce menjavata vsakih pet minut.

Končno! Zagledal sem sneg, smučarje, meglo, sonce in zgornjo postajo gondolske žičnice. „Prestopite, prosim,“ bi moral kdo opozorjati tiste, ki so izstopali. Vsaj tako so včasih vzklikali sprejodniki na tramvajih in vlakih. Od zgornje postaje lahko presedeš na sedežnico, ki pelje do hotela ali na tisto k brunarici, na šolsko vlečnico ali pa, če te je bilo strah med vožnjo, kar v bife, ki je tam poleg.

Srečno sem prispel tudi do brunarice, ki je bila moj cilj, saj sem se namenil na obisk k delavcem Iskra-aparati in Iskra commerce, ki so tam na enotedenskem smučarskem tečaju.

Kljub megli so bili tisti čas tečajniki na snegu. Saj jim umik od 9. do 13. ure predpisuje učenje smučarskih veščin. Učijo se v treh vrstah pod vodstvom smučarskih učiteljev. Po štirih urah imajo odmor za kosilo in nato od 15. ure dalje zopet smučanje. Takrat neobvezno. Če kdo želi, mu je na razpolago dežni učitelj.

Vsi zasopli so se nekaj po 12. uri vrnili tisti iz tretje skupine. To so začetniki, ki se šele učijo smučarske

abecede. Pisati pa menda znajo šele zelo kratke stavke in namesto pike na koncu pogosto delajo celo dvo-pičje. Zato ni čudno, če so se vračali utrujeni in mokri od potu in snega.

„Vse me boli,“ je začela Slava iz Iskra-aparati, ko je odložila smuči in prišla do sape. „Ampak lepo je vseeno. Letos sem že drugo leto na tečaju. Zal mi je, da medtem zelo poredko zaidem na smučišča. Brez učitelja se še vedno počutim negotovo. Še sedaj ne gre vse prav. Pri zavojju na levo, ko je treba prenesti težo na drugo nogo, ga redno polomim in takrat večkrat slišim, da delam sicer čisto prav, le da je hrib obrnjen narobe. Najraje pa nas naš učitelj Marjan pohvali: „Krasno, samo narobe.“ Pa saj to ni važno, se bom že naučila.“

Franc Bratkovič je že star smučar, saj mu je to že peti tečaj. Zaposlen je v Iskra-aparati v tehnološkem oddelku.

„Če ne bi bilo megle, bi bilo prekrasno. Snega res ni za izvoz, vendar še vedno dovolj za domačo rabo.“

V našem podjetju sindikat že osmo leto zapored organizira smučarski tečaj na Krvavcu. Od 40, kolikor nas je sedaj vseh, nas je šestnajst iz našega podjetja. Prišli smo v nedeljo, takrat je bilo že toliko ljudi, da bi bilo še najbolje, če bi smučali vsaj v dveh nadstropjih.“

Njihova osnovna sindikalna organizacija poleg tega, da tečaj organizira, prispeva denar za vlečnice in smučarske učitelje.

„Vsak od nas plača 450 dinarjev za 6 dni, približno 300 dinarjev pa prispeva še sindikat.“

Vodja tečaja MARJAN TREVEN je tudi glavni organizator in smučarski učitelj.

„Imamo res veliko srečo, da je zapadel sneg prav dan pred tistim, ko smo že mesece nazaj planirali naš tečaj. Megla nam sicer malo nagaja, vendar tečajniki dobro napredujejo.“

Vsako leto je pri nas več tistih, ki smučajo. V zadnjih letih menda kar 20 % več. Mislim pa, da naša podjetja še vedno nekam postrani gledajo tiste, ki hočejo pozorni na dopust. Prepričan sem, da bi lahko organizirali še veliko več tečajev, če bi ljudje lahko dobili dopust. Res da se sindikalna organizacija trudi za rekreacijo, vendar še vse premalo.

Vsaj pri nas v Iskri imamo le po-
četniško skupnost, ki skrbi le bolj za
letne dopuste. Vem pa, da imajo
nekatera podjetja celo svoje smu-
čarske klube, ki poleg tečajev redno
prirejajo izlete na smučišča. Ljudje
si želijo takih izletov, saj razen ti-
stih, ki so že zelo dobri smučarji,
raje smučajo v skupinah.“

Po opoldanskem odmoru so te-
čajniki, čeprav utrujeni, zopet pri-
peli smuči in se izgubili v meglo.
Mene pa je žičnica pripeljala nazaj v
sončno dolino.

A. AGNİC

Franc Bratkovič je v Iskri tehnolo-
gin nedvomno drži, da je njegova
tehnologija kuhanja kave zelo dobro
izpopolnjena. Kava je bila odlična!

PODOBE NAŠEGA ČASA

Ko stopi Jaka Začetnik okrog
osme zjutraj pred ogledalo, za-
čuden ugotovi, da brada v bazi
veliko hitreje črni kot v sivi
Ljubljani. Ali pa se mu samo
tako dozdeva, ker je tok slabši in
je še ves omotičen od sinočnjega
stiskanja rok in trepljanja po
ramah v krogu pametnih in zgo-
vornih mož iz Zakotja? Kdo bi
to zdaj natančno vedel! Eno pa
drži: ne si zdaj sam misliti in z
brivico strgati lic! Veliko mlajši
in bolj prespan bo videti, če bo
to delo opravljeno strokovno! A
znano je, da je treba iz Ljubljane
prinašati v bazo čimveč po-
zitivne vedrine na obrazu ...

— Kaj hočete reči s tem? se
vznemiri Jaka Začetnik.

— To, da k nam še ni bilo
človeka, ki bi se kar nekaj dni
zapored navidez brez pravega
dela službeno potikal po Za-
kotju — če bi res ne šlo za veliko
stvar. Kot je šlo takrat, ko je
prišla devizna. Saj sami veste, kaj
je potem sledilo in kdo vse je
moral iti, kaj bi vam pravil! Ali,
ko so prišli iz esdekaja. Tisti
komercialist je šel kmalu zatem
za tri leta pod ključ. Tako gre-
do te stvari, dragi moj tovariš,
nismo mi za luno!

— Če pa to mislite? Jaka
Začetnik toliko, da si ne sname
brisače izpod vratu in vstane. Ni
vse zlato, kar se v Zakotju sveti!
pomisli rahlo užaljen. Ti brivci
imajo še bolj ostre jezike, kot
njihove brivce.

— Pomirite se in oprostite mi,
če sem rekel kaj takšnega, kar
ste hoteli pred nami prikriti!
zaprosi vljudno mož v beli halji.

Kako je to dekorirano, jih ne
briga več posebno. Saj ste slišali,
da tudi podjetja dolgočasem ne
zapirajo več vrat — če si le glave
redno perejo. Razen tega pa
tako spet prihaja modni čas sta-
rega, dobrega, polzanega Va-
lentina. Ali še vedno vztrajate
pri gladki bradi?

— A kaj bi mi po vašem pri-
stajalo, prosim vas?

— Glede na leta in na želje
razumljivo, če hočete kam priti
— lepi, ne prekošati, ne pre-
široki, skrbno prirezani brki ...

— Brki vendar človeka po-
starajo! Jaka Začetnik se konč-
no odloči, da se bo prepustil
besedni igri, pa naj bo, kar bo.

— Saj v tem je bistvo. Če
hoče mlad človek kam naprej,
mora izgledati starejši. Zresniti
se mora, takšen je red!

— Tega nisem vedel! pravi
Jaka naivno, kot da ne zna šteti
do pet.

— Verjamem! A zato niste ve-

Zresnjeni nosilci

— A vi ste prišli? Mož v be-
lem predpasniku je vidno vzne-
mirjen. — Kaj boste tudi še tretji
dan tu? O, potem pa ne gre za
majhne stvari ...

— Ali me poznate? vpraša
Jaka presenečeno.

— Ja, od včeraj, ko sem vas
videl sredi naših v prvi vrsti. Že
dva dni kroži po mestu govorica,
da je prišel v Zakotje poseben
tovariš gledat, kako stvari sto-
jijo, pa sem tudi jaz šel poslušat
Mateja iz mladine, ker sem si kar
misлил, da boste tam. A kar je
najbolj zanimivo, tovariš — to-
liko naših še nisem videl na
kupu. Na zborih volivcev, na se-
stankih krajevne ali na tribunah
socialistične je prva vrsta le na-
pol zasledena. Mislim, da se nekaj
resnega kuha, če so kar vsi pri-
šli ... Ali se?

— Jaz o tem nič ne vem! reče
Jaka Začetnik začudeno. — Mi-
slim pa, da pri vas kar dobro
delate! reče za vsak primer, da
bi se po nepotrebnem ne za-
pletal.

— Eh, pred mano se vam res
ni treba sprenevedati, to-
variš ...?

— Jaka Začetnik ...

— Tovariš Jaka. Ali res mi-
slite, da ne vemo, kako se kakšni
stvari streže? Tako daleč za
hribi pa spet nismo, kot je
morda videti na prvi pogled. Ej,
brez skrbi, tudi jaz sem bral
Gogoljevega „Revizorja“, pa še
kdo. Celu na odru smo ga lani
imeli ...

— Če je bilo kaj takšnega, ni bilo
iz hudobije, verjemite mi! A
takšen sem, kaj morem. Kar je v
glavi, to je tudi na jeziku. Ali naj
poberem vse?

— Ne razumem!

— Ali naj vas do kraja po-
brijem ali pa kaj pustim?

— A kaj naj bi pustili?

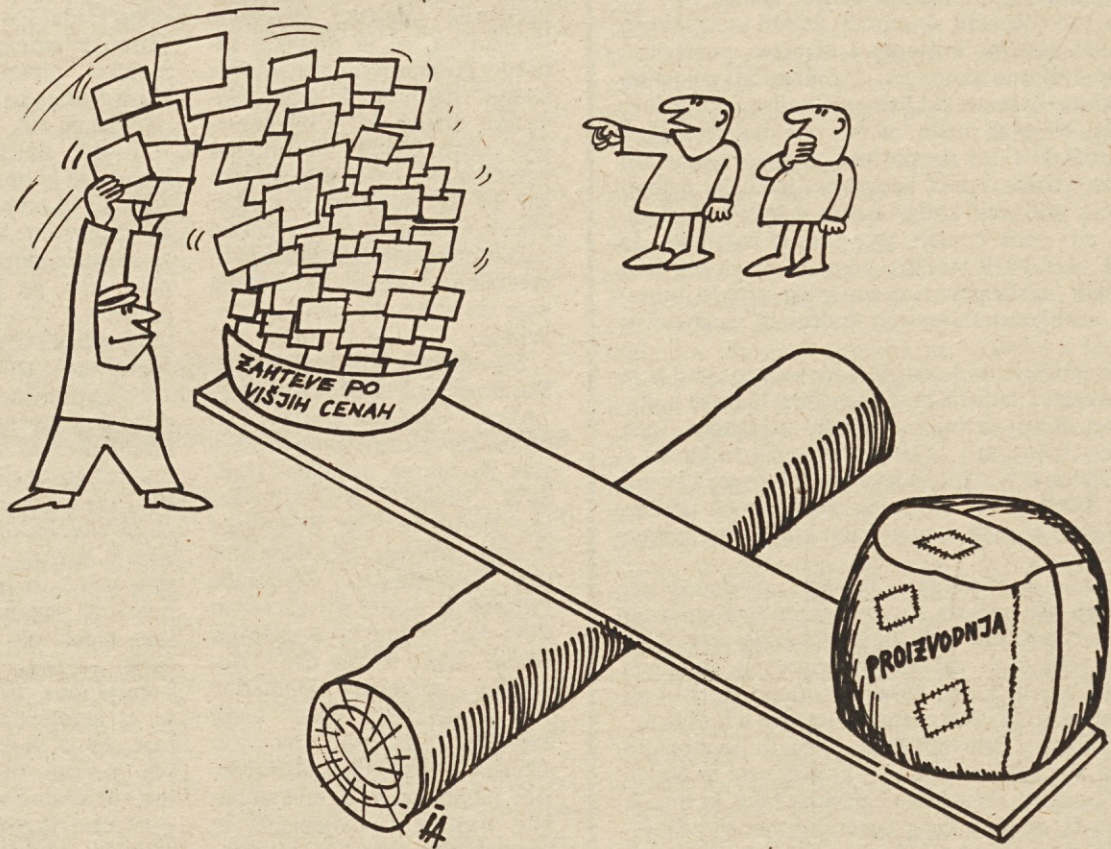
— Lahko brado, lahko brke,
lahko pa le zalisce. In če gremo
naprej: lahko po eno ali dve od
teh stvari, lahko pa tudi vse tri.
Vse kombinacije bi dobro šle k
vašemu obrazu.

— Oprostite, nisem prišel
zato sem, da bi se šemil. Pobriti,
izbriti in pika! S takšnimi je
treba ostro, drugače se jih ne
rešiš, pomisli jezno Jaka. Pikajo
kot stenice. In se spomni prvot-
nega namena, zakaj se je sploh
odločil za brivca. Zato, da bo
videti spočit in poln delovne
vneme, vendar!

— Vaš obraz je premlad za
takšne naloge, reče brivec stro-
kovnjaško, ko začne Jaki militi
obraz. — Golobražem ljudje
ne zaupajo radi ...

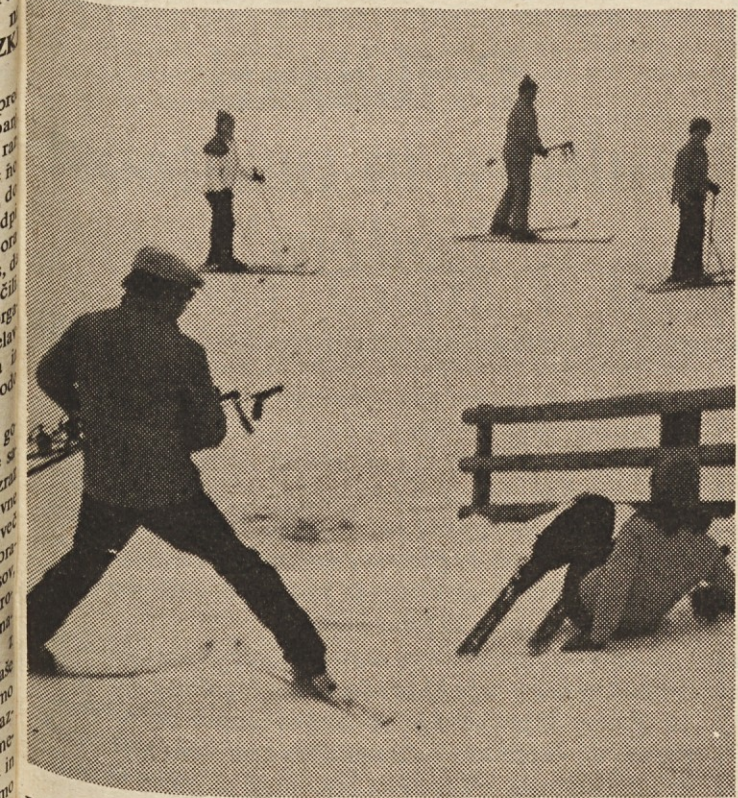
— Dolgobražem in dolgo-
lascem pa oblast ne! se Jaka
zjezi. Pa naj ima ta pamet-
njakovič z brivskim čopičem v
rokah piker pomeneč, če s tak-
no ihto kliče vraga.

— Morda je nekaj resnice v
vaši trditvi, vendar ne veliko,
nadaljuje mirno brivec. — Može
postave hočejo le red: oprane
glave in pametne misli v njih.

— Zanima me, če bodo višje cene res dvignile proizvodnjo ...!

I. ANTİC

Prenizko težišče, magnet zemlje, vse to zahteva pomoč smučarskega učitelja.

OB RAZPRAVAH O PODALJŠANJU PORODNIŠKIH DOPUSTOV

Upravičena zahteva — najmanj šest mesecev

Prav gotovo niso pretirana pričakovanja, da bo predlog o podaljšanjem porodniškem dopustu, o katerem že nekaj časa razpravljamo na vseh ravneh, postal čez nekaj mesecev del naše vsakodnevne stvarnosti. Šest mesecev naj bi, namesto dosedanjih dobrih sto dni, prebile matere ob otroku. In do izpolnjenega otrokovega osmega meseca naj bi jim pripadla tudi pravica do polovičnega delovnega tedna.

Ali gre za ustrezno dolg porodniški dopust ali ne, vsa ta vprašanja so se prepletala med številnimi dosedanjimi razpravami ob tem predlogu. Zadnje čase dobivajo razprave vedno večje razsežnosti. Kar tako tjavdan nismo udarjali. Poglejte, na eni strani smo bili priče trditvam, da smo že tako bogata družba, da bi lahko dopust podaljšali do enega ali celo več let. Pri tem pa smo se tolikokrat sklicevali na težave pri varstvu dojenčkov, vse to utemeljevali, enkrat bolj drugič manj prepričljivo s primerjavami stroškov za gradnjo vrtecev in izdatki, ki bi jih povzročili daljši porodniški dopusti. Skoraj ob istem času smo glasno opozarjali, da je ne samo Slovenija, pač pa Jugoslavija na področju varstva mater in novorojenčkov krepko na dnu evropske lestvice. In to že nekaj let! Slišati je bilo očitke, še bolj pa boleče podcenjevanje, da gre izključno za „ženske zadeve“, ki jih v prireževanju za gospodarsko stabilizacijo ne kaže jemati preveč resno. Kje neki bi se mislili na to, kako pomagati materam, ki morajo ostati pri otroku, ko je bilo drugih skrbi več kot preveč, denarja v te namene pa nikoli nismo preveč radodarno razdajali! Tako povzemajo razprave in dodajajo svoje ugo-

vitve na republiški skupnosti otroškega varstva.

Prizadete matere so pred meseci povedale svoje: „Naj mislijo nekateri, kar hočejo. Naj bo čas za široko zasnovano družbeno akcijo za podaljšanje porodniškega dopusta primeren ali ne, naj bo vprašanje stabilizacije prednostno, enkrat moramo začeti tudi tu!“ To je pomenilo, da je republiška skupnost otroškega varstva v svojih letošnjih programskih izhodiščih dala poleg nujnega usklajevanja otroških dodatkov z gibanjem življenjskih stroškov in osebnih dohodkov, na prvo mesto tudi zahtevo za podaljšanje porodniškega dopusta zaposlenim materam. Ne nazadnje je bila konec januarja ta zahteva tudi najtehtnejša pripomba na osnutek družbenega dogovora o osnovah programiranja nalog in oblikovanju sredstev skupne in splošne porabe v Sloveniji v letu 1974. Skupnost namreč upravičeno smatra, da bi morali v skupnem družbenem interesu za vsako ceno zagotoviti podaljšanje porodniškega dopusta zaposlenim materam do šestega meseca otrokove starosti!

ROK DO 1. JULIJAA!

Po predlogu skupnosti naj bi daljši porodniški dopust začel veljati že s 1. julijem letos. Na-

inles

ribnica

PRODAJA
POLKNA
VRATA
OKNA
NA KREDIT

črtu moramo priznati, da upoštevamo naše zmogljivosti in po sodbi mater daje upanje, da ga ne bo tako težko uresničiti. Verjetno tudi zato ne, ker je v njem opuščena možnost brezplačnih dopustov, ki bi trajali leto, dve ali celo več. Republiška skupnost otroškega varstva je imela pred seboj zgolj spoznanje, da imajo otroke v večini primerov mlade družine, ki nimajo velikih mesečnih dohodkov. Doslej pa je bilo tako, da so matere morale prav zato že kmalu po porodu hoditi v službo, da bi otrokom zagotovile vsaj tisto najbolj nujno, kar sicer potrebujejo po rojstvu.

Podaljšanje naj bi po izračunih skupnosti veljalo nekaj manj kot 33 milijonov dinarjev letno. Razlika med sedanjim proračunom in novimi izdatki naj bi krili s povečano prispevno stopnjo za otroško varstvo, in sicer za 0,12%. Denar za daljše porodniške dopuste bi morali zagotoviti z združevanjem sredstev iz prispevkov za otroško varstvo v vzajemnem skladu na ravni republike, kot je predlagala skupnost otroškega varstva Slovenije.

Zdaj, ko je predlog pred nami, se bomo morali o njem odločiti. Nemara bomo ob tolikšnih drugih obveznostih predlogu sprva nenaklonjeni, vendar so vsi, ki se ukvarjajo z varstvom otrok, prepričani, da bo le zmagala trezna presoja. Še na nekaj opozarja republiška skupnost otroškega varstva. To je problem nadomestila. Kar tako tudi ne bi smeli mimo denarnega nadomestila zaposlenim materam med porodniškim dopustom. Sedanji sistem, ki postavlja kot osnovo za nadomestilo zaslužek za leto nazaj, pri vedno večji inflaciji, je hudo krivičen.

-iv

Foto vest

Minuli petek se je v Ljubljani sestala novoizvoljeno predsedstvo Zveze prijateljev mladine Slovenije. Predsedstvo, ki ga je 6. skupščina izvolila po delegatskem načelu, sestavljajo predstavniki vseh 16 regij.

Na svoji prvi seji so konstituirali 4 komisije, in sicer: komisijo za delo s pionirji, za predšolsko vzgojo in probleme dru-

žine, za delo s starši in izdajateljski svet za publikacije, ki jih izdaja ZPM. Kritično so razpravljali tudi o programu zveznih organov, v posebni točki dnevnega reda pa so izoblikovali predlog za podelitev Tomšičeve nagrade reviji Pionir.

Na seji predsedstva ZPM so slovesno podelili zlate značke Zveze prijateljev mladine 34 posameznikom in kolektivom za večletno aktivno delo z mladino oziroma za posebne zasluge pri posameznih akcijah.

Podelili pa so tudi 10 posebnih republiških priznanj.

Zlate značke podeljuje Zveza prijateljev mladine Slovenije že 12 let in so jih doslej podelila 1560. Poleg vrste posameznikom so zlate značke tokrat podelili tudi: VVZ Ljubljana-Polje, Ljubljansko gledališče Ljubljana, vzgojna posvetovalnica Maribor in JLA – ljubljanska oblast.

Na sliki: zlato značko Zveze prijateljev mladine Slovenije je dobila tudi Tilka Blaha, kretar sektorja za izobraževanje, znanost in kulturo pri ZSS.

Polovico gledaliških kart za člane sindikalnih organizacij

S predstavo Cankarjevega dela Za narodov blagor, ki ga je uprizorilo Mestno gledališče ljubljansko, se je preteklo soboto v Prešernovem gledališču v Kranju zaključil 4. teden slovenske drame, ki je bil posvečen slovenskemu kulturnemu prazniku. Na njem se je zvrstilo kar 11 del domačih dramskih piscev, s katerimi so se v družbi nekaterih amaterskih in eksperimentalnih odrov predstavila prav vsa slovenska poklicna gledališča.

Slovensko narodno gledališče Maribor je uprizorilo Kozakovo „Afero“, dramska skupina Prešernovega gledališča je prispevala Povšetovo priredbo Svetinove „Ukane“, Stalno slovensko gledališče Trst Bevkovega in Grabnarjevega „Kaplana Martina Cederfaca“. Gledališče Pekarna je gostovalo na tednu slovenske drame z Božičevim delom „Kako srečen dan“, Slovensko amatersko gledališče Trst z „Dlako v jajcu“ štirih avtorjev, Slovensko narodno gledališče Ljubljana z Miklavčevim monologom „Pomarančnikov najnovejši življenjepis in njegova prva smrt“ in Lužanovim „Zelenim volkom“ in Mladinsko gledališče z Minoljevimi in Gruenovimi „Vilinčkom z lune“. Slovensko ljudsko gledališče Celje je prispevalo Torkarjevo „Gasilce“, Eksperimentalno gledališče „Glej“ Jesihove „Grenke sadeže pravice“, Primorsko dramsko gledališče Nova Gorica pa Partljicevo delo „Ščuke pa ni“.

Teden slovenske drame v Kranju se je pred 4 leti razvil iz želje, da bi pri Kranjčanih povečali zanimanje za gledališče. Da je zares izpolnil to pričakovanje, pravi, da je bilo vseh 11 predstav v 10 dneh do kraja razprodanih. K temu so veliko prispevale nekatere kranjske delovne organizacije, ki s svojimi sindikalnimi organizacijami pri delavcih uspešno razvijajo potrebo po kulturnih dobrinah gledališča, kar se ugodno odraža tudi na obisku vseh gledaliških predstav v Kranju. Pri pokroviteljstvu nad 4. tednom drame so s kulturno skupnostjo Kranj tokrat sodelovale delovne organizacije: Sava, Iskra, Planika, Tekstilindus, IBI in Elektro, ki so si zagotovile polovico vseh kart, to je skoraj 1500. Če bi bilo možno, bi jih lahko prevzele še znatno več.

Posebej je razveseljivo, da so kranjski gledalci enako lepo sprejeli tako izvjalce klasičnih del slovenske dramatike, kot tudi skupine z najsodobnejšimi eksperimentalnimi teksti, kar

stopnjuje tudi zanimanje gledališč za sodelovanje pri tej kranjski kulturni manifestaciji. Prihodnost ji je torej zagotovljena,

s tem pa tudi nadaljevanje memberske vloge, ki jo že imajo spodbujanju domače dramske ustvarjalnosti.

II. RAZSTAVA KNJIG SLOVENSKEGA ZALOŽBA V SLOVENJEM GRADCU

Slovenska knjižna bera narašča

Razstavo knjig slovenskih založb, ki že prerašča v vsakoletno tradicionalno manifestacijo v Slovenjem Gradcu ob slovenskem kulturnem prazniku, je odprl predsednik predsedstva Kulturne skupnosti Slovenije, dr. Boris Kuhar.

Z razstavo in prodajo knjig slovenskih založb uresničujemo v Mislinjski dolini osnovno kulturno poslanstvo, poglobljeno nalogo temeljne kulturne skupnosti – omogočiti delovnim ljudem vse kulturne dobrine, pri čemer je knjiga prav gotovo najpomembnejša. Nasploh bodo morale vse naše temeljne kulturne skupnosti, kot je v slavnostnem nagovoru poudaril dr. Boris Kuhar, poiskati pota in načine, kako na najbolj neposreden način približati knjigo našim delovnim ljudem. Knjiga nasploh ima velik pomen, zato tudi ni naključje, da so imele knjige med NOB izredno pomembno vlogo. Prva razstava med NOB je bila prav razstava knjig in so jo pripravili v času I. kongresa slovenskih kulturnih delavcev v Semiču.

II. razstava knjig slovenskih založb v Slovenjem Gradcu je dokazala, da slovenska knjižna bera ni majhna in da se ponajam lahko že s kar precejšnjimi knjižnimi skladi. Leta 1972, na primer, smo izdali 1510 raznih knjig in brošur v skupni nakladi skoraj 6,5 milijona izvodov. Ob tem pa ne gre pozabiti, da je založništvo še zmeraj razpeto med poslovnostjo in tržnostjo ter med pomembnim kulturnim poslanstvom.

Prav zdaj, ko smo sredi akcije za tesnejšo povezanost delavcev in kulturnih ustvarjalcev, ko ustvarjamo samoupravno osnovo za skupno nadaljnje delo in načrtovanje razvoja, je priložnost, da priznamo založništvu poseben družbeni pomen za izdajo dobrih knjig. Seveda moramo storiti tudi vse, da bodo knjige, ki jih vsako leto izdamo, in teh ni malo, našle pot do bralcev – delovnih ljudi. Nasploh pa moramo upostaviti trdno vez med založniki – knjižnicami in bralci.

Posebej velja omeniti, da je bila poglavitna želja, ki smo jo slišali ob odprtju II. razstave knjig slovenskih založb v Slovenjem Gradcu, in sicer, da bi sejem plemenite pisane besede obiskalo čim več ljudi, tudi dosežena.

(an)

Komentatorjev stolpec

Zamrznitev OD — bumerang?

V mnogočem bi Slovenijo na sedanji stopnji gospodarskega razvoja lahko primerjali z zahodnimi deželami in njihovimi gospodarskimi strukturami, denimo s Švico ali Avstrijo, čeprav je naša republika v nasprotju z omenjenima deželama izvoznik (kvalificirane) in hkrati uvoznik (pretežno nequalificirane) delovne sile.

V tem oziru je Slovenija v evropskem, a še zlasti jugoslovanskem merilu nekakšna izjema, saj zahodnoevropskim industrijskim državam kljub relativni lastni gospodarski razvitosti in vse večjim potrebam po visoko kvalificiranem delu, dobavlja poleg visoko kvalificiranih strokovnjakov, zelo iskanih tehnologov in celo raziskovalcev, tudi industrijske kadre drugih poklicnih profilov, od katerih je v največji meri odvisna nadaljnja hitra rast proizvodnje in produktivnosti.

Po drugi strani — kot kaže statistika — Slovenija iz drugih republik „uvaža“ nižje kvalificirano in nequalificirano delovno silo, s katero je primorana zapolnjevati vrzeli v industrijski zaposlitveni strukturi, ki nastaja zaradi že opisanih nasprotnih migracijskih tokov, usmerjenih na Zahod. Verjetno je treba prav tem migracijskim pojavom pripisati dejstvo, da nam ob naraščanju zaposlenosti prek planskih predvidevanj vsaj relativno nazaduje produktivnost ter da strokovna usposobljenost ljudi na posameznih delovnih mestih v našem gospodarstvu v vse manjši meri ustreza zahtevam po izobrazbi in strokovni usposobljenosti.

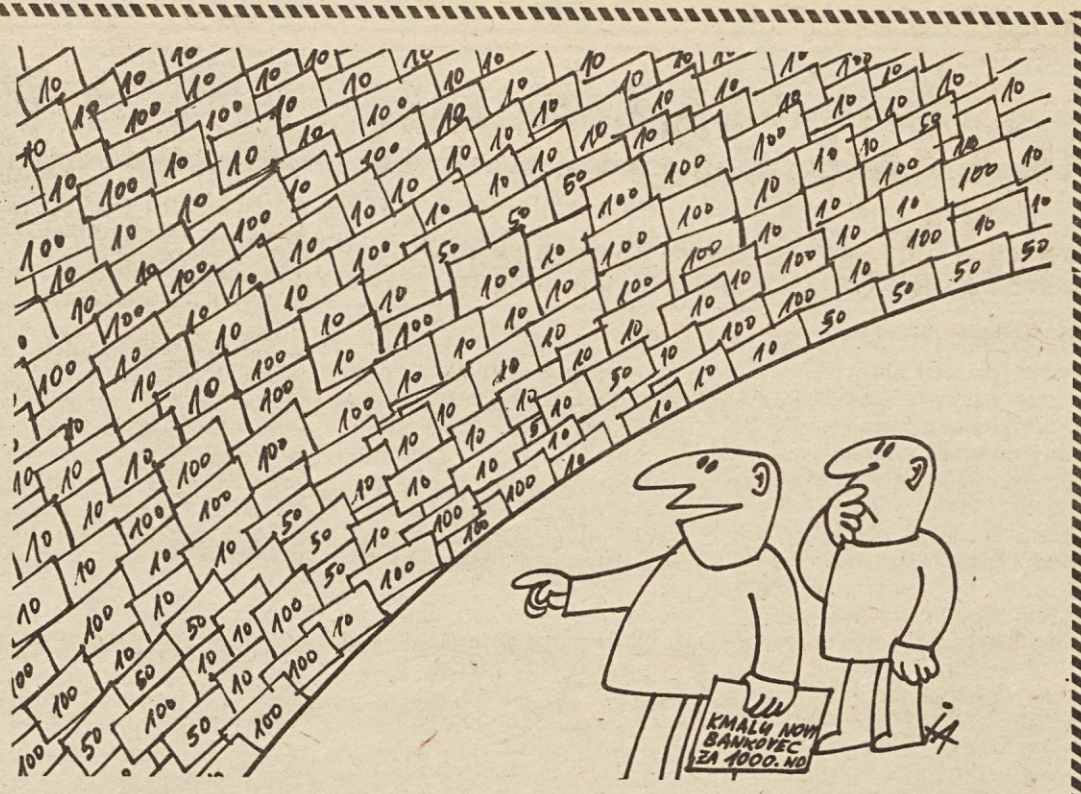
Če bi statistično spremljali stalnost delovne sile, ki z migracijskimi tokovi prihaja k nam iz drugih republik, bi verjetno ugotovili, da je Slovenija prej ko slej „odsokčna deska“ za kadre iz drugih republik, ki si v našem gospodarstvu pridobije ustrezne kvalifikacije, nato pa si poiščejo zaposlitve v ustreznih zahodnoevropski industrijski proizvodnji. Če bi primerjali stroške za izobraževanje teh kadrov (ki niso nizki) s trajanjem njihove zaposlitve pri nas, bi v marsikaterem primeru ugotovili, da je bilanca takšne zaposlitvene strukture negativna. Vendar pa se Slovenija ob nadaljnji odprtosti trga delovne sile in migracijskih tokovih, naravnanih v opisane smeri, tem izgubam očitno ne bo mogla izogniti, če naj bi ohranila četrdo kvaliteto nezadovoljivo strukturno zaposlenost in svoj konkurenčni položaj na notranjem in inozemskem trgu.

S tega vidika je za industrijsko relativno nezavito Slovenijo zamrznitev osebnih dohodkov vsekakor nevzdržnejša in bolj usodna, kot za druge jugoslovanske republike. Slabo plačani strokovni kadri in še zlasti visoko kvalificirani tehnologi in raziskovalci, si bodo poslej še v večjem številu prebrali zaposlitve in se v času, ko bo tehnološka raven spričo naraščanja materialnih stroškov v industriji čedalje pomembnejši adu t, iskali boljšega kruha v tujini, zlasti še, ker je povpraševanje po strokovnjakih in raziskovalcih na Zahodu kljub delnim recesijam čedalje večje. V ZR Nemčiji, ki prav zdaj drsi v ponovno, četudi zmernejšo gospodarsko krizo, kot pred dvema, tremi leti, se v časopisju tako rekoč dnevno vrste natečaji z razpisi prostih delovnih mest zalsti za tehnologe in raziskovalce, ki so končali podiplomski študij. Kot poudarjajo tamkajšnji ekonomisti, v ZR Nemčiji trenutno ne gre toliko za upadanje fizične proizvodnje, kolikor bolj za nedoraslost umskih, raziskovalskih potencialov zahtevam po sodobnih tehnologijah, s katerimi je mogoče učinkovite zniževati proizvodne in še zlasti materialne stroške.

V času, ko svet zaznava čedalje hujšo surovinsko stisko in draginjo, postaja racionalna tehnologija edina rešitev, s katero je sploh še mogoče kaj prihraniti, kadri, ki so sposobni to tehnologijo upravljati in jo še spopolnjevati, pa dosegajo to „ceno“, ki ji Slovenija ne bi bila kos, tudi če ne bi uvedla zamrznitve osebnih dohodkov.

Spričo vse večjega povpraševanja po strokovnih kadrih v konkurenčnih zahodnoevropskih ekonomijah je že skrajni čas, da tudi pri nas naposled razmislimo, ali nam v tako spremenjenih razmerah zamrznitev osebnih dohodkov, ki je v prvi fazi m orebiti res prinesla večjo gospodarsko stabilnost, ne povzroča zdaj že več škode kot koristi. Nazadujoča produktivnost v našem gospodarstvu je že eno izmed znamenj, ki to domnevo potrjuje.

NANDE ŽUŽEK

— Kakšen bankovec bi šele morali natisniti, če bi hoteli z njim nadomestiti ves denar, ki je v obtoku...?!

I. ANTČIČ

Zakaj ne v izmenah?

Zadnje čase veliko pišemo o tem, da je treba odpirati nova delovna mesta za povratnike iz tujine, pozabljam pa pri tem, da bi lahko del delavcev zaposlili v drugi in tretji izmeni. Če bi se delo v teh izmenah povečalo samo za 10 %, bi pridobili okrog 150.000 novih delovnih mest. Lani je namreč okrog 3 milijone ljudi delalo v prvi izmeni, v drugi in tretji pa samo milijon 400 tisoč delavcev. Brez večjih investicij bi zato v drugi in tretji izmeni lahko zaposlili precejšnje število novih delavcev.

Gospodarstvo v januarju

Po podatkih Zavoda SRS za statistiko

Utrip slovenske ekonomike na začetku letošnjega leta najboljše ponazarja blagovni promet. Po podatkih za januar namreč upravičeno sodimo, da gospodarske panoge razen izjemnih dejavnosti še niso dobile potrebnega, ali kot rečemo, polnega zamaha, kot da so rezultati prav zaradi tega precej skromnejši od tistih, ki so zabeleženi v lanskem decembru.

Notranja trgovina je ustvarila za 13 % manjši blagovni promet v prodaji na debelo in kar za 31 % manjši v prodaji na drobno. Popraševanje po potrebnih dobrinah se je torej zmanjšalo, čeprav je bila ponudba blaga razmeroma močna. Konec leta so namreč ugotovljene visoke zaloge pri industrijskih proizvajalcih, zaloge v trgovini pa so tudi zadostne za sproščeno blagovno menjavo.

Nekak prehodni premor je videti tudi v zunanjetrgovinskem prometu. Izvoz se je v primerjavi z decembrom zmanjšal za 12 % in uvoz povečal le za 7 %.

Kljub zadržani blagovni menjavi in zadostni ponudbi so cene tudi v januarju narasle. V Sloveniji vendarle v zmerernem obsegu, stopnje povečanja (proti decembru 1973) so: v industriji (ppc) 2,1 %, trgovina na debelo 1,1 % in trgovina na drobno 1,1 %.

Gostinske cene odsevajo prekomerno težnjo reagiranja na podražitev surovin, zlasti ker je 3,1 odstotno povečanje v enem samem mesecu neupravičeno glede na dejstvo, da so se cene živil v maloprodaji dvignile le za

0,7 %, prišlo pa je do pocenitve jajc, alkoholnih pijač, nespremenjene so ostale cene mesnih in mlečnih izdelkov. Zato življenjski stroški ne izražajo rasti izdatkov za prehrano, absurd pa je, da se je zaradi višjih prevoznih in gostinskih stroškov podražil oddih v času zimskega dopusta.

Glede na prikazani blagovni promet so se v januarju zmanjšale tudi transportne storitve. Njihov obseg se je skrčil v primerjavi z decembrom na železnici (za 24 %), v lukah (40 %) in na letališčih, povečal pa se je v minimalno (+6 %), le na cestah. Enako se je omejil kljub mili zimi tudi prevoz potnikov, toda z izjemo železniškega (+25 %) in ne cestnega

prevoza (-7 %). Mejni promet je pokazal odsotnost prave turistične sezone spričo pomanjkanja snega, saj se je zmanjšal za 36 % v primerjavi z lanskim decembrom. Nepreverjena ocena primerjave z lanskim januarjem pa poleg tega kaže, da je letos verjetno tudi zaradi zapore bencina v zamejstvu in tujini sploh približno 60 % gostov, tujih (inozemcev) pa celo samo 50 %.

Proizvodnja v januarju se deli na tisto, za katero velja v tem času mrtva sezona, to je predvsem gradbeniška, in ono, ki naj v novem letu doseže vsaj lansko stopnjo rasti. Gradbena dela so se zmanjšala, sodeč po opravljenih delovnih urah, v primerjavi z decembrom za 2/3, ven-

dar obseg ni manjši, kot je bil v januarju lani. Gre torej za pričakovani sezonski zastoj, ki dovoljuje le notranja dela.

Industrijska proizvodnja je v količinskem obsegu prav tako padla, če jo primerjamo z decembrom. Zmanjšanje za 3,2 % je predvsem posledica manjšega števila delovnih dni in ne posebnega hudega pomanjkanja pogonske energije. Materialna oskrba je bila dobra, naročila za domačo in tuji trg zadostna, na novo je zaposlenih 957 oseb. Doseženi obseg proizvodnje presega lanskega v enakem mesecu za 9,8 %, kar je preko planskega predvidevanja (8 %), in je izjemen rezultat proizvodnje v januarju.

JANEZ KMET

NAČRTI ZA GOSPODARSKI RAZVOJ MISLINJSKE DOLINE

Spodbudna prizadevanja

Načrti delovnih kolektivov iz Mislinjske doline za gospodarjenje v letu 1974 so dokaj spodbudni. Nove gospodarske zmogljivosti že kažejo prve sadove in obetajta, da bo končno tudi gospodarstvo v občini Slovenj Gradec napredovalo hitreje, kot je zadnja leta, in čimprej poskušalo nadoknaditi zamujeno.

Gospodarstvo te koroške občine bo doseglo, kot je mogoče razbrati iz programov organizacij združenega dela, okrog 770 milijonov dinarjev celotnega dohodka, ali kar 40 % več, kot so ga ustvarili lani.

Dohodek bo večji za 36 %, število zaposlenih za 7 %, neto osebni dohodki na zaposlenega pa se bodo povečali za 18 %. Še pravi, da napovedujejo gospodarske organizacije združenega dela hitrejšo rast gospodarske aktivnosti, kot jo sicer pričakujemo v poprečju v naši republiki v letu 1974, posebej še kar zadeva rast družbenega proizvoda in dohodka.

Največje povečanje obsega gospodarjenja napovedujejo v Tovarni kovanih izdelkov Gorenje-Fecro, kjer bodo na račun nove proizvodnje nerjaveče gospodinjske opreme povečali vrednost proizvodnje na 90 milijonov dinarjev oziroma za več kot dvakrat v primerjavi z letom 1973. Občutno povečanje vrednosti proizvodnje napovedujejo še v temeljnih organizacijah Gozdarstva in lesne industrije in v Tovarni meril TRISO. Ob znatno povečanem obsegu gospodarjenja se organizacije združenega dela iz Mislinjske doline vse bolj usmerjajo tudi na prodajo izdelkov na tuj. Tovarna usnja Slovenj Gradec računa v letu 1974 s 44 % povečanjem izvoza, temeljne organizacije združenega dela Gozdarstva in lesne industrije s 35 %, Tovarna meril pa z 20 % povečanjem izvoza. Tovarna kovanih izdelkov Gorenje-Fecro pa načrtuje, da bo približno tretjino celotnega dohodka dosegla s prodajo na

tuje. Le trgovina in gostinstvo napovedujeta za leto 1974 manjšo gospodarsko aktivnost, kot jo bodo predvidoma dosegle druge gospodarske dejavnosti. Zlasti nezadovoljni so v Mislinjski dolini z razvojnimi programom temeljne organizacije združenega dela MERX Celje, ki z letošnjimi načrti resnično ne obeta veliko, saj napovedujejo povečanje prometa le za 9 %, skladov za 5 %, osebnih dohodkov na zaposlenega pa za 6 %.

Posebje še organizacije združenega dela s področja industrije bodo v tem letu nadaljevale z investicijskimi vlaganji in bodo z modernizacijo osnovne tehnologije in z novimi zmogljivostmi omogočile nadaljnji razvoj gospodarstva. Naložbe v gospodarstvo bodo v letu 1974 presegle 105 milijonov dinarjev. Ob vsem tem pa je mogoče ugotavljati, da organizacije združenega dela skladno z modernizacijo proizvodnih procesov in z uvajanjem nove tehnologije ne skrbijo v zadovoljni meri tudi za šolanje in usposabljanje kadrov. Verjetno bi bili že zdaj rezultati gospodarjenja organizacij združenega dela iz Mislinjske doline zadovoljivejši, če bi zaposlovalo gospodarstvo več strokovnjakov in drugih kvalificiranih delavcev.

(An)

Nov član v družini Slovenijales

Dolgoletno sodelovanje in vsestranska medsebojna pomoč je rodila uspeh: v Industriji stavbnega pohištva Mizar v Volčji dragi pri Novi Gorici so se odločili združiti sredstva in delo z ljubljansko organizacijo združenega dela Slovenijales in poslovati kot njena temeljna organizacija. Samoupravni sporazum bodo podpisali v začetku marca, do takrat pa se bo dočla temeljna organizacija na Volčji dragi pripravila na nov način poslovanja in na uveljavitev ustavnih dopolnil. Medsebojni odnosi so že doslej kazali na združitev, saj sta delovni

organizaciji že dolgo izredno uspešno sodelovali. Industrija stavbnega pohištva Mizar ni velika delovna organizacija, saj je v njej zaposlenih le nekaj čez sto delavcev, pomembnejša pa je po svojih vlaganjih v nove proizvodne zmogljivosti in proizvodne prostore. V zadnjih treh letih so namenili za modernizacijo skoraj šest milijonov dinarjev izključno iz lastnih sredstev. Lani so dokončali halo za skladišča, ki jih je veljala 1,3 milijona dinarjev, mislijo pa že na novo halo, ki bo vrednost njihove proizvodnje potrojila.

Skupno s Slovenijalesom in bančnimi krediti naj bi zgradili novo halo, kar bi jih stalo približno 22 milijonov dinarjev. Od sedanjih tridesettisoč kosov okon in balkonskih vrat s plastičnimi roletami, ki so njihovi glavni izdelki, pa naj bi poskočili na okroglo 100.000 izdelkov letno. S tem bi se tudi realizacija povečala od sedanjih nekaj manj kot 20 milijonov na 80 milijonov. Pri vsem vlaganju v modernizacijo proizvodnje in prostorov pa niso pozabili na delavca. Osnovna sindikalna organizacija je poskrbela za let-

ne dopuste, za toplo prehrano v podjetju, nakupila nekaj stanovanj, prav sedaj pa razmišljajo o predlogu, da bi v neposredni bližini tovarne skupno z drugimi delovnimi organizacijami zgradili stanovanjski blok. Predvsem se je sindikat skupno z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami lotil z vso vnemo nalog pri uveljavljanju novih ustav, zadnje čase pa je svoje delo usmeril v pravno samoupravnega sporazuma o konstituiranju temeljne organizacije v OZD Slovenijales. MAKS HOŽIČ

Če se zajema z veliko žlivo ...

Skupščina občine Lendava je pred tremi leti izglasovala garancijo za načrte za gradnjo termalnih objektov (hotela) v Lendavi. Izdelavo načrtov so naročili pri budimpeštanskem „Emexportu“, uvozilo pa jih je zagrebško podjetje za export-import „Rudar“. V Lendavi so si od tega mnogo obetali. In potem se je nekje zataknilo. Načrti so sicer prispeli, vendar je morala občinska skupščina pri prevzemu plačati zanje nad 200 tisoč dinarjev carine, s čimer so se stroški povečali. Kmalu so tudi ugotovili, da so načrti brez ekonomske študije. Podjetje Terma iz Lendave se je medtem integriralo z Viatorjem iz Ljubljane. V sporazumu o združitvi obeh podjetij so zapisali, da bo podjetje Viator odplačalo načrte, če bo ekonomska analiza pokazala, da investicija ne bo predraga.

Načrte so potem preučevali strokovnjaki pri Viatorju v sodelovanju z gradbenim podjetjem Konstruktor – TOZD Gradbenik Lendava. Odgovor iz Ljubljane se glasi negativno: dokumentacija ne ustreza sedanjim ekonomskim razmeram niti po gradbeni niti ekonomski strani. Analiza načrtov je namreč pokazala, da bi investicije za gradnjo tega hotela veljale blizu 80 milijonov dinarjev. Načrti pa so že plačani – 3 milijone 370.000 din!

Nekateri zdaj sodijo, da je treba poiskati krivice in jih pozvati na odgovornost. Gre predvsem za bivšega predsednika občinske skupščine in načelnika za gospodarstvo pri občinski skupščini.

TRIJE DOLGI KORAKI BOHORJA

Poglavito značilnost sedanjega trenutka v lesnoindustrijskem podjetju „Bohor“ v Šentjurju je kaj lahko najti – intenzivna rekonstrukcija obratov in modernizacija proizvodnje. Podjetje se je pred leti odločilo za tri „dolge korake“, ki jih zdaj uspešno izvaja. Točneje, prvi je že opravljen, z drugim se ukvarjajo prav letos, tretji pa pride na vrsto že proti jeseni. Vsekakor ne smemo pozabiti, da je „Bohor“ – kakor gora z enakim imenom – na Kozjanskem, kar pa se je v zadnjem času sprevrglo v določeno prednost, saj lahko pri svojih načrtih računa tudi na prepotrebne finančne injekcije, ki jih prej ni hotelo biti od nikoder.

Omenili smo, da je prva faza rekonstrukcij že preteklost, saj so pred dvema letoma postavili v Šentjurju novo furnirnico za 15 milijonov N-din.

Letos so vsi pogledi uprti v Mestinj, kjer v tamkajšnjem obratu uspešno napredujejo rekonstrukcijska dela v skupni vrednosti 30 milijonov N-din (od tega je 13 milj. kreditov). Po napovedih naj bi bila dela končana že poleti.

Takoj zatem bo „Bohor“ lahko začel s tretjim načrtovanim korakom, to je rekonstrukcijo žagarskega obrata v Šentjurju. Prihodnje leto bo tako vse podjetje kakor prerojeno. Bil je že čas, pravi v „Bohorju“, saj gre

Zaključena prva etapa!

Vse doslej smo vrednotenju dela zaposlenih posvečali premalo pozornosti ● Ta vprašanja smo urejali parcialno znotraj organizacij združenega dela, posebej še v okviru posameznih skupin ● Niso bili tudi redki primeri, da so ponekod zaradi težav opuščali oziroma spreminjali že uveljavljena merila

V sindikatih v občini Velenje so začeli pred dvema letoma z akcijo usklajevanje osebnih dohodkov zaposlenih v gospodarstvu in negospodarstvu, vendar pa je zaradi premajhne vztrajnosti in premajhne razumevanja organizacij združenega dela, niso pripeljali do konca.

Lani, ko je bil sprejet republiški zakon o samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju o merilih za razporejanje dohodka in za delitev sredstev za osebne dohodke, so se v Šaleški dolini znova lotili akcije. Prejšnji četrtek, 14. februarja, ko se je konstituiral zbor udeležencev družbenega dogovora, je bila zaključena prva etapa akcije, v kateri so organizacije združenega dela in delovni ljudje pokazali vso pripravljenost za usklajevanje vseh pravic, ki izvirajo iz dela in delovnega razmerja, s čimer želijo spremeniti tudi družbene odnose v procesu delitve dela. Na ta način bi odpravili pri vrednotenju dela doslej še vse prevečkrat prisotno podcenjevanje težjih delovnih pogojev in zanemarjanje meril delitve na osnovi solidarnosti pri delitvi sredstev skupne porabe.

Velenjski družbeni dogovor o usklajevanju meril za razporejanje dohodka in za delitev osebnih dohodkov, ki ga bodo podpisali predstavniki temeljnih organizacij združenega dela, samoupravnih interesnih skupnosti, občinskega sindikalnega sveta in občinske skupščine, je prvi tovrstni družbeni dogovor na Slovenskem. Zato bi bilo iluzorno pričakovati, da bodo z njim že na začetku procesa usklajevanja medsebojnih interesov uredili vsa vprašanja tako, da bi bili z rešitvami vsi zadovoljni. Tega se zavedajo tudi velenjski sindikati, ki so dali pobudo za pripravo predloga dogovora, saj z družbenim dogo-

vorom za zdaj še ne razrešujejo vseh problemov delitve. Zato so tudi predlagali, naj bi v vseh organizacijah združenega dela oziroma v temeljnih organizacijah združenega dela ocenili stanje in probleme na področju delitve ter sprejeli izhodišča za izpopolnjevanje mehanizma delitve dohodka in osebnih dohodkov, saj merila niso potrebna samo za delitev osebnih dohodkov, pač pa tudi za delitev sredstev skupne porabe, kot tudi za delitev vseh drugih sredstev, ki jih delijo po načelih solidarnosti.

Na ustanovnem zasedanju zbora udeležencev družbenega dogovora o usklajevanju meril za razporejanje dohodka in za delitev osebnih dohodkov za območje občine Velenje, ki se ga je udeležil tudi direktor Centra za družbeno dogovarjanje in samoupravno sporazumevanje pri Republiškem svetu Zveze sindikatov Slovenije, Stjepan Šaubert, so opozorili še na nekatera vprašanja, ki jih bo treba pred podpisom tega dogovora proučiti in uskladiti tudi zategadelj, da bi postal družbeni dogovor kar najbolj vsebinsko celovit. Seveda pa bo treba velenjski družbeni dogovor, ki je prvi območni družbeni dogovor na Slovenskem, uskladiti pred pod-

pisom tudi s sindikalno listo, ki bo sprejeta v kratkem in katere predlog takrat, ko so Velenjčani začeli pripravljati predlog družbenega dogovora, še ni bil znan oziroma objavljen.

Na ustanovnem zasedanju zbora udeležencev družbenega dogovora v Velenju so izvolili za predsednika zbora udeležencev družbenega dogovora Jožeta Melanška, tajnika Temeljne izobraževalne skupnosti Velenje, nadalje 11 članov skupne komisije zbora udeležencev ter za člana republiške skupne komisije Franca Mažgona z OSS Velenje.

(vs)

Kako se KŽK Kranj vključuje v »zeleni plan«

KMETIJSKO ŽIVILSKI KOMBINAT KRANJ ima v načrtih, po katerih bi si zagotovili več lastnih virov hrane, pomembno mesto, saj pridobiva oziroma predeluje osnovna živila – mleko, meso, olje in krompir. Na vseh teh področjih so njegovi dosežki zelo visoki, zato se uvršča med vodilne nosilce nadaljnjih razvojnih prizadevanj. Za osvetlitev sedanjega obsega njegove dejavnosti le nekaj števk. Lani je celotni dohodek 650-članskega kolektiva dosegel 400 milijonov dinarjev. Mlekarna je odkupila 15 milijonov litrov mleka, od tega 40 odstotkov iz lastnih obratov. Kmetijski obrat je pridelal 4000 ton semenskega krompirja najvišjih vzgojnih sort, tovarna olja je izdelala 7 milijonov litrov olja, klanjava pa je predelala 4000 ton mesa. K omenjeni vsoti je četrtno prispevala tudi prodaja kmetijske mehanizacije. Značilen je podatek, da je celotni dohodek na zaposlenega znašal 600 tisoč dinarjev, ob slabših pogojih za kmetijsko proizvodnjo pa so v kombinatu zadovoljni tudi z ostanom dohodka, ki nekoliko presega 2 odstotka celotnega dohodka.

Novi načrti te delovne organizacije so nastajali pod vtisom prepričanja, da v sodelovanju z drugimi lahko dela še več in bolje. Značilen primer za to je tovarna olja, ki naj bi potrojila količino končnih izdelkov. To ji bosta med drugim omogočila dva dogovora, ki presega republiške meje. S kombinatom Žabalj pri Novem Sadu se dogovarja o skupni naložbi v osnovno predelavo sončničnega in repičnega semena. Vojvodinska organizacija bo skrbel za pridelovanje in odkup surovin ter stiskanje olja, kranjska pa za njegovo čiščenje in prodajo. KŽK Kranj pa je tudi glavni pobudnik in nosilec programa o sodelovanju slovenskih kmetijskih organizacij pri izgradnji tovarne sojinah pogáč v Zadru. Za vzrejo piščancev in prašičev si bomo tako v naši republiki pridobili 75 tisoč ton pogáč, ki jih sedaj uvažamo, kranjska tovarna pa bo prevzela 30 tisoč ton olja, sicer stranskega izdelka tovarne.

Večje možnosti za razvoj si v kombinatu obetajo tudi od povezovanja s petimi sorodnimi organizacijami v Sloveniji. Pogovori so zastavljeni in bomo verjetno o njih kmalu lahko zvedeli kaj več. Tretji del pozornosti Kombinata pa velja povezovanju na področju Gorenjske, kjer naj bi zagotovili večjo usklajenost razvojnih programov kmetijskih organizacij, ne glede na to, za kakšno obliko samoupravnega povezovanja se bodo odločile.

Gorenjska naj bi s skupnimi močmi napredovala zlasti pri pridobivanju govejega mesa, mleka in krompirja, za kar ima najboljše možnosti. Količine mleka naj bi se do leta 1980 podvojile in to predvsem na račun specializacije kmetij in večje mlečnosti krav. Kombinac sam namerava povečati število stojišč od 1200 na 2000, že sedaj pa ima velike uspehe pri skrbi za visoko mlečnost. V obratu Poljčice se je letno poprečje na kravo približalo že 6000 litrom, kar je na ravni držav za najbolje razvito živoorajo. Tudi pri pitanju govodi naj bi imeli vlogo zasebniki. Kombinac ima sedaj pri njih že v pitanju 2000 telet, to število pa želi najmanj podvojiti. K nadaljnjemu napredku pridelovanja najboljšega semenskega in jedilnega krompirja pa bo med drugim prispeval z novim skladiščem za krompir, ki ga

gradil pri Kranju. To bo že drugo tako skladišče in bo dopolnjeno s sortirnico in embalirnico krompirja. Praktično bo Kombinac in te obratih lahko poskrbel za vse gorenjske tržne viške te poljščine.

M. S.

BREŠT POHIŠTVO

ENERGOINVEST – VARNOST V ZAGORJU OB. SAVI
POVEČUJE IZVOZ

Načrti za nov proizvodni program

Kolektiv temeljne organizacije združenega dela Energoinvest-Varnost si bo z osvojitvijo novega programa zagotovil znatno večji obseg gospodarnosti ● Program bodo izvajali v etapah in ko že pred letom 1985 postali eden naših največjih proizvajalcev elektromotorjev v tako imenovani zaščitni izvedbi in elektromotorjev za dvig

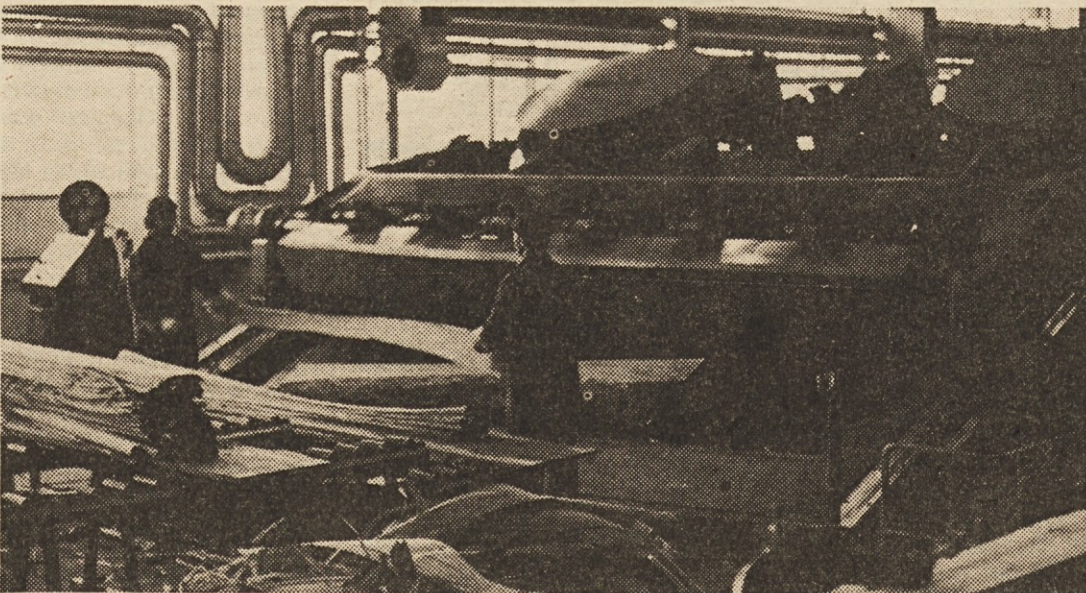
O novem programu za zdaj še razpravljajo tako v organizaciji združenega dela Energoinvest kot v temeljni organizaciji združenega dela Varnost v Zagorju ob Savi. Sodijo pa, da so napoved le dozorele možnosti za uredništev tega načrta. Po drugi strani pa kolektiv letos znatno povečuje obseg gospodarjenja. Zagotovili si je tudi prodajo svojih izdelkov v Romunijo, izvažal pa bo tudi na Madžarsko in v Bolgarijo. Pred kratkim so z romunskim velepodjetjem Romhim sklenili pogodbo o prodaji 1500 elektromotorjev v eksplozijski zaščiti v vrednosti skoraj osem milijonov din. Poleg tega bodo za potrebe tega podjetja izvozili tudi tipkala v vrednosti poldruhi milijon din. Samo s to prodajo si kolektiv zagotavlja podvojitve letošnjega izvoznega načrta. Predvidevali so namreč, da bodo letos prodali na tuja tržišča blaga samo za 5 milijonov din, zdaj pa morajo prodati v tujino za 10 milijonov din in to že do konca junija. Letošnja vrednost gospodarjenja bo že dosegla okoli 55 milijonov din, to pa je za 19 milijonov din več kot lani.

Možnosti za pospešen gospodarski razvoj pa vidi kolektiv Energoinvesta – Varnosti tudi zaradi tega, ker je energetska kriza odločilno vplivala na našo odločitve, da bomo hitreje modernizirali premovalnike in s tem ustvarili pogoje za znatno

Končno konkretno pomoč

Osnovna naloga hranilno-kreditne službe „Emone“ je pomoč pri uspešni izvedbi „zelenega plana“ s kreditiranjem pospeševanjem tržne proizvodnje na kmetijskih posestvih. To dejavnost „Emoni“ opravlja TOZD Kooperacija, ki praktično ne deluje kot kmetijska zadruha na področju občin Domžale in Kamnik. Od leta 1971 je odobrila kmetom 10,5 milijard din kredita. Znesek predstavlja 30-odstotno udeležbo pri kmetijskih posojilih. Posojilo je izkobilasto okrog 350 kmetom. Pomembno denarno pomoč nudita tudi občinski skupščini, ki sta odobrili 900.000 din.

V občini Domžale so meravajo do leta 1979 usposobiti okrog 80 sestev, v kamniški okrog 70 posestev tržno proizvodnjo. predvidevanjih naj bi kmetije letno proizvele 30 do 40 tisoč litrov mleka in 5.000 kilogramov pitane goveje živine. Akcija „Emona“ ob leto 1976 v občini Domžale prek 2 mil. litrov mleka, 820 ton živin. 300 ton krompirja in 500 ton brojlerjev tržnih škov, v občini Kamnik približno 2 mil. litrov mleka, 540 ton živin in 500 ton krompirja in 300 ton brojlerjev tržnih škov.

Delo pri najnovšem furnirnem stroju sicer ni težko, vendar pa zahteva veliko mero pazljivosti in spretnosti

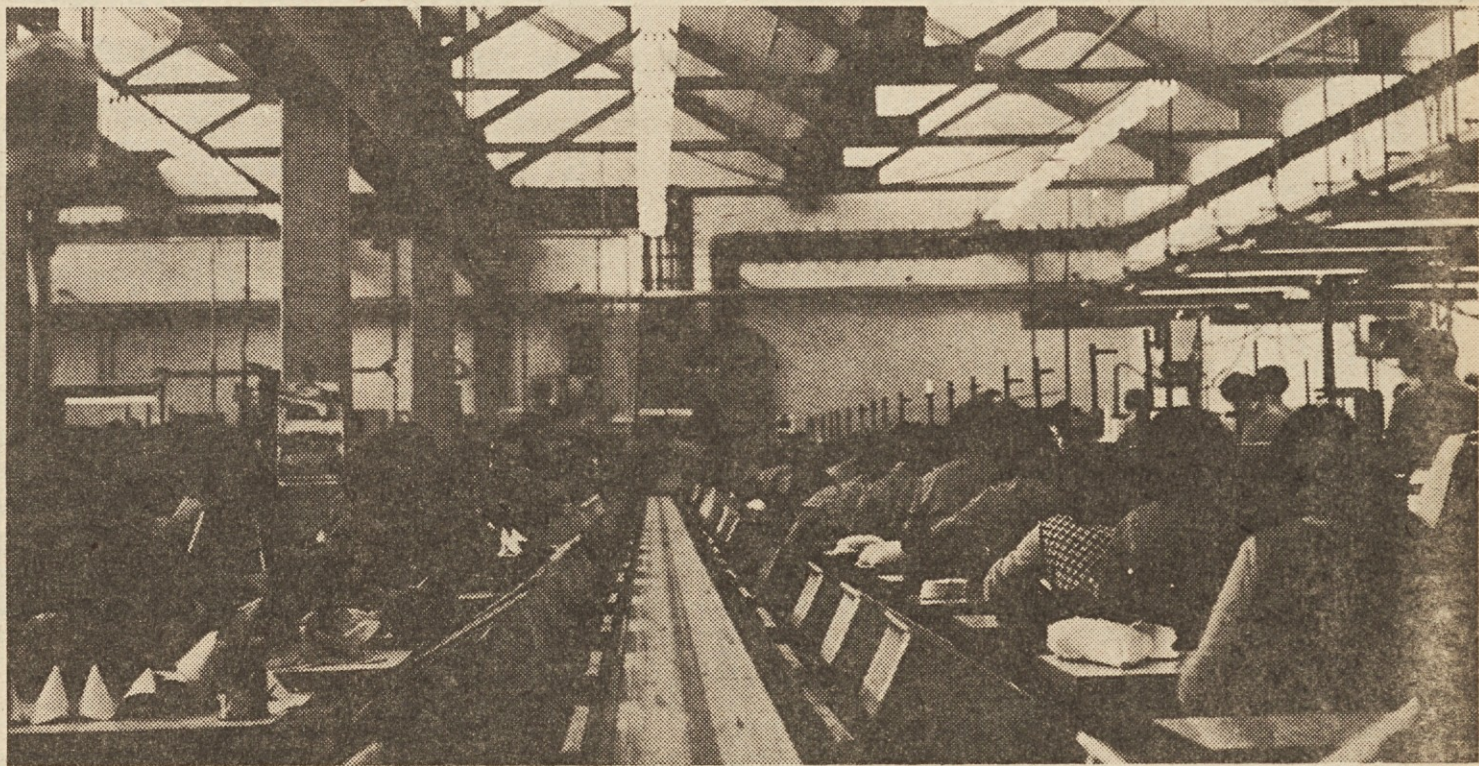
Ženske nič več ponoči

V Poligalantu, industriji za predelavo plastičnih mas, na Volčji dolini pri Novi Gorici, je med skupno zaposlenimi kar 113 žensk. Večina njih dela v neposredni proizvodnji, terja tudi tretjo, nočno izmenico. Nočno delo so jim doslej v tovarni izplačevali 50% dodatke od osebnih dohodkov. Sindikalna organizacija v organizaciji združenega dela je že lani začela z akcijo, da bi vse ženske opustili nočnega dela in izpadlo proizvodno nadomestili kako drugače. Boljšo tehnologijo so uspešno nadomestili oziroma celo preseči predno delno proizvodnjo. Z ukinitvijo nočnega dela se je namreč zmanjšalo število bolezenskih dni, kar tudi pomeni speva svoje k dobrim poslovnim rezultatom.

● VELIKI USPEHI MIRENSKIH ČEVLJARJEV TEMELJE PREDVSEM NA ZDRAVIH MEDSEBOJNIH ODNOSIH IN DOSLEDNEM IZPOLNJEVANJU OBVEZNOSTI

VČASIH TUDI 4000 PAROV ČEVLJEV DNEVNO

Kolektiv se pripravlja, da bo postopoma prešel na nov proizvodni program

Tekoči trak zahteva pridne roke . . .

Čeprav je čevljarska industrija v Jugoslaviji in tudi vetu v dokaj nezavidljivem položaju, zaloge gotovih izdelkov nenehno naraščajo, saj opna moč pada, tega nikakor moremo trditi za Jadran - Ciciban, tovarno čevljev iz Gorici.

„Minulo poslovno leto smo uspešno zaključili. Skladišča so izpraznili, vse, kar smo naredili, smo tudi prodali...“, trdijo pripovedujo mienski čevljarji. „Kako to? Gre pravilno za več stvari, od katerih vse pomembne in v bistvu k večji enaki prispevajo k sedanjemu rezultatu našega gospodarjenja. Med prvimi je neizmerno naš proizvodni program. V glavnem namreč izdelujemo otroško obutev. 20 odstotkov naše proizvodnje pa pade na boljšo moško obutev. K temu moramo seveda dati, da izdelujemo čevlje iz kvalitetnih materialov, kar tudi prispeva k temu, da imamo skladišča prazna. Prav tako kot proizvodni program pa so pomembni za naše poslovanje nadarjeni zdravi notranji odnosi, ki stvarjajo dobro razpoloženje s tem res pravo veselje do dela. Vsak, od neposrednega proizvajalca do vodilnega delavca, je v celoti odgovoren za svoje delo in uresničevanje domovljenih nalog. Izgovori kratkoma ne pridejo v poštev. Tudi smo se v celoti privadili na njih še pomisli ne, da bi daj vrgl puško v koruzo, kot temu pravimo. In ta navada se nam lepo obrestuje...“

Mirenski čevljarji radi podarjajo, da je prav individualna odgovornost tista, na kateri stoni zdravo delovno vzdušje. Delavcem je prešlo v kri, da je uspeh podjetja odvisen od vsakega posameznika in po drugi strani, da so tudi mesečni prejemki slehernega zaposlenega odvisni od njegovega izpolnjevanja obveznosti.

„Vsak ponedeljek se sestanemo na kolegiju in si razdelimo naloge...“, nam razlaga Dušan Ambrožič, vodja splošnega sektorja. „Ko se dogovorimo, kaj bo kdo naredil, se domenimo tudi za roke. Kdor svojih nalog ne izpolni, dobi konec meseca tanjšo kverto, kot bi jo sicer. Opravičila ne pridejo v poštev. Zavedamo se namreč, da je problemov veliko, obenem pa nam je jasno, da bi bili mi nepotrebni, če problemov ne bi bilo. Mar ni tako...?“

OBRATA V KALU IN CEROVEM STA POLNO ZAŽIVELA

Kolektiv tovarne čevljev Jadran - Ciciban šteje danes že 614 zaposlenih. Pred dobrim letom dni se je namreč odločil za ustanovitev dveh svojih obratov v Kalu nad Kanalom in v Cerovem in Brdih.

Kako to, da se je kolektiv odločil za tako oddaljene obrate?

„Znano je, da se Goriška že več let intenzivno industrializirala

in da so tu zrasla v minulih letih močna podjetja. Mesto in tovarne so pobrale vse ljudi iz zaledja, vsa rezerva se je zljila v mesto. In če računamo, da je na Goriškem zaposlen le malo manj kot vsak drugi prebivalec, potlej ni težko razumeti, da postaja problem delavcev pri nas vse bolj pereč. Po drugi strani pa moramo upoštevati tudi pereče vprašanje stanovanj, varstva, prehrane in drugih podobnih problemov, do katerih pride v mestu, ki je zraslo tako rekoč čez noč. No, in zaradi vsega tega smo se odločili, da prenese eno izmed delovnih operacij v obrate. Seveda nam je to v veliki meri omogočila tudi naša tehnologija...“, zveemo v Mirnu.

Tako sta v novembru 1972 zrasla dva obrata tovarne Jadran - Ciciban. Obrat v Cerovem in obrat v Kalu. V obeh obratih delavke šivajo zgornje dele čevljev.

„Zadovoljni smo, ker sta obrata že v celoti zaživela...“, pripoveduje Vinko Lapajne, vodja kadrovskega sektorja.

„Delavke stanujejo doma, s prevozom na delo nimajo nikakršnih problemov. V bistvu se je njihovo življenje spremenilo le toliko, da so sedaj redno zaposlene, za kar seveda prejemajo tudi redne mesečne dohodke. In to za odmaknjene kraje ne pomeni malo. Seveda so tudi tu odvisni osebni dohodki od opravljenega dela...“

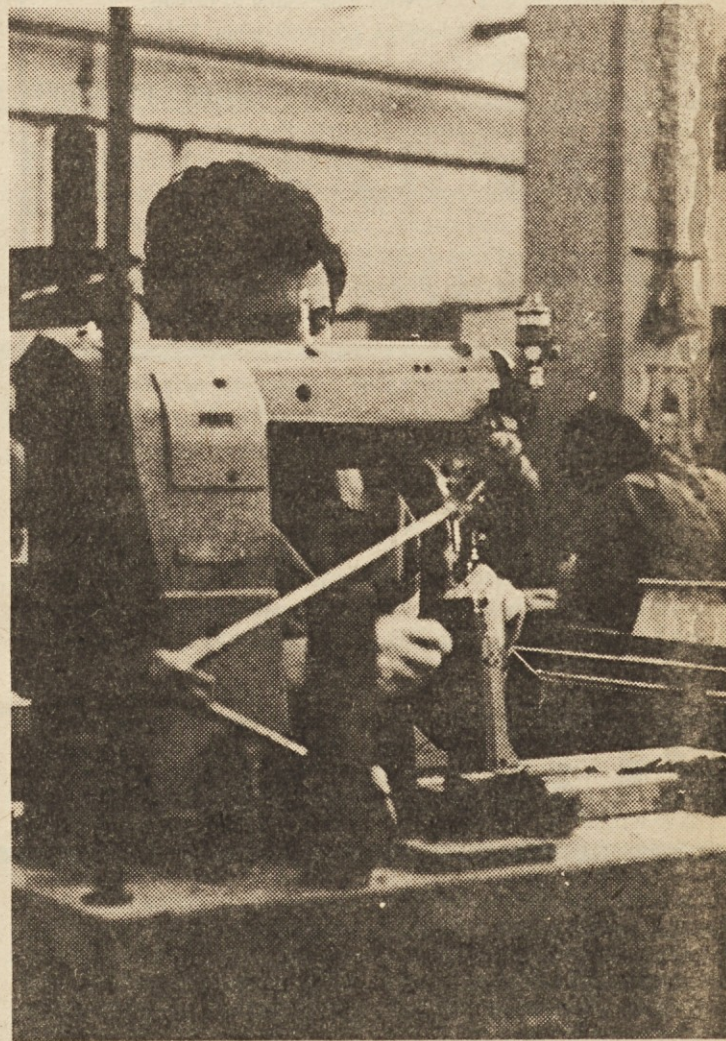
VEČJA PROIZVODNJA IN VEČJI IZVOZ

Mirenski čevljarji so v minulih letih visoko zavihali rokave in iztisnili iz svojih rok in strojev že skoraj vse, kar je bilo v njihovi moči. Včasih so napravili dnevno tudi do 4000 parov čevljev!

Sicer pa je bilo minulo leto, kot smo že povedali, v vseh pogledih zelo uspešno. Iz tovarne je šlo 676.000 parov čevljev in 600.000 podplatov iz poliuretana. S tem je letna realizacija podjetja preseгла 100 milijonov dinarjev, od česar je vrednost izvoza kar 835 tisoč dolarjev.

„K vsemu temu moramo dodati, da so naše notranje rezerve praktično izčrpane. Nekaj malega se bo še dalo iztisniti, kaj bistvenega pa gotovo ne več...“, razlagajo v Mirnu. „Lahko bi sicer na primer pocenili naše čevlje, če bi se poslužili umetnih materialov, vendar tega ne bomo storili. Zakaj bi si zapravili ugled, za katerega smo se toliko časa borili? Še vnaprej si bomo prizadevali, da bodo naši izdelki kar najbolj kvalitetni in da bodo kupci z nami kar najbolj zadovoljni...“

Ne glede na to, da so notranje rezerve v tovarni čevljev Jadran - Ciciban že praktično izčrpane, je letošnji plan še malo bolj napet od lanskega. Predvideva namreč letno realizacijo v višini 110 milijonov dinarjev in izvoz v vrednosti milijon dolarjev!

Vsako delo je normirano, osebni dohodek slehernega delavke je odvisen od opravljenega dela . . .

In kaj bo prinesel mirenskim čevljarjem jutrišnji dan? O tem vprašanju delavci razmišljajo že dolgo, saj se v celoti zavedajo, da stara pot nikamor ne vodi. Proizvodnja čevljev zahteva veliko dela, delo pa je iz leta v leto bolj drago . . .

REŠITEV JE V NOvem PROIZVODNEM PROGRAMU

„Jasno nam je, da naša panoga stagnira in obenem tudi to, da smo dosegli optimalne rezultate. Z vsem tem smo se sprijaznili že pred časom, saj so problemi v čevljarski industriji že stari. Že dlje časa se torej zavedamo, da ne smemo čakati, da se moramo odločiti, kaj bomo delali jutri...“, razmišlja Dragan Mozetič, direktor tovarne Jadran - Ciciban.

Skratka, v tovarni že dlje časa pripravljajo nov proizvodni program, ki bo nadomestil današnjega, za katerega je značilno, da nima prave prihodnosti. Študijo delajo tako domači strokovnjaki, kot tudi številni zunanji sodelavci. Seveda bo prešel kolektiv na nov proizvodni program postopoma, kljub temu pa se nanj pripravljajo zelo temeljito.

„Postopoma, vendar zanesljivo bodo konkurenčna podjetja, katerih zaposleni imajo nižje osebne dohodke, bolj za-

dovoljila potrošnika, kot ga lahko mi, saj bodo ljudje raje kupovali približno enako kvalitetne čevlje za manjši denar. Tudi na proizvodnjo otroških čevljev ne moremo računati v nedogled. Zato moramo iskati rešitve, ki nam bodo zagotovile delo in obenem boljše življenje...“, komentira direktor Dragan Mozetič. „Ob teh naših razmišljanjih se že dlje časa sprašujemo, kako so potrošniki zadovoljni z ostalimi otroškimi potrebščinami? Ali res lahko vse nadomesti italijanski Chicho v naših lekarnah in drugih trgovinah? Ali so igrače, ki jih veččinoma uvažamo, v zadostni dovolj kvalitetni meri zastopane na našem trgu? Ali se kdo že posebej ukvarja z opremo otroških sob? Vsa ta vprašanja vzbujajo v nas radovednost in nas silijo k raziskavi trga in seveda k odgovoru na vprašanje, kakšna je pravzaprav ponudba na področju otroških potrebščin. Skratka, intenzivno premišljamo o svoji prihodnosti. Premišljamo o tem, da bi proizvajali potrebščine za naše najmlajše, ki jih danes uvažamo, ali pa jih na našem trgu sploh ne najdemo. Že v najkrajšem času se bomo odločili za nekaj novih proizvodov, s čimer bomo začeli zidati našo prihodnost na trdnje temelje...“

Uspeh tovarne stoni na odgovornosti slehernega posameznika . . .

DELOZA SE ŠIRI...

Z otvoritvijo drugega proizvodnega obrata so si ustvarili možnosti za še hitrejši gospodarski razvoj

Letošnjo proizvodnjo, naredili bodo 463.000 kosov zaščitnih in delovnih oblačil, imajo v Delozi v celoti prodano. Njena vrednost bo znašala 45 milijonov din, kar je za 11 milijonov din več kot lani. Lani so prodali v tujino teh izdelkov v vrednosti 1 milijon din, letos povečujejo to vrednost na 2 milijona. Izvažajo v Zvezno republiko Nemčijo in letos prvič v Švico. Kolektiv je prostore za svoj drugi proizvodni obrat kupil od sevniške Lisce, ki se je preselila v nove, jih primerno preuredil in namestil v njem prve stroje. Druge, naj sodobnejše prostore pričakujejo v treh mesecih, njihova vrednost presega 1 milijon din. Zdaj imajo v Delozi zaposlenih 195 delavcev, največ žensk, letos pa bodo sprejeli na delo še sto žensk, kar je za zagorsko občino nedvomno velikega pomena, saj sicer delovnih mest zanje ni dovolj.

Druge značilnost sedanjega gospodarjenja kolektiva Deloza je usmeritev na večjo storilnost. Lani so s pomočjo tujih strokovnjakov proučili tehnologijo v obratih in sprejeli ukrepe za povečanje produktivnosti. Predvsem so zmanjšali delovni čas za izdelovanje posameznih zaščitnih oblačil in s tem veliko prihranili oziroma povečali dohodek. Povečanje proizvodnosti je omogočilo, da so lani dosegli poprečni osebni dohodek na zaposlenega 1.606 din, letos pa predvidevajo že 1900 din, seveda ob povečanju storilnosti.

Načrtujejo tudi ureditev obrata družbene prehrane, kar bo velikega pomena za ustrezno prehrano vseh zaposlenih. Smer prihodnjega razvoja organizacije združenega dela Deloza v Zagorju je nadaljnje povečevanje zmogljivosti, večja storilnost, še bolj kakovostna proizvodnja in skrb za večji družbeni in življenjski standard zaposlenih. Še pred tremi ali štirimi leti pa je bil ta kolektiv skoraj pred likvidacijo, zaradi izgub in drugih vzrokov. V tem času je z novim vodstvom, domiselnim programom in prizadevanjstvom vseh zaposlenih ne samo zlezel na zeleno vejo, temveč še nekoliko dlje. —M—

● TOVARNA POHIŠTVA — KRASOPREMA DUTOVLJE

Nenehna skrb za modernizacijo proizvodnje

Tovarna pohištva Krasoprema Dutovlje je zrasla iz obrata Okrajnega mizararskega podjetja Divača, ki se je ukvarjalo predvsem s stavbnim mizarstvom po naročilu. Z leti se je obrat v Dutovljah osamosvojil in prerasel v samostojno ugledno tovarno.

„Zaradi modernizacije proizvodnje, v katero vlagamo precejšen del svojega dohodka, se v minulih letih kolektiv ni povečal in šteje le 175 delavcev...“ nam pripovedujejo mizarji v Dutovljah. „Specializirali smo se za proizvodnjo sobnega pohištva, predvsem kvalitetnih furniranih spalnic. Na trgu slove v glavnem

Delo v lakirnici...

naše spalnice TINA, NIKA in najnovejša, znana pod imenom LILI...“

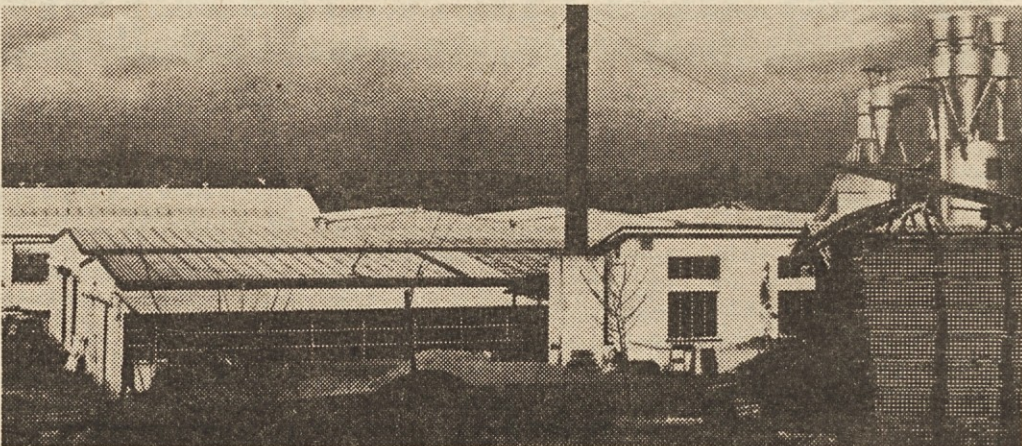
Mizarji iz Dutovljah prodajajo svoje izdelke tako doma kot tudi onstran meje. Za izvoz delajo predvsem manjše serije in se te le po naročilu. Lahko pa bi prodali v tujini precej več in tudi z večjim dobičkom, seveda le v primeru, če bi lahko poskrbeli za večje serije. Zaenkrat prodajajo

svoje izdelke predvsem v Ameriko in Afriko...

Značilno za kolektiv tovarne Krasoprema je, da zaposleni pridno skrbijo za modernizacijo proizvodnje in kvaliteto svojih izdelkov. Strokovnjaki tovarne nenehno poudarjajo, da lahko povečajo produktivnost le še na račun strojev in seveda tudi ustreznejše organizacije dela.

„Samo leta 1971 smo vložili v rekonstrukcijo tovarne 10 milijonov dinarjev. Zgradili smo novo halo in kupili nove stroje. V minulemu letu smo povečali montažno halo in obenem poskrbeli tudi za skladišča. Seveda s tem pa še ni konec naših načrtov, saj bomo že letošnje leto postavili novo skladišče, ki bo merilo 1000 kvadratnih metrov, tri milijone dinarjev pa bomo vložili v nakup novih strojev. Od ljudi ne moremo več zahtevati. Zato vidimo izhod le v boljši tehnologiji...“ razmišljajo delavci v Dutovljah.

Ob nenehni prizadevanjih, da bi proizvodnjo pohištva kar najbolj modernizirali, pa se mizarji srečujejo s hudimi problemi. V veliki meri morajo potrebne reprodukcijske materiale uvažati, med drugim tudi najbolj osnovne materiale, kot so na primer iverne plošče. Delavci sicer zatrjujejo, da se domači trg popravlja, kar pa jim ne pomaga kaj dosti, saj so v precejšnji meri še vedno vezani na uvoz.

Mizarji v Dutovljah so si zgradili sodobno novo tovarno...

ROGAŠKA: »A« HOTEL IN VRELCI

Ko smo pred dnevi obiskali Rogaško Slatino, smo opazili, da zdravilišče ni brez gostov pa tudi gradbeni stroji so dali vedeti, da se obeta nekaj novega. Zanimalo nas je torej, kaj bi se dalo ta čas povedati o zdravilišču Rogaška Slatina in o njenih vrelcih. Iz množice podatkov smo izbrali najbolj značilne in zanimive.

Čeprav je res, da ima 14 zdraviliških hotelov skupaj

1110 postelj (blizu 400 je še sob pri privatnikih), ne moremo govoriti o pretiranem „magnetizmu“ Rogaške, ker hoteli dosega samo C in D kategorijo. Čeprav je bila želja za novostmi v zdravilišču prisotna vsa leta nazaj, do novega hotela niso prišli, temveč so se morali zadovoljiti z adaptacijami statih, poglobitvi napor pa je veljal izgradnji nove terapije (1964) in nove pivnice (1965).

MODERNIZACIJA

Velika želja bo naposled uresničena letos. Novomeški Pionir že gradi hotel A kategorije z 210 posteljami, pokritim kopališčem in vsemi drugimi ugodnostmi, ki se „spodobijo“ za najvišjo hotelsko kategorijo. Po napovedih bo novi hotel zgrajen do letošnjega 29. novembra. Kot zanimivost omenjamo, da pri zemeljskih delih za novi hotel ni šlo brez težav, ker so — kaj naj bi bilo drugega?! — nateleti na nove termalne vrelece.

Zdravilišče je lani kljub prostorskim težavam doseglo rekordno število nočitev — 258.161, od tega 105.495 iznozemskih. Še posebej je razveseljivo, da se je dvignila tudi povprečna doba bivanja v zdravilišču, od predlanskih 8 dni na 9,4 dni v lanskem letu.

ZDRAVLJENJE

Kdo največ prihaja na zdravljenje v Rogaško Slatino? Od domačih je bilo lani največ Hrvatov (26%), nato Slovencev (20%) in Srbov (9%), od inozemcev pa Avstrijcev, Italijanov in Zah. Nemcev. Rogaška ima stalne pogodbe o „dotoku“ z nekaterimi zavodi za socialno zavarovanje, invalidskimi upravami in podjetji kot so INA, Dalmacija cement, železarna Štore... Nekaj bolnikov prihaja tudi iz ljubljanskih kliničnih bolnišnic na nadaljevanje zdravljenja po operacijah.

Menda je pahljača mnenj najbolj pestra, kadar steče pogovor o zabavnem življenju. Mladina

se sicer pritožuje nad „premalo zabave“, vendar je le treba upoštevati, da Rogaška zavestno goji kult mimega kraja, ker večina gostov sodi v starejši rod, ki ima rad predvsem mir in pa rekreacijo, kot je namizni tenis, minigolf, kegljanje... Zdaj pripravljajo še trim stezo. Mladim in starim bo pa seveda odleglo, ko bodo dobili v novem hotelu pokrito kopališče.

DONAT IN TEMPEL

Lahko bi rekli, da sta imeni Donat in Tempel glavna nosilna stebra slovesa rogaškega zdravilišča. Po svojem mineralnem sestavu in edinstveni zdravilni vrednosti prednjači seveda Donat, ki so ga lani ustekleničili za 10 milijonov litrov in od tega približno petino prodali v inozemstvo. Tudi Tempel — odlična slatina za mešanje z vinom in drugimi pijačami — je lani

dosegel rekordno število 22 milijonov litrov.

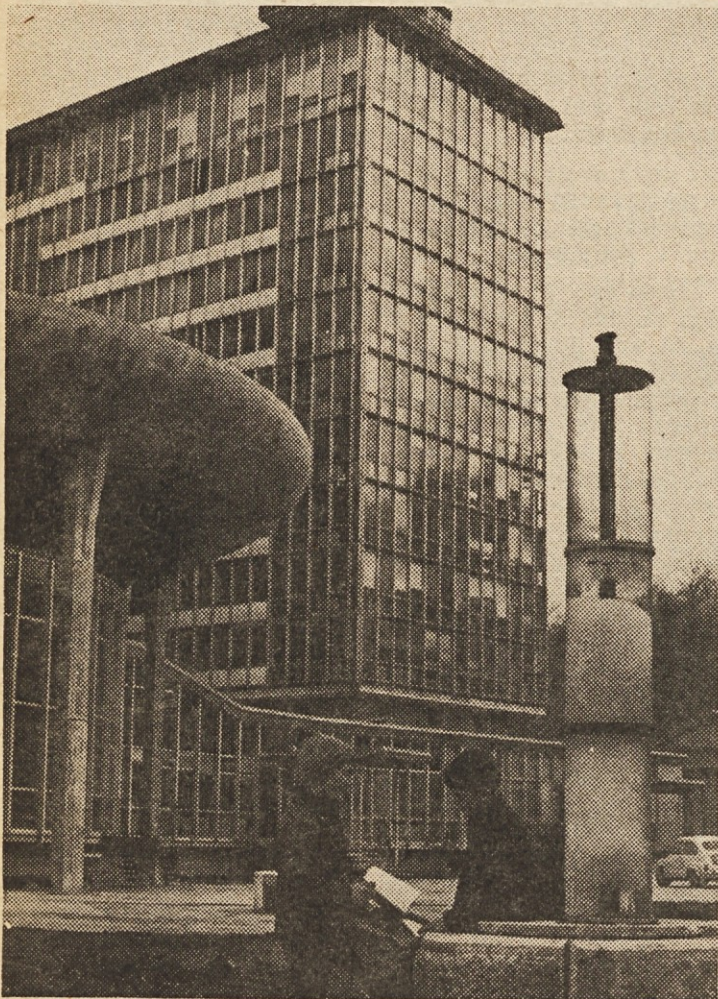
Za Rogaško Slatino je prav gotovo zanimivo, da „pridobivajo“ v istem kraju dve slatini s tako različnimi lastnostmi. Različnost je seveda opazna tudi pri prodaji: Donat je moč dobiti praktično samo v trgovinah, Tempel pa „domuje“ v gostilnah. O perspektivah prodaje obeh mineralnih vod iz Rogaške je sicer težko govoriti, vendar ni odveč pripomniti, da prodaja iz leta v leto narašča (velja tudi za lani, kar je osamljen primer na tem področju za Jugoslavijo), poleg tega pa tudi ne gre pozabiti, da ima nova polnilnica kapaciteto 50 milijonov litrov, torej — je rezerve za širjenje še dovolj.

POLNI VRELCI

Posebej zanimivo je vprašanje, kako je z novimi vreclci,

saj je naposled od njih odvisna vsaka daljša perspektiva mineralnega zdravilišča. V Rogaški Slatini so zelo veseli, ker vsa nova raziskovanja in nova vprašanja vedno znova dokazujejo, kako je odveč bojazen, da mineralne vode slej ali kmalu zmanjka. Lahko bi govorili prav o nasprotnem: vrtnanja jejo boljše rezultate, kot pa prej napovedovali optimisti. Nekaj je: Donat iz novih vrtnanj po pravilo „močnejši“, kar znavalci, predvsem iz vrst doletnih pivcev zdravilne vode, takoj opazijo.

Še zanimivost iz Rogaške, jo ve le malokdo: presejalnica ogljikovega dioksida v pivnicah odvzamejo in ga pridobivajo proizvajalcem osvežitnih pijač. Rogaški plin je tako v Coca coli, Sinalcu, Pepsi coli in drugih podobnih pijačah. Lani so ga iz Rogaške „izvozili“ za 1,3 milijona kubičnih metrov.

Začetnik „novega vala“ — nova terapija in pivnica

Zdraviliški dom — simbol ugleda in tradicije Rogaške Slatine

XVII. zimske igre grafičarjev Slovenije

V organizaciji smučarskega kluba „Grafičar“ Maribor in pod pokroviteljstvom delovnega kolektiva Contal Ljubljana, je bilo na smučiščih pri Ribniški koči na Pohorju XVII. tradicionalno smučarsko tekmovanje delavcev grafične in grafično predelovalne industrije Slovenije. Z dobro organizacijo je Smučarski klub „Grafičar“ proslavil 10-letnico svoje ustanovitve in plodnega dela pri širjenju smučanja v vrstah grafičarjev Maribora. Snežne razmere pri Ribniški koči so bile zelo primerne, saj je snega na tem delu Pohorja približno 40 cm, tako da so tekmovalci lahko pokazali svoje sposobnosti kljub pomanjkljivim pripravam v svojih delovnih kolektivih.

Na tekmovanju je sodelo-

valo 15 delovnih kolektivov grafične in grafično predelovalne industrije Slovenije s skupno 124 udeleženci v treh tekmovalnih kategorijah: 19 članic, 70 mlajših članov (do 35 let) in 35 starejših članov.

Največ uspeha so pokazali delavci Aero Celje, ki so ponovili dobre rezultate iz dosedanjih tekmovanj, kar je tudi posledica načrtnega dela in redne vadbe velikega števila zaposlenih. V ekipni uvrstitvi so zmagali smučarji Aera pred delavci Mariborskega tiska in Dela Ljubljana.

Rezultati posameznikov v veleslalomu:

Članice: 1. Rojc Špela, Contal Ljubljana, 27.46, 2. Gobec Meta, Delo Ljubljana, 29.35, 3. Kurent Tatjana, Aero Celje, 29.38, 4. Skače

Urška, Mariborski tisk, 37.55, 5. Steblovnik Tatjana, Aero Celje, 43.20, 6. Kerk Lena, Aero Celje, 44.66, itd.

Mlajši člani: 1. Rakušček Boris, Scena Ljubljana, 35.77, 2. Sekula Boštjan, Ljudska pravica Ljubljana, 36.27, 3. Gajšek Ivo, Mariborski tisk, 36.74, 4. Štor Tone, Aero Celje, 36.83, 5. Koren Jože, Mariborski tisk, 37.96, 6. Mirtič Sašo, Tiskarna Slovenija Ljubljana, 38.71, itd.

Starejši člani: 1. Koštomaj Omi, Aero Celje, 38.84, 2. Lesjak Milan, Mariborski tisk, 40.77, 3. Novak Frenk, Delo Ljubljana, 40.93, 4. Nunčič Marjan, Aero Celje, 41.51, 5. Krašovec Jelko, Gorenjski tisk, Kranj, 41.89, 6. Debeljak Ciril, Aero Celje, 41.96, itd. JM

USPEŠNA TEKMA S ČASOM

Zmoglijnost osmih žičnic je 6.600 oseb na uro

Ko so lansko pomlad v Kravcu napovedovali, da bo Kravac do te zime dobil novo žičnico za povezavo z dolino ter več drugih naprav in objektov, ki naj bi izboljšali in nekajkrat povečali njegove zmoglijnosti za turistični turizem, tega ni verjel nihče. Celo do junija, ko je gradnja zastavljena, ni bilo niti niti potrebnega denarja niti načrtov. Kljub temu so izvedli del pod vodstvom investicijske skupine pri podjetju Kreina ob denarni pomoči članov konzorcija za izgradnjo tega rekreacijskega turističnega centra bitko s časom dobili in s tem postavili tudi svojevrsten rekord. Na Kravcu so pred nedeljo proslavili uspešen zaključek vseh predvidenih del.

Uspeh ni majhen, saj je šlo nismo obširnega programa tudi ta delo v zelo težkih visokogorjskih pogojih, gradbišče pa je bilo raztegnjeno kar na dolžini 7 kilometrov, po dolžini posameznih objektov pa celo na več kot 27 kilometrov. V prizadevanjih, da ta zima za Kravac ne bi bila izgubljena — stara dolovna žičnica je namreč zaradi trajanosti morala prenehati obratovati — se je posebno odrezal kolektiv žičnic podjetja Kreina oziroma njegova režijska

skupina. Ta skupina je sama opravila vsa zahtevna pripravljala dela, sama je zgradila vse tovorne žičnice in sodelovala pri vseh ostalih najzahtevnejših terenskih delih. Posameznim izvajalcem je tudi dostavljala po Kravcu gradbeni material, ki ga je bilo za več tisoč ton.

Razen najnujnejše krožne avtomatske kabinske žičnice, ki je nadomestila staro žičnico iz doline, je Kravac pridobil še dvosedežnico, ki vodi na njegov vrh in tri vlečnice. Znatno so povečali parkirišče in uredili več novih smučarskih prog, med njimi tudi 9 km dolgo do doline, ob tem pa poskrbeli še za vrsto komunalnih objektov in naprav, kot so vozne poti, električni vodi, regulacije potokov in podobno. Celotna vrednost zgrajenih objektov in opravljenih del je okoli 38 milijonov dinarjev. Kravac se je z njimi povzpela med vodilna zimska športna središča pri nas. Zmoglijnost njegovih žičnic je 6600 oseb na uro, 60 ha smučišča z 20 km urejenih prog pa lahko sprejme hkrati okoli 3000 smučarjev.

Kljub temu, da snežna odeja na Kravcu še ni najugodnejša, je že od letoletne otvoritve kabinske žičnice zelo dobro obi-

skan. V prostih dneh se je pripeljalo nanj celo nad 2800 smučarjev in drugih obiskovalcev, kar je še enkrat več, kot v rekordnih dneh pretekle sezone. Tako so se tudi člani konzorcija zelo hitro lahko prepričali, da so bile njihove odločitve o sodelovanju pri stroških za nove naprave upravičene. Verjetno bo prav ponovno potrjena privlačnost Kravca za dnevno rekreacijo delavcev in mladine s kranjskega in ljubljanskega področja spodbudila še druge organizacije, da se bodo odločile za svoje prispevke.

Konzorcij šteje sedaj 45 članov, ki pa si bodo prizadevali, da bi se njihovo število še najmanj podvojilo, saj bi tako laže premagovali nove naloge. Na Kravcu bo namreč potrebno zapolniti še velike vrzeli v njegovi turistični ponudbi. Ob večjem obisku je zlasti preče pomanjkanje prostorov za sprejem in okrepi obiskovalcev. Pri zgornji postaji kabinske žičnice bodo že letos skušali zgraditi velik sprejemni center z gostinskimi lokali. Za tem pa naj bi se lotili objektov s prenočišči tako, da bi bilo na Kravcu več možnosti tudi za daljše bivanje gostov.

M. S.

Na Soriški planini, kjer je tudi letos dovolj snega, se vrste tekmovanja kot na tekočem traku... (Foto: A. Ul.)

KONČANO JE NAMIZNOTENIŠKO PRVENSTVO OBČINE MARIBOR

TAM IN LIVARNA PRVAKA MARIBORA

S 26. kolom se je končalo ekipno sindikalno prvenstvo občine Maribor v namiznem tenisu. Nastopilo je 44 ekip z več kot 200 igralci, ki so bili razdeljeni v tri jakostne skupine. Do posebnih presenečenj v zadnjih dveh kolih ni prišlo in tako je najvišji naslov v I. ligi osvojila ekipa TAM I TEZNO.

V II. ligi A skupine je zmagala Livarna II, v II. ligi B skupine pa METALNA. Ekipa TAM I Tezno je igrala vse prvenstvo v isti postavi, in to: Nidorfer S., Bezjak F., Jamšek M., Uran M. in Zagorac D. Igrali so odlično in od 26 srečanj izgubili le dve; osvojili so 128 setov, izgubili 26. Za borbo do najvišjega naslova so vztrajale le ekipe Livarne I in Primata z osvojenimi 44 točkami, medtem ko jih ima četrtouvrščeni Konstruktor I le 36.

V II. ligi A skupine je zaslužen osvojila prvo mesto ekipa Livarne II v sestavi: Bajc K., Pev J. in Planinc A., ki so se

plasirali pred M. Vodovodom in Cevovodom I. V II. ligi B skupine je presenetila s plasmajem na prvo mesto ekipa Metalne (Krmptič I., Seifried J., Cimerljajt R. in Banec S.), ki se je uvrstila pred Ruše I, Obrtnikom M. in Zavarovalnico M. Zanimivo je, da so namiznoteniški igralci Metalne osvojili prvo mesto s tem, da imajo manj izgubljenih setov kot ekipa Ruše I. Obe ekipi imata enako število točk in je o prvem mestu odločala razlika v setih.

V drugem delu tekmovanja je pričela izven konkurence sodelovati v II. ligi — A skupine še ekipa Radia Maribor, ki je osvojila 8. mesto. Dve zadnjevršeni ekipi iz I. lige izpadeta in bodo v novi sezoni tekmovali v II. ligi. Iz II. lige A in B skupine sta se v I. ligo uvrstili ekipi Livarne II in Metalne.

Na koncu je treba dati priznanje komisiji za šport pri ObSS Maribor, ki je organizirala to tekmovanje in ga tudi uspeš-

no zaključila.

Rezultati zadnjega kola in končna uvrstitev ekip v vseh treh skupinah:

I. liga — Vema : M. Tisk 0:5, TAM II Studenci : TAM II Tezno 0:5, TAM I Studenci : TAM III Tezno 0:5, Nigrad I : Konstruktor I 0:5, TSN I : Primat 4:5, Š. C. TAM : TAM I Tezno 0:5, Swaty : Livarna 0:5.

II. liga A skupina — Zarja : Lokomotiva 0:5, KB Maribor I : Nigrad II 0:5, MTT : TAM IV Tezno 2:5, Livarna II : Gradis I 5:1, Ruše II : M. Vodovod 0:5, Cevovod I : ELKO 5:2, Talis I : Tekol 0:5, Radio M. : Vema 5:0, Vema : KB Maribor 0:5.

II. liga B skupina — Gradis II : Marles 0:5, Atmos : Zlatorog 0:5, Talis II : Embalaža 0:5, Ruše I : Zavarovalnica M. 5:2, KB Maribor II : Konstruktor II 0:5, Cevovod II : TSN II 0:5, Obrtnik : Vet. postaja 0:5.

D. Z.

Športna rekreacija v goriški občini

TTKS Nova Gorica ima svoj odbor za športno rekreacijo, ki naj bi skrbel za športno rekreativno dejavnost v novogoriški občini. Ta odbor, ki se je pred nedavnim sestel, je tudi že sprejel svoj plan dela za leto 1974, ter pripravil vrsto smernic za planirano in sistematično delo na področju športne rekreacije v smislu novega statuta TTKS.

V prvi vrsti bo ta odbor skrbel za množične športno rekreativne akcije, kot so spomladanski in jesenski kros, po smučinah IX. korpusa, vključil pa

se bo tudi v akcijo „naučimo se smučati in naučimo se plavati“.

V svojem delu se bo moral odbor vsekakor tesneje nasloniti na sindikalne organizacije v občini, in podpirati njihovo športno rekreativno dejavnost v kolektivih, ki je bila v preteklosti povsem zanemarjena.

V Novi Gorici imajo že skoraj končano trim stezo, ki naj bi bila končana aprila letos. V poletnih mesecih pa bodo kar najaktivnejše pristopili k opremlitvi novega trim kabineta, ki naj bi bil v objektih športnega parka v

Novi Gorici.

Delo čaka komisijo tudi na področju krajevnih skupnosti, saj bodo morala tudi z njimi najtesneje sodelovati in jim pomagati pri organizaciji množičnih akcij na področju športne rekreacije.

Brez dvoma bo imel odbor v sklopu TTKS Nova Gorica precejšnjo odgovornost, saj bo po svoji pomembnosti dela brez dvoma moral biti v stalnem stiku z vsemi, ki jim je količkar za pravilno in zdravo športno rekreacijo.

RAJMUND KOLENC

PESTRA DEJAVNOST

V Industriji bombažnih izdelkov Kranj posvečajo precejšnjo pozornost športni rekreaciji svojih delavcev. V osmih športnih sekcijah se udeležuje 130 delavcev, kar je 15 odstotkov zaposlenih. Žal je med delav-

kami le 4 odstotke takih, ki se športno udeležujejo, zato pa se s to dejavnostjo ukvarja skoraj vsak tretji delavec. Poleg osmih športnih sekcij je kolektivno te tovarne na voljo tudi brezplačno kopanje v zimskem ba-

zenu, ki ga koristi 98 delavcev. Na kegljišču Triglava sta vsak teden po dve uri rezervirani za IBI dve stezi, moški in ženske pa imajo vsak teden enkrat tudi telovadbo v telovadnici Tekstilne šole.

M. S.

Vrvež na zgornji postaji žičnice na Kravcu...

DA PRAVICA NE BI BILA LE NA PAPIRJU

Kovinsko podjetje IMKO je 15. in 16. februarja v motelu Jasnica organiziralo dvodnevni seminar za novoizvoljene člane samoupravnih organov in delavce strokovnih služb. Od 135-članskega kolektiva jih je bilo na seminarju kar 42 ali skoraj tretjina.

V predavanjih in razgovorih so v teh dveh dneh obdelali statut podjetja in samoupravni sporazum o medsebojnih razmerjih delavcev v OZD IMKO. Druge teme seminarja so obravnavale družbenopolitični položaj delavcev v združenem delu, mesto in vlogo delavske kontrole, medsebojna razmerja delavcev v združenem delu in delegatska razmerja v OZD, v družbenopolitičnih in interesnih skupnostih.

Vsebina seminarja in tudi predavanja, ki so jih pripravili pri Delavski univerzi „Boris Kidrič“, so bila prilagojena tistim, ki so bili prvič izvoljeni v samoupravne organe. Organizatorji so hoteli predvsem posredovati članom osnovne pojme našega samoupravnega sistema. Na seminarju so predvsem govorili o tem, kakšna je vloga samoupravljalcev po načelih nove ustave, o pravicah delavcev, pa tudi o dolžnostih.

Za odločitev in izvedbo seminarja je treba organizatorje samo pohvaliti. Najbrž pa bi bilo ne samo koristno, temveč tudi nujno, da bi drugi sledili njihovem zgledu. Samoupravljanje brez znanja je le pravica na papirju.

O delu samoupravnih organov v IMKO in o uspehih seminarja naj pripovedujejo udeleženci sami. Zanimalo nas je predvsem dvoje: njihovi samoupravni odnosi v podjetju in ocena seminarja, ki so se ga udeležili.

DRAGICA ŠVERKO je v IMKO zaposlena že skoraj dve leti kot referent v oddelku splošnih služb. Sedaj je bila prvič izvoljena v samoupravne organe in je tudi tajnica samoupravnih organov IMKO.

„V našem podjetju je bilo samoupravljanje tudi doslej že dokaj dobro uveljavljeno. Posebno v zadnjem letu se je aktivnost med našimi delavci precej povečala in to predvsem ob sprejemu statuta in samoupravnega sporazuma. Namen tega seminarja pa je, da bi novoizvoljeni člani pridobili osnovno znanje in ga potem prenašali še na druge in jih tako pravilno usmerjali pri samoupravnih odločitvah.“

FRANC KOPRIVC je zaposlen kot skupinovodja. Pred kratkim je bil izvoljen za predsednika komisije za medsebojna razmerja. V podjetju je že 25 let.

„Samoupravljanje pri nas zadnja leta ni le formalno, kot je bilo prej. Delavci so bolj informirani in tudi vodilni imajo več razumevanja. Glavna ovira, da se samoupravljanje ne razvija še hitreje, pa je po mojem, premajhna razgledanost in poučenost delavcev, ker zaradi tega ne

morejo odločneje sodelovati pri samoupravljanju.“

Kaj pa vam pomeni ta seminar? „To je prvi takšen seminar, na katerem sem bil. Dal mi je jasnejšo sliko o tem, kaj in kako se odloča. Razjasnjene so bile tudi dolžnosti

samoupravnih organov, doslej so bile bolj jasne le pravice. Mislim, da bi morali imeti še kak in to bolj poglobljen seminar.“

MAKSIMILIJAN NOVAK dela kot kovinostrugar v IMKO od leta 1965. Prav sedaj končuje 4. letnik večerne tehnične srednje šole – strojni oddelek. Je tudi član delavske kontrole v IMKO.

„Člani delavske kontrole ne moremo kontrolirati vsakega posameznika, lahko pa pravočasno odkrijemo napake skupine ali vodstva. Zato imamo seveda vpogled v vsako delo. Res pa je, da veliko lažje kontroliramo delo v proizvodnji, saj se nanjo veliko bolj razumemo kot pa na delo kje drugje.“

Po samoupravnem sporazumu, ki smo ga pred kratkim sprejeli, imamo tudi poseben pravilnik za delavsko kontrolo.

Med stanovanjske hiše, prometne ceste, med trušč in izpušne pline smo „stisnili“ gugalnico, morda še drog, otroci so prinesli žogo in imamo lažjo vest: spet smo za eno otroško igrišče bogatejši!

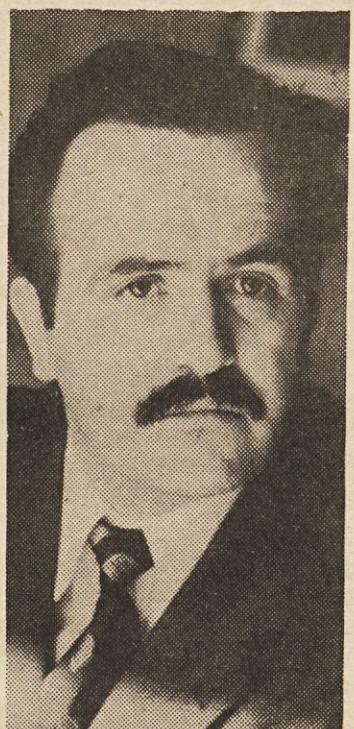

To je bil zelo poučen seminar, ki je dal vsakemu udeležencu smernice, po katerih bo deloval in pojasnilo so se pravice in dolžnosti samoupravnih organov. Še najbolj pomembno pa se mi zdi to, da bomo sedaj lažje razumeli samoupravne akte. Prej si materialov, ki smo jih dobili, s preprostim znanjem nismo znali razložiti.“

EMIL PAVLIN je direktor podjetja IMKO in se je prav tako udeležil seminarja.

„Kako to, da se je vaše podjetje odločilo za tako množičen seminar?“

„Samoupravni mehanizem je postal že tako zapletena stvar, da jo lahko vodi le sposoben in seznanjen delavec. Ljudje se bodo bolj zavedali odgovornosti in dolžnosti, ko postajajo člani samoupravnih organov. Ljubše mi je delo z ljudmi, ki poznajo svoje pravice in dolžnosti. Kimavstvo je treba čimprej odpra-

viti. Tak seminar pa je že pot k temu. Te seminarje bomo morali ponavljati, če ne prej, pa takrat, ko potečejo mandatne dobe sedanjim samoupravljalcem. V načrtu imamo tudi seminar za vodilne delavce na temo o samoupravljanju.“

„Kaj pa delavska kontrola, kako deluje pri vas?“

„Ni še zaživel. Organizirali smo sicer že krajši seminar za člane tega organa, kjer so bili seznanjeni z dolžnostmi. Osebnopozdravljam delavsko kontrolo, saj pravočasno opozarja na napake in preprečuje ekscese v podjetju.“

V dosedanji praksi samoupravljanja se je pokazalo, da so delavci nasploh premalo poučeni o tem. Po mojem bi morali že v osnovni šoli skrbeti za izobrazbo v tej smeri.“

JOŽE JAGODIC je zaposlen na delovnem mestu lanserja. V podjetje je prišel leta 1960 kot ključavničar in je potem izredno dokončal študij. Sedaj je v podjetju predsednik osnovne sindikalne organizacije.

„Seminar je organiziral odbor za medsebojna razmerja. Po mojem je uspel in mislim, da bi jih morali imeti še več. Na tak način se namreč ljudje seznanijo s samoupravljanjem, s svojimi dolžnostmi in pravicami in tako lahko razumejo številne samoupravne akte. Tisti, ki take osnove nimajo, se seveda branijo prevzemati kakršnekoli funkcije.“

Zame je bilo najbolj pomembno predavanje o delegatskem sistemu, saj prav sindikalna organizacija sedaj dela na tem, da izvoli delegate v po-

samezne občinske in republiške rume.

Zal, aktivnost članov na seminarju ni bila prav velika. Niso spraševali. Marsikdo ne pozna sistema, kar jim ni popolnoma jasno, niso spraševali. Prav zato bi bilo treba organizirati več takih seminarjev, da bi se ljudje bolje seznanili s snovjo in da bi postali bolj sčeni.“

